

Zakres współpracy

Republika Białorusi nadal aktywnie buduje więzi międzynarodowe i oczekuje intensyfikacji współpracy w dziedzinie handlu i gospodarki, produkcji i kooperacji, nauki i techniki, transportu i logistyki, inwestycji i finansów, informacji i komunikacji z państwami przestrzeni poradzieckiej, "dalekiego łuku", opowiadając się za stworzeniem dużego partnerstwa euroazjatyckiego i realizacją wspólnych inicjatyw. Tym bardziej, że nasza republika charakteryzuje się wysoce produktywnym rolnictwem, rozwiniętą inżynierią rolniczą, przemysłem spożywczym, dobrym doświadczeniem i kompetencjami w sferze wysokich technologii, przemysłu i energetyki. Niniejszy dokument analizuje trendy współpracy Białorusi z niektórymi krajami byłego Związku Radzieckiego - Uzbekistanem, Kazachstanem oraz kontynentu azjatyckiego - Chinami, Iranem, Arabią Saudyjską, Omanem, Mongolią, Koreą Południową, Wietnamem, Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, Jordanią i Turcją. Jak strona białoruska buduje mechanizm wspólnego zrównoważonego rozwoju gospodarczego w warunkach, gdy sytuacja na świecie staje się coraz bardziej nieprzewidywalna? Jest to przedmiotem proponowanego badania.

Boris Zalessky

Doświadczenie zawodowe w dziennikarstwie - pięćdziesiąt lat. Przez dwadzieścia lat pracował jako profesor nadzwyczajny w Katedrze Dziennikarstwa Międzynarodowego na Wydziale Dziennikarstwa Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Obszary badań: współczesne stosunki międzynarodowe; dziennikarstwo międzynarodowe i współpraca medialna.

Boris Zalessky

WYDAWNICTWO
NASZA WIEDZA

Zakres współpracy

*Priorytety dla pogłębienia stosunków gospodarczych
Białorusi z krajami partnerskimi*

Boris Zalessky

Boris Zalessky
Zakres współpracy

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Boris Zalessky

Zakres współpracy

**Priorytety dla pogłębienia stosunków
gospodarczych Białorusi z krajami partnerskimi**

FOR AUTHOR USE ONLY

ScienziaScripts

Imprint

Any brand names and product names mentioned in this book are subject to trademark, brand or patent protection and are trademarks or registered trademarks of their respective holders. The use of brand names, product names, common names, trade names, product descriptions etc. even without a particular marking in this work is in no way to be construed to mean that such names may be regarded as unrestricted in respect of trademark and brand protection legislation and could thus be used by anyone.

Cover image: www.ingimage.com

This book is a translation from the original published under ISBN 978-620-8-41835-9.

Publisher:

Scienica Scripts

is a trademark of

Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L publishing group

120 High Road, East Finchley, London, N2 9ED, United Kingdom

Str. Armeneasca 28/1, office 1, Chisinau MD-2012, Republic of Moldova, Europe

Managing Directors: Ieva Konstantinova, Victoria Ursu

info@omniscriptum.com

Printed at: see last page

ISBN: 978-620-8-58380-4

Copyright © Boris Zalessky

Copyright © 2025 Dodo Books Indian Ocean Ltd. and OmniScriptum S.R.L publishing group

FOR AUTHOR USE ONLY

Zawartość

ROZDZIAŁ 1.....	2
ROZDZIAŁ 2.....	13
ROZDZIAŁ 3.....	20
ROZDZIAŁ 4.....	30
ROZDZIAŁ 5.....	40
ROZDZIAŁ 6.....	48
ROZDZIAŁ 7.....	64
ROZDZIAŁ 8.....	78
Literatura	85

FOR AUTHOR USE ONLY

ROZDZIAŁ 1

Białoruś - Azja:

systematyczna praca przynosi efekty

Rozszerzenie kontaktów z krajami azjatyckimi jest pilnym zadaniem dla Republiki Białorusi, ponieważ kontynent ten jest bardzo pojemnym i szybko rozwijającym się rynkiem. Z tego powodu azjatyccy partnerzy są ważni dla Białorusi pod względem perspektywicznych interakcji handlowych i gospodarczych, przemysłowych i kooperacyjnych oraz naukowo-technicznych.

¹Należy przypomnieć, że jeszcze w 2021 roku Forum Białorusko-Azjatyckie zauważyło, że "nadal istnieje wiele możliwości promowania białoruskich interesów handlowych i gospodarczych w kierunku azjatyckim". W tym celu konieczne jest jednak kontynuowanie systematycznej pracy, inicjowanie nowych formatów kontaktów we współpracy z szeregiem krajów azjatyckich. Do interesujących partnerów Białorusi na tym kontynencie należą **Iran, Arabia Saudyjska i Oman**.

Jeśli chodzi o **Iran**, w październiku 2023 r. Teheran był gospodarzem 16. posiedzenia Wspólnej Białorusko-Irańskiej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej, podczas którego strony omówiły współpracę handlową i gospodarczą, przemysłową, inwestycyjną, bankową, petrochemiczną, a także opiekę zdrowotną i farmaceutyczną, transport i usługi lotnicze. ²Białoruś i Iran uzgodniły plan dalszej współpracy w obiecujących obszarach partnerstwa, który "obejmuje realizację przez strony w najbliższej przyszłości działań w zakresie współpracy przemysłowej, rolnictwa i weterynarii, opieki zdrowotnej i farmaceutyków, transportu i współpracy za pośrednictwem izb handlowych i przemysłowych". ³Ponadto w stolicy Iranu odbyły się spotkania mieszanej grupy roboczej ds. współpracy naftowej, wspólnego białorusko-irańskiego komitetu ds. międzynarodowego transportu drogowego, a także forum biznesowego Iran-Białoruś, podczas którego "podpisano porozumienie o współpracy między mińskim oddziałem BelCCI a Teherańską Izbą Handlu, Przemysłu, Kopaliń i Rolnictwa, co da dodatkowy impuls do rozwoju białorusko-irańskich stosunków biznesowych".

¹ Zalessky, B. Wektor współpracy - Azja. Zbiór artykułów / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2022. - C. 3.

² Białoruś i Iran uzgodniły plan współpracy w obiecujących obszarach interakcji [Zasób elektroniczny]. - Zasób]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-iran-soglasovali-plan-sotrudnichestva-po-perspektivnym-napravlenij-am-vzaimodejstvija-a-592926-2023/>

³ Izby handlowo-przemysłowe Mińska i Teheranu podpisały umowę o współpracy [Zasób elektroniczny]. - zasób]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/torgovo-promyshlennye-palaty-minska-i-tegerana-podpisali-soglaszenie-o-sotrudnichestve-594460-2023/>

Przypomnijmy, że na 15. posiedzeniu Komisji Mieszanej w lipcu 2022 r., omawiając udane projekty dwustronne i wspólne obiecujące działania, uczestnicy wyrazili zainteresowanie zwiększeniem obrotów handlowych między oboma krajami. W końcu "w najlepszych latach strony osiągnęły 250-300 milionów dolarów".⁴ Dlatego <...> zamierzają w krótkim czasie osiągnąć obroty handlowe w wysokości 500 milionów dolarów". W marcu 2023 r., świętując 30. rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych, Mińsk i Teheran podpisały mapę drogową kompleksowej współpracy dla 2023-2026, która przewidywała współpracę w szerokim zakresie zagadnień - od polityki i gospodarki po media i turystykę. Ten systematyczny dokument pozwolił stronom opracować listę konkretnych praktycznych środków, z których wiele jest już z powodzeniem wdrażanych. "Intensywna praca na różnych poziomach doprowadziła do znacznego wzrostu obrotów handlowych.

W 2022 r. obroty handlowe potrojiły się do poziomu z 2021 roku.⁵ W bieżącym [2023] roku wzrosły o kolejne 25 procent w porównaniu z tym samym okresem ubiegłego roku".

Wśród białoruskich eksporterów, którzy z powodzeniem rozwijają rynek irański, się przedsiębiorstwa **koncernu Bellesbumprom**. W ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2023 roku zwiększyły one swój eksport do Iranu ponad 1,6 razy.⁶ Białoruś dostarcza do tego kraju "celulozę, sklejkę, płyty drewniane". Jednocześnie koncern planuje zwiększyć eksport i rozszerzyć współpracę z irańskimi partnerami. W szczególności **Svetlogorsk Pulp and Paperboard Mill** dostarcza białą masę celulozową do Iranu. W październiku 2023 r. specjaliści przedsiębiorstwa odwiedzili Republikę Islamską, aby "osiągnąć jakościowo nowy poziom współpracy".⁷ Planujemy zwiększyć wolumen eksportu, a także rozszerzyć współpracę w zakresie dostaw chemii z Iranu niezbędnej do produkcji masy celulozowej".

Wśród białoruskich regionów zainteresowanych aktywnym rozwojem stosunków handlowych i gospodarczych z Iranem **można wymienić obwód**

⁴ Zalesky, B. Szlak interakcji - Azja. Intensyfikacja wielopłaszczyznowych więzi Białorusi z głównymi partnerami gospodarczymi na kontynencie / Boris Zalesky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2023. - C. 65.

⁵ Współpraca przemysłowa i edukacja. Roman Golovchenko nakreślił obiecujące obszary współpracy z Iranem [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://www.government.by/ru/content/10714>

⁶ Przedsiębiorstwa Bellesbumprom zwiększyły eksport produktów do Iranu ponad 1,6 razy [Zasób elektroniczny]. - Zasób]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/predpriiatia-bellesbumproma-velichili-eksport-produktsii-v-iran-bolee-chem-v-16-raza-594471-2023/>

⁷ "Bellesbumprom" planuje zwiększyć wolumen eksportu i rozszerzyć współpracę z Iranem [Zasób elektroniczny]. - Zasób]. - 2023. -

URL: <https://www.belta.by/economics/view/bellesbumprom-planiruet-velichit-obiemy-eksporta-i-rasshirit-kooperatsionnye-svazi-s-iranom-594315-2023/>

witebski. Faktem jest, że od 2022 r. obroty handlowe obwodu witebskiego z tym krajem wzrosły wielokrotnie, co wynika z potrzeby budowy nowych opcji logistycznych dla ładunków eksportowych. Jednocześnie "wśród nowych rodzajów produktów, które wcześniej nie były dostarczane do Iranu, są tkaniny z włókna szklanego, płyty drewniane, różne rodzaje kwasów i odczynników. Obwód witebski nadal dostarcza tarcicę do Iranu - 49% obrotów handlowych.⁸ Region kupuje świeże owoce i warzywa, które stanowią 98% wszystkich zakupów z tego kraju, a także sprzęt medyczny".

W listopadzie 2023 r. białoruski region zaoferował irańskim partnerom utworzenie łańcuchów współpracy w sektorze farmaceutycznym. W końcu klaster farmaceutyczny został już utworzony w Witebsku. Ponadto specjaliści z Witebska są gotowi zaoferować Iranowi produkty petrochemiczne, które zajmują prawie połowę produkcji przemysłowej regionu, od włókna szklanego po dodatki do olejów. Witebsk może również zaoferować produkty spożywcze, dywany, obuwie, wyroby lniane. Strona irańska przedstawiła również interesujące propozycje współpracy.⁹ W szczególności "w Iranie jest wiele złóż i rozwija się przemysł wydobywczy, dlatego chcielibyśmy współpracować z regionem witebskim w tej dziedzinie". Tak więc strony mają nadzieję nie tylko na kontynuację starych więzi, ale także na znalezienie nowych możliwości zwiększenia partnerstwa gospodarczego.

Mińsk i Teheran, które podpisały memorandum o współpracy w 1995 r. i umowę o ustanowieniu więzi partnerskich w 2006 r., również zamierzają zintensyfikować swoje partnerstwo w najbliższej przyszłości.¹⁰ Pod koniec 2023 r., omawiając interakcje między dwiema stolicami, przewodniczący Komitetu Wykonawczego Miasta Mińsk W. Kukharev podkreślił, że "Mińsk jest otwarty na dialog w szerokim zakresie kwestii - od wzajemnie korzystnego handlu, dostaw sprzętu, wymiany delegacji po projekty w dziedzinie kultury i sportu". Obiecująca jest również współpraca w dziedzinie turystyki, opieki zdrowotnej i tworzenia wspólnych przedsięwzięć. Jedną z propozycji jest otwarcie domu handlowego Iranu w białoruskiej stolicy.

Oddzielna rozmowa dotyczy współpracy w dziedzinie edukacji. W lipcu 2024 roku w Iranie Białoruski Uniwersytet Państwowy (BSU) podpisał protokoły

⁸ Obwód witebski zaproponował Iranowi współpracę w dziedzinie farmaceutyków [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/witebskaja-oblast- predlozila-iranu-rabotat-v-kooperatsii-v-farmatsevtike-600855-2023/>.

⁹ Budowa maszyn, petrochemia. Ambasador Iranu o możliwościach współpracy z obwodem witebskim [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/mashinostroenie-neftehimija-posol-irana-o-vozmozhnostiah- sotrudnichestva-s-witebskoj-oblastju-600832-2023/>.

¹⁰ Mińsk jest zainteresowany rozwojem współpracy z Iranem na poziomie regionalnym [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/society/view/minsk-i-iran-aktivizirujut-sotrudnichestvo-na-regionalnom-urovne-602411-2023/>.

ustaleń z dwiema instytucjami szkolnictwa wyższego tego kraju: pierwszą z Politechniką Amir Kabir, a drugą z Politechniką Malek Ashtar w celu rozwijania wzajemnie korzystnej współpracy międzynarodowej w wielu dziedzinach edukacji, nauki i technologii.¹¹ W szczególności przewiduje się wymianę studentów w programach studiów na wszystkich poziomach, nauczycieli i naukowców, opracowywanie i wdrażanie wspólnych programów edukacyjnych, prowadzenie badań i projektów edukacyjnych, wymianę informacji, materiałów dydaktycznych, organizowanie konferencji, seminariów, warsztatów i kursów oraz przygotowywanie wspólnych publikacji". Ponadto Malek Ashtar University of Technology jest zainteresowany rozwojem współpracy naukowej w dziedzinie optyki, materiałoznawstwa i metalurgii, elektrofizyki, fizyki polimerów i materiałów kompozytowych. BSU współpracuje z irańskimi instytucjami w ramach czterech otwartych umów i memorandów. Promowanie irańskiej kultury i języka w ramach specjalności Wydziału Stosunków Międzynarodowych "stosunki międzynarodowe" i "studia językowo-krajoznawcze".

Język perski jest studiowany od 2008 roku, a Centrum Studiów Irańskich działa od 2010 roku. Obecnie Wydział Języków Orientalnych zatrudnia trzech nauczycieli języka perskiego, a na BSU studiuje dziesięciu obywateli Iranu.

Mówiąc o **Arabii Saudyjskiej**, należy przypomnieć, że w maju 2024 r. w Rijadzie odbyło się trzecie posiedzenie białorusko-saudyjskiego Wspólnego Komitetu Współpracy (JCC), podczas którego jego uczestnicy zidentyfikowali praktyczne kroki w celu rozszerzenia ram prawnych, rozwoju współpracy w dziedzinie przemysłu, inwestycji, normalizacji i certyfikacji, rolnictwa, nauki i technologii, edukacji, sportu i turystyki, medycyny i bezpieczeństwa.¹² Ponadto strony odnotowały "znaczący postęp w reaktywacji całego zakresu dwustronnych stosunków politycznych, handlowych, gospodarczych i humanitarnych między Białorusią a Arabią Saudyjską i zgodziły się promować utrzymanie wysokiej dynamiki dwustronnych kontaktów".

Pierwsze dwa spotkania BCC odbyły się w 2015 i 2016 roku. Na pierwszym z nich - w Rijadzie - strony powołały Białorusko-Saudyjską Radę Biznesu, która ma "stać się platformą owocnej interakcji między przedstawicielami kręgów biznesowych obu krajów".¹³ W tym samym czasie zawarto umowę na dostawę

¹¹ BSU podpisało protokoły ustaleń z dwoma uniwersytetami w Iranie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/memorandumy-o-vzaimoponimanii-podpisal-bgu-s-dvumja-vuzami-irana-645726-2024/>

¹² Na trzecim posiedzeniu Wspólnego Komitetu ds. Współpracy między Republiką Białorusi a Królestwem Arabii Saudyjskiej [Zasób elektroniczny]. - 2024. [89296242](https://mfa.gov.by/press/news/mfaZe_dc_bef_ae.html). - URL: https://mfa.gov.by/press/news/mfaZe_dc_bef_ae.html

¹³ Zalessky, B. Horyzonty dalekiego łuku. Potencjał interakcji między Republiką Białorusi a krajami Azji i Afryki / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie Palmarium, 2022. - C. 33.

mieszanek glebowych od białoruskiej firmy EridGrow Production".¹⁴ Drugim - w Mińsku - było Białorusko-Saudyjskie Forum Biznesowe oraz giełda kontaktów i współpracy pod patronatem Izby Przemysłowo-Handlowych, w której wzięli udział przedstawiciele 63 przedsiębiorstw i organizacji z Białorusi oraz 11 firm z Arabii Saudyjskiej i rozważali perspektywy rozszerzenia współpracy "w dziedzinie budownictwa, przemysłu chemicznego, przemysłu ciężkiego, energetyki, telekomunikacji, technologii informatycznych, nieruchomości, handlu i inwestycji, produkcji żywności, farmaceutyków, turystyki" xml-ph-0000@deepl.in.

Należy zauważyć, że decyzje trzeciego posiedzenia SCS koncentrowały się na rozszerzeniu ram prawnych stosunków białorusko-saudyjskich. Dla porównania: od czasu nawiązania stosunków dyplomatycznych w 1997 r. Mińsk i Rijad przyjęły około dziesięciu dokumentów, które stworzyły ramy prawne dla kontaktów dwustronnych.¹⁵ Wśród nich jest Umowa ogólna między rządem Republiki Białorusi a rządem Królestwa Arabii Saudyjskiej, podpisana w 2003 r. i "regulująca dwustronną współpracę w dziedzinie handlu i gospodarki, inwestycji, edukacji, nauki i techniki, kultury, informacji, turystyki, młodzieży i sportu", a także umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania i wzajemnej ochronie inwestycji podpisane w 2009 r.

¹⁶W styczniu 2024 r., kiedy białoruska delegacja pod przewodnictwem ministra spraw zagranicznych S. Aleinika odwiedziła Arabię Saudyjską, strony opracowały przemysłowe, naukowe i biznesowe klastry współpracy między oboma krajami, koncentrując się na "sposobach intensyfikacji współpracy naukowej, identyfikacji nowych obiecujących projektów badawczych i rozwoju kontaktów między naukowcami". W szczególności osiągnięto porozumienie o wznowieniu wspólnych prac nad szeregiem podstawowych i stosowanych projektów, a także o wymianie wizyt naukowców i badaczy z obu krajów. Strony omówiły również zaangażowanie Białorusi w "Wizję 2030" Arabii Saudyjskiej, zakrojony na szeroką skalę program dywersyfikacji gospodarczej, możliwości współpracy przemysłowej, dostawy białoruskich maszyn oraz perspektywy wspólnych projektów w krajach trzecich.

Po styczniowych rozmowach strony osiągnęły szereg praktycznych porozumień, które zostaną wdrożone w tym roku. Na przykład Mińsk i Rijad stworzą

¹⁴ Forum biznesowe "Białoruś - Arabia Saudyjska". [Zasób elektroniczny]. - 2016. - URL: <https://www.cci.by/o-palate/novosti/biznes-forum-belarus-saoudovskaya-araviya/#>

¹⁵ Arabia Saudyjska [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://export.by/saudi-arabia>

¹⁶ Perspektywy nowych projektów w nauce i gospodarce. Wizyta Aleinika w Arabii Saudyjskiej zakończona [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/perspektivy-dlja-novyh-proektov-v-nauke-i-ekonomike-zavershen-vizit-aleinika-v-saoudskuju-araviyu-608909-2024/>

strukturę koordynującą w celu promowania wzajemnego handlu.¹⁷ W tym celu w styczniu tego roku "podpisano protokół ustaleń między Narodowym Centrum Marketingu [NCM] a Federacją Izb Handlowo-Przemysłowych [Arabii Saudyjskiej]". A ostatnio zrobiono kolejny bardzo ważny krok: w maju w Rijadzie odbyło się białorusko-saudyjskie forum biznesowe. W maju w Rijadzie odbyło się białorusko-saudyjskie forum biznesowe, współorganizowane przez NCM i Izbę Przemysłowo-Handlową w Rijadzie, które podpisały memorandum o współpracy.¹⁸ Na tym forum "zwrócono uwagę Saudyjskich przedsiębiorstw na perspektywy współpracy w sektorze przemysłowym (BIEŁAZ, Mohylew, Połock-Steklovolokno) i rolniczym (Servolux, Witebska ferma drobiu brojlerów)". W tym samym maju 2024 r. Białoruś i Arabia Saudyjska uzupełniły umowne ramy prawne i podpisały projekt umowy o ruchu lotniczym, a także przyjęto protokół ustaleń między administracjami lotniczymi obu krajów.

Innym istotnym tematem interakcji między stronami jest rola wystaw w rozwoju współpracy handlowej i gospodarczej między Białorusią a Arabią Saudyjską.¹⁹ Już podczas pierwszej rundy konsultacji politycznych między ministerstwami spraw zagranicznych w historii stosunków dwustronnych, która odbyła się w grudniu 2023 roku w stolicy Arabii Saudyjskiej, zauważono, że wznowiając cały zakres kontaktów dwustronnych w oparciu o rozwój partnerstwa gospodarczego, strony będą "promować intensyfikację bezpośrednich interakcji między przedsiębiorstwami biznesowymi obu krajów, wymieniać się informacjami, zachęcać do udziału w wystawach na terytorium swoich krajów". W marcu tego roku strona białoruska zaprosiła saudyjskich partnerów do udziału w wystawie rolniczej Belagro.

Jeśli chodzi o udział białoruskich eksporterów w saudyjskich forach wystawienniczych, we wrześniu 2023 roku Białoruś zaprezentowała zbiorową ekspozycję narodową na Międzynarodowej Wystawie Przemysłu Spożywczego Foodex w Rijadzie, w której uczestniczyło 40 krajów i ponad 600 marek. "Na

¹⁷ Białoruś i Arabia Saudyjska utworzą strukturę koordynującą w celu promowania wzajemnego handlu [Zasób elektroniczny]. - Zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-saudovskaja-aravija-sozdatut-koordiniruiuschuju-strukturu-po-sodejstviju-vzaimnoi-torgovle-609070-2024/>

¹⁸ Białoruś i Arabia Saudyjska intensyfikują współpracę między instytucjami handlowymi [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-saudovskaja-aravija-aktiviziruiut-vzaimodejstvie-mezhdu-institutami-torgovli-633452-2024/>

¹⁹ Od turystyki do inwestycji. Białoruska delegacja przeprowadziła bogate negocjacje w Arabii Saudyjskiej [Elektroniczny zasób]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/ot-turizma-do-investitsij-belorusskaja-delegatsija-provela-nasvshennye-peregovory-v-saudovskoj-aravii-605885-2023/>

białoruskim stoisku znalazły się flagowe produkty mleczarskie: ²⁰Miński Zakład Mleczarski nr 1, Słucki Zakład Serowarski, Zakład Konserw Mleczarskich Głuboka, Zakład Mleczarski Kalinkovich, oddział Rogachev MCC".

A w maju tego roku w stolicy Arabii Saudyjskiej odbyła się 2. Międzynarodowa Wystawa Przemysłu Spożywczego Saudi Food Show 2024, która zgromadziła na jednej platformie wystawienniczej ponad tysiąc dużych firm spożywczych z 97 krajów. Białoruskie stoisko "Białoruś. Smak natury zostało zaprezentowane po raz pierwszy na tym forum wystawienniczym, gdzie krajowi eksporterzy zaprezentowali szeroką gamę produktów mlecznych, w tym z mleka w proszku, różnych serów i deserów. W szczególności Słucka Fabryka Serów zaprezentowała linię produktów mlecznych bez laktozy, elitarne sery z imbirem, nasionami chia, płatkami krokosza barwierskiego, czarną i białą truflą, mrożone sery o znaku towarowym "Kletska Krynachka" i "Yas Belous", a także innowacyjny produkt - mleko A2, które zawiera białko mleka typu A2 i nie zawiera beta-kazeiny A1. Szeroką gamę produktów zaprezentował jeden z liderów białoruskiego przemysłu mleczarskiego - firma "Molochny Mir", w tym elitarne sery twarde "Parmezan", "Maasdam", "Goroden", ser z czarną truflą, naturalne mleko, naturalna śmietana i bita śmietana, mrożony ser "Goroden", suche i innowacyjne produkty. ²¹"Udział dostaw eksportowych przedsiębiorstwa na rynek międzynarodowy wynosi ponad 65% przy wielkości przerobu surowca około 660 tys. ton rocznie". Milkavita, wiodące przedsiębiorstwo przemysłowe z portfolio produktów obejmującym ponad 150 pozycji, zaprezentowało na wystawie pakowane płynne mleko i śmietanę o długim okresie przydatności do spożycia, masło, suche produkty mleczne o ulepszonej rozpuszczalności i właściwościach przetwarzania w temperaturze. Pod tym względem Arabia Saudyjska jest jednym z głównych partnerów przedsiębiorstwa.

Wracając do tematu białorusko-saudyjskiego wspólnego komitetu ds. współpracy, chcielibyśmy podkreślić, że jego trzecie posiedzenie wyraźnie pokazało, że strony koncentrują się na osiągnięciu konkretnych wyników w zakresie aktualizacji całego zakresu współpracy handlowej i gospodarczej. Miejmy nadzieję, że decyzje Komitetu dadzą znaczący impuls do współpracy w innych obszarach stosunków dwustronnych między Republiką Białorusi a

²⁰ Białoruś zaprezentowała swoją narodową ekspozycję na Międzynarodowej Wystawie Żywności Foodex Saudi w Rijadzie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-predstavila-natsionalnuiu-ekspozitsiiu-na-mezhdunarodnoj-pischevoi-vystavke-foodex-saudi-v-er-589285-2023/>

²¹ Białoruskie przedsiębiorstwa prezentują swój potencjał na wystawie przemysłu spożywczego w Arabii Saudyjskiej [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/predpriatiia-belarusi-prezentuiut-potentsial-na-vystavke-pischevoi-promyshlennosti-v-saudovskoi-aravii-635857-2024/>

Królestwem Arabii Saudyjskiej.

Kolejnym interesującym krajem w regionie Zatoki Perskiej jest **Oman**. W sierpniu 2024 roku w Muskacie, stolicy tego bliskowschodniego państwa, odbyło się pierwsze białorusko-osmańskie forum biznesowe, na którym przedstawiciele agencji rządowych, wyspecjalizowanych departamentów i ponad 70 firm z obu krajów omówili aktualne kwestie współpracy w dziedzinie budowy maszyn, rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego, przemysłu spożywczego, wysokich technologii, logistyki i turystyki.²² Podczas spotkania strony oświadczyły, że "stawiają na intensyfikację współpracy białorusko-osmańskiej w całym szeregu dziedzin" i postarają się znaleźć skuteczne narzędzia do prowadzenia dwustronnej wymiany handlowej, nawiązać partnerstwo w zakresie technologii informacyjnych oraz wykorzystać potencjał eksportowy białoruskich przedsiębiorstw z branży mleczarskiej i maszynowej.

Należy zauważyć, że stosunki dyplomatyczne z tym sułtanatem na Półwyspie Arabskim zostały nawiązane w lipcu 1992 roku. W ciągu tych trzydziestu lat strony podpisały kilka umów - o współpracy handlowej i gospodarczej, wzajemnej ochronie inwestycji, unikaniu podwójnego opodatkowania, a także o ustanowieniu przyjaznych więzi między Mińskiem a Maskatem.²³ W lipcu 2023 r. podpisano umowę między rządem Republiki Białorusi a rządem Sułtanatu Omanu w sprawie komunikacji lotniczej". Ramy prawne zostały również uzupełnione protokołami ustaleń między ministerstwami spraw zagranicznych, sprawiedliwości, edukacji, kultury oraz izbami handlowymi i przemysłowymi.

Obroty handlowe między krajami są kształtowane głównie przez białoruski eksport.²⁴ Na przykład w 2020 r. Białoruś eksportowała do Omanu "produkty mleczne (odtłuszczone i pełne mleko w proszku o wartości 347,6 tys. USD, serwatkę mleczną o wartości 18,8 tys. USD), nawozy potasowe (328,5 tys. USD), przedmioty kolekcjonerskie i antyki (57,7 tys. USD)". Jednak w ciągu ostatnich trzech lat białoruski eksport nieznacznie spadł.²⁵ Pomimo niskiego poziomu wzajemnych obrotów handlowych, Białoruś nazywa Sułtanat Omanu

²² Białoruś pracuje nad rozszerzeniem eksportu do Omanu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belarus-prorabatvvaet-rasshirenie-eksporta-v-oman-657416-2024/>

²³ Współpraca w sferze politycznej [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: https://egypt.mfa.gov.by/ru/blr_oman/political/

²⁴ Działania MARZEC [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.mart.gov.by/activity/mezhdunarodnoe-sotrudnichestvo/sotrudnichestvo-s-zakreplennymi-stranami-i-regionami/sotrudnichestvo-s-sultanatom-oman/>

²⁵ Rachkow: Oman jest najważniejszym partnerem Białorusi na Bliskim Wschodzie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/rachkov-oman-vazhneishij-partner-belarusi-na-blizhnem-vostoke-569090-2023/>

najważniejszym partnerem na Bliskim Wschodzie i koncentruje "swoją uwagę na rozwoju stosunków handlowych i gospodarczych oraz współpracy inwestycyjnej".

Należy zauważyć, że Oman, zamieszkały przez nieco ponad pięć milionów ludzi, do końca 2023 r. będzie 66. największą gospodarką na świecie. A dziś wdrażana jest tu strategia rozwoju Vision 2040 - "20-letni ogólnokrajowy dokument wielosektorowy, który stanowi kluczowy punkt odniesienia dla rozwoju państwa.²⁶ Jego celem jest dywersyfikacja gospodarki w oparciu o innowacje, rozwój sektora prywatnego i integracja z globalną gospodarką", w celu podwojenia produktu krajowego brutto na mieszkańca do 2040 roku. Zwłaszcza, że położenie geograficzne Omanu zapewnia mu znaczące możliwości rozwoju handlu i więzi gospodarczych z innymi krajami świata. W ciągu najbliższych kilku lat państwo Zatoki Perskiej będzie aktywnie rozwijać swoje wolne strefy ekonomiczne.

Białoruskie interesy w tym kraju są obecnie powiązane z interesami handlowymi w wielu dziedzinach.²⁷ Obecnie Białoruś dostarcza do Omanu głównie produkty mleczarskie (mleko i śmietana skondensowana, serwatka mleczna), urządzenia dźwigowe, wyroby walcowane płaskie z żelaza lub stali niestopowej, nici polimerowe, wyroby z papieru i tektury, dżemy, przecięry owocowe, grzejniki, armaturę do rurociągów, urządzenia pomiarowe i kontrolne oraz kosmetyki pielęgnacyjne". Jednak na pierwszym Białorusko-Omańskim Forum Biznesowym zauważono poważny potencjał również dla innych pozycji eksportowych.

Na przykład, oba kraje planują rozwijać wzajemny handel poprzez wymianę. Sprzedaż produktów rolno-przemysłowych jest postrzegana jako priorytet. W szczególności "planowane jest wykorzystanie platformy Białoruskiej Uniwersalnej Giełdy Towarowej [BUTB] do dostarczania produktów mlecznych produkowanych na Białorusi na rynek omański.²⁸ W tym celu pierwsza firma z Omanu została już akredytowana na BUTB i zamierza wziąć udział w handlu giełdowym w najbliższej przyszłości". Dla strony omańskiej największym zainteresowaniem cieszy się mleko w proszku, które jest szeroko stosowane w

²⁶ Barysevich, N. Białoruś ma poważny potencjał do zwiększenia eksportu żywności do Omanu / N. Barysevich // [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://produkt.by/news/novosti-belarusi/u-belarusi-est-sereznyv-potencial-dlya-naraschivaniya-eksporta>

²⁷ Barysevich, N. Obiecujący Bliski Wschód. Dokonujemy przeglądu horyzontów współpracy między Białorusią a Omanem / N. Borysevich // [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/comments/view/mnogoobeschaiuschii-blizhnii-vostok-obozrevaem-gorizonty-sotrudnichestva-belarusi-s-omanom-9338/>

²⁸ Białoruś i Oman planują rozwinąć wzajemny handel poprzez giełdę papierów wartościowych [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belarus-i-oman-planiruiut-razvivat-vzaimnui-u-torgovliu-cherez-birzhu-657057-2024>

przemysłu spożywczym kraju. Dlatego wskazane jest rozpoczęcie handlu giełdowego z Omanem z tą pozycją towarową. W przyszłości, oprócz produktów mlecznych, asortyment białoruskich towarów dostarczanych do Omanu za pośrednictwem BUTB może zostać rozszerzony o takie pozycje, jak olej rzepakowy, wysłodki buraczane i melasa, cukier, aminokwasy i dodatki paszowe.

Białoruski Park Wysokich Technologii (HTP) również współpracuje z Omanem i nakreślił obszary wspólnego zainteresowania w celu opracowania wspólnych inicjatyw z Grupą ITHCA. Ta omańska grupa firm została założona w 2019 roku. W jej skład wchodzi Oman Broadband, Oman Technology Fund, Oman Towers i Space Communications Technology. Głównymi funkcjami ITHCA Group są aktywne prace nad budową infrastruktury informatycznej Omanu, rozbudowa sieci i możliwości cyfrowych sułtanatu.²⁹ "Skaluje centra danych / przechowywanie w chmurze, buduje infrastrukturę cyberbezpieczeństwa, współpracuje z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami oraz partnerami zagranicznymi w celu wdrożenia strategicznych inicjatyw ICT". Ponadto HTP podpisała protokół ustaleń z Oman National Engineering and Investment Company, która świadczy usługi dla krajowego sektora użyteczności publicznej i inżynierii. Dokument ten wyraża praktyczne zainteresowanie współpracą z rezydentami HTP przy projektach związanych z rozwojem technologii foodtech i VR.

Jeśli chodzi o inne wyniki pierwszego Białorusko-Omańskiego Forum Biznesowego, Narodowe Centrum Badań Marketingowych i Cenowych Białorusi podpisało memorandum o współpracy z Omańską Izbą Handlowo-Przemysłową. Przedstawiono również zamiar współpracy między Mińskiem a omańskimi zakładami mleczarskimi. Ponadto białoruska delegacja odwiedziła wolną strefę ekonomiczną i port Sohar w prowincji North Al Batinah, gdzie omówiono możliwe sposoby współpracy i obszary jej rozwoju, podkreślając perspektywy współpracy w zakresie transportu i logistyki oraz tworzenia wspólnych przedsiębiorstw produkcyjnych zarówno w prowincji, jak i w Omanie.

³⁰Ogólnie rzecz biorąc, sierpniowe spotkania w Muskacie i Sohar pokazały, że "strony mają znaczny potencjał do rozwoju współpracy biznesowej, który teraz musi zostać wykorzystany w konkretnych projektach". Zarówno pod względem

²⁹ Hi-Tech Park nawiązuje współpracę z Omanem w dziedzinie IT [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/tech/view/park-vysokih-tehnologii-nalazhivaet-vzaimodejstvie-s-omanom-vs-fere-it-657529-2024/>

³⁰ Zalesky, B. Obrzeża Dalekiego Łuku. Potencjał zrównoważonego partnerstwa w rozwiązywaniu interakcji wielowektorowych. / Boris Zalesky. - LAP LAMBERT Academic Publishing, 2023. - C. 20.

współpracy handlowej, gospodarczej i inwestycyjnej, jak i pod względem rozszerzania partnerstwa w sferze naukowej, technicznej i edukacyjnej.

FOR AUTHOR USE ONLY

ROZDZIAŁ 2

Białoruś-Chiny:

Współpraca w dziedzinie nauki, technologii i innowacji osiąga nowy poziom

Współpraca w dziedzinie nauki, technologii i innowacji osiąga nowy poziom

W sierpniu 2024 r., podczas oficjalnej wizyty premiera Rady Państwowej Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) Li Qianga na Białorusi, oba rządy postanowiły ogłosić lata 2024-2025 latami współpracy Białorusi i Chin w dziedzinie nauki, technologii i innowacji. Z tej okazji w Mińsku podpisano plan wydarzeń, który obejmuje szeroki zakres obszarów współpracy dwustronnej i przewiduje wspólne wydarzenia naukowo-techniczne, tworzenie i rozwój białorusko-chińskich platform współpracy oraz realizację wspólnych projektów naukowych i naukowo-technicznych, które umożliwią wzmocnienie więzi sektorowych w dziedzinie współpracy przemysłowej i staną się dodatkowym bodźcem do innowacyjnego rozwoju.

Plan ten obejmuje 89 działań, w które zaangażowanych będzie 140 organizacji - 59 białoruskich i 81 chińskich. Obejmują one wiodące ośrodki naukowe obu krajów, agencje sektorowe i podległe im organizacje oraz duże korporacje technologiczne. W szczególności w dziedzinie technologii informacyjnych i komunikacyjnych plan przewiduje rozwój współpracy między Ministerstwem Komunikacji i Informatyzacji Białorusi a chińskimi korporacjami Huawei Technologies, ZTE i PhotonSpeak w zakresie rozwoju oprogramowania, rozszerzenie współpracy w dziedzinie technologii informacyjnych i komunikacyjnych, w tym zastosowanie technologii 5G/6G. Po stronie białoruskiej w prace te zaangażowane będą Park Wysokich Technologii, park przemysłowy Velikiy Kamen, Beltelecom i Promsvyaz.³¹ Ponadto w sierpniu 2024 r. Ministerstwo Komunikacji i Informatyzacji Białorusi oraz Ministerstwo Przemysłu i Informatyzacji Chin podpisały protokół ustaleń w sprawie strategicznej współpracy w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych, który "przewiduje promowanie współpracy w zakresie transformacji cyfrowej, technologii chmurowych, sztucznej inteligencji, medycyny cyfrowej i szkoleń w zakresie ICT". Planowana jest również współpraca w zakresie rozwoju inteligentnych miast, tworzenia wspólnych zakładów produkcyjnych dla produktów zaawansowanych technologicznie, a

³¹ Białoruś i Chiny podpisały protokół ustaleń w dziedzinie ICT [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-i-kitaj-podpisali-memorandum-o-vzaimoponimanii-v-oblasti-ikt-656109-2024/>

także chińsko-białoruskiej platformy współpracy w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Ministerstwo Przemysłu Białorusi wraz z Centrum Międzynarodowej Współpracy Gospodarczej i Technicznej Ministerstwa Przemysłu i Informatyzacji Chińskiej Republiki Ludowej przewiduje utworzenie wspólnej platformy do realizacji chińsko-białoruskiej współpracy przemysłowej w celu znalezienia partnerów, transferu technologii i rozwoju współpracy z chińskimi firmami w zakresie dostaw sprzętu technologicznego.³² Przypomnijmy, że "w marcu 2023 r. Białoruś i Chiny podpisały kompleksową strategię wspólnego rozwoju przemysłowego, a w listopadzie 2023 r. - szczegółowy plan połączenia polityk przemysłowych obu krajów" w celu rozwoju współpracy przemysłowej, w tym poprzez wspólne zakłady produkcyjne na Białorusi i w Chinach, przyciąganie zaawansowanych technologicznie kompetencji do projektów inwestycyjnych w białoruskich przedsiębiorstwach i nawiązywanie bezpośrednich interakcji między stronami. Program ten obejmuje już 30 konkretnych projektów w dziedzinie budowy maszyn, motoryzacji, petrochemii i przetwórstwa drewna.³³ W szczególności, już teraz "cały klaster krajowych przedsiębiorstw obrabiarkowych - od Homelskiego Zakładu Obrabiarek po Krasniy Borets w Orszy - jest zaangażowany w realizację wspólnych projektów rozwoju przemysłowego z Chinami". Podjęte decyzje pomogą również zreformować przemysł tekstylny, ponieważ wiskoza wraz z włóknami llnianymi i chemicznymi stworzy dla Białorusinów tkaninę, która stanie się podstawą krajowego przemysłu tekstylnego i odzieżowego.

³⁴ Ogólnie rzecz biorąc, "15 nowych projektów inwestycyjnych na poziomie strategicznym o wartości do trzech miliardów dolarów jest aktywnie rozpatrywanych z chińskimi partnerami". Do najważniejszych z nich należą: trzeci etap projektu głębokiego przetwarzania zbóż Białoruskiej Narodowej Korporacji Biotechnologicznej, budowa zakładów do produkcji bielonej masy celulozowej i płyt wiórowych, organizacja nowoczesnej zautomatyzowanej produkcji silników, produkcja polipropylenu, chlorku sodu i nadtlenu wodoru. formowania, produkcji silników, polipropylenu, karbidu, chloranu sodu,

³² Ministerstwa Przemysłu Białorusi i Chin: plan współpracy może zostać zaktualizowany, uszczegółowiony i rozszerzony [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/minpromy-belarusi-i-kitaia-plan-po-sotrudnichestvu-mozhet-bvt-aktualizirovan-detalizirovan-i-rasshiren-644949-2024/>

³³ Obrabiarki, masa celulozowa, samochód. Jakie znaczące projekty realizują Białoruś i Chiny [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/stanki-tselluloza-avtomobil-kakie-znakovye-proekty-realizuiut-belarus-i-kitaj-671355-2024/>

³⁴ Snopkov: strategiczne projekty z Chinami za 3 mld USD są przeznaczone na średnioterminową perspektywę [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/snopkov-strategicheskie-proekty-s-kitaem-na-3-mldr- rasschitany-na-srednesrochnuiu-perspektivu-655954-2024/>

natlenku wodoru, sody kalcynowanej.

Jeśli chodzi o istniejące białoruskie przedsiębiorstwa, na przykład Mińska Fabryka Traktorów (MTZ) jest zainteresowana utworzeniem wspólnych zakładów produkcyjnych w Chinach. We wrześniu 2024 r. podpisano mapę drogową dotyczącą opracowania 350-konnego ciągnika z napędem elektrycznym z magnesami trwałymi. MTZ jest gotowa wdrożyć ten projekt we współpracy z Chińsko-Białoruskim Centrum Badań i Rozwoju Zaawansowanych Technologii Lotniczych.³⁵ W Chinach może również powstać inny wspólny zakład produkcyjny - do montażu ciągników gąsienicowych "BELARUS". Ponadto białoruska firma kupi w Chinach sprzęt za ponad 840 mln rubli białoruskich w celu modernizacji systemu topienia dla pierwszej odlewni, automatycznej komory ciągłego piaskowania ze stołami obrotowymi. "Warsztaty MTZ zostaną uzupełnione o 15 tokarek, 7 poziomych, 4 centra frezarskie i 3 poziome frezarskie centra obróbcze CNC."³⁶ W ciągu ostatniego półtora roku firma otrzymała osiem maszyn CNC [z Chin].

Inne przedsiębiorstwa przemysłu maszynowego republiki są również otwarte na współpracę produkcyjną z chińskimi firmami.³⁷ W szczególności, w celu zorganizowania "wspólnej produkcji silników do samochodów ciężarowych i osobowych na Białorusi". W tym zakresie już opracowywane są wzajemnie korzystne opcje współpracy z Guangxi Yuchai Machinery Group Co., Ltd. w celu osiągnięcia strategicznego dwustronnego projektu zapewniającego głęboką lokalizację.

Innym interesującym przykładem jest firma Belshina, która wraz z Białoruskim Państwowym Uniwersytem Technologicznym (BSTU) wzmacnia partnerstwo z wiodącymi chińskimi firmami oponiarskimi i organizacjami naukowymi w tym kraju. W kwietniu tego roku Bielszina i BSTU podpisały memorandum o współpracy z Uniwersytem Nauki i Technologii w Qingdao oraz chińską firmą MESNAC, wiodącym producentem sprzętu gumowego w Niebiańskim Imperium z globalną geografą dostaw. W dokumencie tym strony przewidują współpracę w zakresie edukacji, a także badań i rozwoju w zakresie poprawy właściwości kompozytów elastomerowych do opon i wyrobów gumowych.

³⁵ MTZ jest zainteresowany utworzeniem wspólnych zakładów produkcyjnych w Chinach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/mtz-zainteresovan-v-sozdanii-sovmestnyh-proizvodstv-v-kitae-662915-2024/>

³⁶ MTZ zakupi ponad 30 jednostek sprzętu z Chin [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/mtz-zakupit-bolee-edinit-oborudovaniia-iz-kitai-662946-2024/>

³⁷ Naumowicz: Białoruskie przedsiębiorstwa przemysłu maszynowego są otwarte na współpracę z chińskimi firmami [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/naumovich-belorusskie-predpriiatiia-mashinostroeniia-otkrvtv-k-kooperatsii-s-kitaiskimi-kompaniiami-665797-2024/>

Oznacza to, że białoruski producent opon i jeden z najlepszych uniwersytetów na Białorusi kształcących kadry inżynierskie, w tym dla przemysłu chemicznego, współpracują w celu poprawy jakości mieszanek gumowych, produkcji nowych rozmiarów opon rolniczych, a także poprawy właściwości użytkowych opon ponadgabarytowych w celu skutecznego zastąpienia importu.

³⁸Podpisując memorandum, strony planują realizację wspólnych projektów związanych z "poprawą osiągnięć bardzo dużych opon radialnych o średnicy 57 cali, wykonanych w całości z metalowego kordu, przy użyciu oryginalnych technologii i sprzętu wiodącego chińskiego producenta". Oczekuje się, że memorandum wprowadzi strony na nowy poziom współpracy. Biorąc pod uwagę potencjalny udział Uniwersytetu Nauki i Technologii w Qingdao oraz Białoruskiego Państwowego Uniwersytetu Technologicznego w projektach, nacisk zostanie również położony na badania naukowe w przemyśle oponiarskim oraz szkolenie wysoko wykwalifikowanego personelu do produkcji.

³⁹Przyjęte plany "przewidują również utworzenie w Mińsku biura projektowego Chińskiego Centrum Transferu Technologii państw członkowskich Szanghajskej Organizacji Współpracy, którego działalność jest nadzorowana przez Ministerstwo Nauki i Technologii Chińskiej Republiki Ludowej". Ułatwi to zarówno przyciąganie zaawansowanych technologii zagranicznych na Białoruś, jak i komercjalizację wyników działalności białoruskich organizacji naukowych i innowacyjnych za granicą. W dziedzinie medycyny Ministerstwo Zdrowia Białorusi będzie współpracować z Centrum Międzynarodowej Wymiany i Współpracy Państwowego Komitetu Zdrowia Chin w celu wymiany innowacji i technologii. Koncern Belneftekhim wraz z Centrum Badań Zasobów Ropy i Gazu Chińskiej Służby Geologicznej będą współpracować w zakresie wymiany technologii badań geologicznych, poszukiwań i rozwoju zasobów ropy naftowej i gazu.

Ponadto strony będą nadal rozwijać Great Stone Park jako międzynarodowy klaster przemysłowy i logistyczny, koncentrując się na inwestycjach, technologii oraz rozwoju tradycyjnej i innowacyjnej medycyny chińskiej.

⁴⁰"Obecnie park ma 134 rezydentów z 13 krajów o wartości inwestycji 1,5 mld

³⁸ "Belshina" wraz z BSTU wzmacnia partnerstwo z wiodącymi chińskimi firmami oponiarskimi [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belshina-sovmestno-s-bgtu-ukrepliaet-partnerstvo-s-veduschimi-kitajskimi-shinnymi-kompanijami-627709-2024/>

³⁹ Początek lat współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie nauki, technologii i innowacji [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/dan-start-godam-sotrudnichestva-belarusi-i-kinr-v-oblasti-nauki-tehnologii-i-innovatsij-656188-2024/>

⁴⁰ Roman Golovnenko: W warunkach niestabilności na Gwiecie Białoruś i Chiny nadal budują wzajemnie korzystną współpracę [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

USD. Ponad połowa rezydentów to firmy z kapitałem chińskim". W ciągu pierwszych siedmiu miesięcy 2024 r. do parku przybyło już 18 nowych firm. Należy zauważyć, że w lipcu tego roku odbyło się spotkanie grupy roboczej ds. parku przemysłowego, na którym nakreślono priorytetowe obszary dalszego rozwoju Velikiy Kamen. Wśród głównych perspektyw jest przyciągnięcie nowych mieszkańców z Chin z ich zaawansowanym doświadczeniem i projektami kotwicowymi, które będą w stanie zgromadzić wokół siebie partnerów. Drugim kierunkiem jest kontynuacja budowy infrastruktury Wielkiego Kamienia w celu przygotowania terenów pod nowe zakłady produkcyjne.⁴¹ Zwłaszcza, że "rozpocznie się budowa infrastruktury pierwszego etapu centralnej części parku, a także powstanie multimodalny terminal kolejowy". Po trzecie, chodzi o rozwój klastra medycznego w parku przemysłowym. Wystarczy powiedzieć, że w pierwszej połowie 2024 r. do klastra medycznego Velikiy Kamen dołączyło już pięć firm, a nowe chińskie firmy są w drodze.

Wreszcie, w celu zwiększenia efektywności ekonomicznej wspólnych działań, Białoruski Państwowy Komitet Nauki i Technologii oraz Ministerstwo Nauki i Technologii Chińskiej Republiki Ludowej przeprowadzą konkurs flagowych projektów naukowych i technologicznych.⁴² W tym celu zatwierdziły "20 projektów do wspólnej realizacji w 2024-2026 w dziedzinie ICT, biotechnologii i medycyny, inżynierii mechanicznej, nowych materiałów". W wyniku tego konkursu planowane jest wybranie trzech wspólnych projektów na dużą skalę, których rezultatem powinno być stworzenie zaawansowanych technologii i utworzenie wspólnych przedsięwzięć lub przemysłowych centrów technologicznych.⁴³ W oparciu o wyniki wspólnych prac badawczo-rozwojowych Białoruś i Chiny będą "pracować nad utworzeniem wspólnych podmiotów prawnych, które będą wykorzystywane do wytwarzania produktów wchodzących na rynek białoruski, chiński, a może nawet trzeci".

Zgodnie z tym tematem w Chinach zostanie utworzony oddział Narodowej Akademii Nauk Białorusi (NAS), który stanie się chińsko-białoruską platformą

<http://pda.government.gov.by/ru/content/10994>

⁴¹ Chebotar: "Wielki Kamień" jest jednym z kluczowych priorytetów w rozwoju współpracy białorusko-chińskiej [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/chebotar-velikij-kamen-odin-iz-klj-uchevnyh-prioritetov-razvitiia-belorusko-kitajskogo-sotrudnichestva-649217-2024/>

⁴² Białoruś i Chiny zatwierdziły 20 wspólnych projektów naukowych i technicznych dla 2024-2026 [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-i-kitaj-utverdili-20-sovmestnyh-nauchno-tehnicheskikh-proektov-na-2024-2026-gody-656073-2024/>

⁴³ Białoruś i Chiny stworzą podmioty prawne do produkcji towarów na podstawie wspólnych opracowań [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-i-kitaj-budut-sozdavat-jurliitsa-dlja-proizvodstva-produktsii-na-osnove-sovmestnyh-razrabotok-656197-2024/>

współpracy w celu promowania interakcji między uniwersytetami, instytutami badawczymi i przedsiębiorstwami obu krajów w zakresie edukacji, badań i wdrażania osiągnięć. "Głównymi obszarami współpracy w ramach oddziału są inżynieria lotnicza i kosmiczna, materiałoznawstwo i materiały kompozytowe, optyka i optoelektronika, produkcja i inżynieria kosmiczna.

⁴⁴sprzęt high-tech i zaawansowane urządzenia, mikroelektronika i inteligencja cyfrowa, biotechnologia i farmakologia". W związku z tym przewiduje się takie mechanizmy współpracy, jak wymiana wysoko wykwalifikowanych ekspertów chińskich i białoruskich, szkolenie wysoko wykwalifikowanych naukowców, wspólne szkolenie studentów studiów magisterskich i doktoranckich, staże i szkolenia, inicjowanie wspólnych badań i rozwoju przez organizacje stron, promowanie wzajemnego wprowadzania technologii i osiągnięć, tworzenie wspólnych laboratoriów w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku. W tym celu w sierpniu tego roku podpisano umowę ramową o współpracy strategicznej między NAS Białorusi i Państwową Administracją Chińskiej Republiki Ludowej ds. Ekspertów Zagranicznych, która ma na celu przyciągnięcie eksportu poprzez organizację staży technicznych dla chińskich naukowców w Parku Przemysłowym Great Stone i odpowiednich organizacjach badawczych NAS Białorusi na podstawie umowy. Główne obszary staży obejmują wykorzystanie i eksplorację przestrzeni kosmicznej, nowe źródła energii i zaawansowaną energetykę, optoelektronikę i sprzęt high-tech, inteligentną produkcję, nowe materiały, cyfryzację i sztuczną inteligencję.

Wszystkie te dokumenty i uruchomienie kilku nowych projektów przemysłowych pokazują, że strony postrzegają integrację białoruskich kompetencji i chińskich technologii jako kluczowy element budowania wspólnej przyszłości. ⁴⁵Oczywiste jest, że "wdrożenie kompleksowej strategii wspólnego rozwoju przemysłowego i przygotowanie szczegółowych planów interfejsu polityki przemysłowej <...> nada konkretną praktyczną treść nowemu statusowi stosunków między oboma krajami - wszechstronnemu i kompleksowemu partnerstwu strategicznemu". Z tego powodu współpraca z Chinami pozwoli Białorusi na realizację ambitnych planów modernizacji i modernizacji technicznej.

Wracając do wyników oficjalnej wizyty premiera Li Qiang z Rady Państwowej Chińskiej Republiki Ludowej na Białorusi, chcielibyśmy zauważyć, że oprócz dokumentów ujawniających potencjał rozwoju i pogłębienia współpracy przemysłowej, interakcji naukowej, technicznej i innowacyjnej, w Mińsku

⁴⁴ W Chinach zostanie utworzony oddział Narodowej Akademii Nauk Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/filjal-nan-belarusi-sozhdadut-v-kitae-656108-2024/>

⁴⁵ Roman Golovchenko: Obróty handlowe między Białorusią a Chinami wzrosły 140-krotnie w ciągu 30 lat [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <http://www.government.by/ru/content/10993>

podpisano umowy, memoranda i plany również w innych obszarach.

Na przykład jest to umowa międzyrządowa w sprawie handlu usługami i inwestycjami, która przewiduje ustanowienie strefy wolnego handlu usługami między oboma krajami, przejrzystego, liberalnego i korzystnego systemu inwestycyjnego w celu przyciągnięcia inwestycji. Ponadto białoruskie Ministerstwo Gospodarki i chiński Państwowy Komitet Rozwoju i Reform podpisały "zorientowany na praktykę plan współpracy w celu wzmocnienia interfejsu między inicjatywą Pasa i Szlaku a Narodową Strategią Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Białorusi". Dokument zawiera około 60 działań i projektów, które mają zostać wdrożone między właściwymi departamentami obu krajów.⁴⁶."

⁴⁷Jeśli chodzi o białorusko-chiński wymiar regionalny, w Mińsku podpisano "szczegółowe plany wspólnego rozwoju prowincji Chin i obwodów Białorusi". Po pierwsze, między obwodem mińskim a miastem Chongqing, gdzie realizowane będą następujące projekty: produkcja odczynników i sprzętu do diagnostyki, bezzałogowych statków powietrznych, siedzeń samochodowych, preparatów tradycyjnej medycyny chińskiej oraz montaż robotów przemysłowych. Po drugie, między obwodem mohylewskim a prowincją Shaanxi, gdzie określono główne kierunki rozwoju w sferze handlu, gospodarki i inwestycji, edukacji i kultury. W tym kontekście wsparto również siedem innych podobnych szczegółowych planów wspólnego rozwoju białoruskich i chińskich regionów.

Tak więc Białoruś i Chiny, kontynuując budowanie wzajemnie korzystnej współpracy, w tych sierpniowych dniach 2024 r. określiły dalsze konkretne zadania, plany i przyszłe kierunki, pokazując wzorcowy charakter wszechstronnego i wszechstronnego partnerstwa strategicznego w nowej erze, pomimo ogólnej niestabilnej sytuacji w gospodarce światowej.

⁴⁶ BNBK i "Wielki Kamień": Białoruś i Chiny uzgodniły nowe duże projekty inwestycyjne
[Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/bnbk-i-velikii-kamen-belarus-i-kitai-dogovorilis-o-novyh-krupnyh-investproektah-656105-2024/>

⁴⁷ Zalessky, B. Dynamika udanego partnerstwa. Wewnętrzne i zewnętrzne rezerwy progresywnego ruchu białoruskiej gospodarki / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - C/ 43.

ROZDZIAŁ 3

Białoruś-Chiny: od szczegółowych planów do realizacji projektu

W sierpniu 2024 r. Li Qiang, premier Rady Państwowej Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL), złożył oficjalną wizytę na Białorusi, podczas której podpisano szereg dokumentów, ujawniających potencjał współpracy chińsko-białoruskiej w zakresie handlu, inwestycji, rozwoju i pogłębiania współpracy przemysłowej, współpracy naukowej i technicznej, a także szczegółowe plany wspólnego rozwoju prowincji Chin i regionów Białorusi.

Wśród uczestników tej międzyregionalnej współpracy są przede wszystkim **obwód miński i miasto Chongqing**. Miasto to jest jednym z czterech największych chińskich miast centralnych z ponad trzydziestoma milionami mieszkańców.⁴⁸ Szczegółowy plan obejmuje takie projekty, jak "produkcja odczynników i sprzętu diagnostycznego, bezzałogowych statków powietrznych, siedzeń samochodowych, produktów tradycyjnej medycyny chińskiej, montaż robotów przemysłowych i zintegrowana logistyka".

Należy przypomnieć, że obwód stołeczny Białorusi podpisał umowę o współpracy z tym chińskim miastem w 2002 roku. W marcu 2017 r. nawiązano stosunki partnerskie między regionami. W czerwcu ubiegłego roku, podczas otwarcia wystawy chińskich towarów i usług w Chińsko-Białoruskim Parku Przemysłowym "Wielki Kamień", gdzie pokazano ekspozycję tematyczną Pawilonu Eksportowego.

Towary Chongqing i gdzie "ponad 20 przedsiębiorstw miejskich na powierzchni około 300 metrów kwadratowych prezentowało produkty maszynowe, w tym samochody, motocykle i

⁴⁹Strony osiągnęły porozumienie w sprawie intensyfikacji współpracy w różnych obszarach.

Miesiąc później obwód miński i miasto Chongqing podpisały mapę drogową na lata 2023-2024 w celu rozwoju współpracy w zakresie produkcji odczynników, edukacji, turystyki i logistyki.⁵⁰ Innym obiecującym kierunkiem jest utworzenie JV do produkcji samochodów elektrycznych o dowolnym stopniu

⁴⁸ Od handlu i inwestycji po naukę i kino. Białoruś i Chiny podpisały ważny pakiet dokumentów dotyczących współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/ot-torgovli-i-investitsij-do-nauki-i-kino-belarus-i-kitaj-podpisali-vesomyj-paket-dokumentov-o-656104-2024>

⁴⁹ Zalessky, B. Potencjał realizacji osiągniętych porozumień / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2023. - C. 36.

⁵⁰ Od medycyny do gospodarki i więzy partnerskich. Obwód miński i Chongqing podpisały mapę drogową współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/regions/view/ot-meditsiny-do-ekonomiki-i-pobratimskih-svyezai-minskaia-oblast-i-chuntsin-podpisali-dorozhnyj-u-kartu-581301-2023/>

lokalizacji". Tym bardziej, że potężna baza przemysłowa Chongqing w dziedzinie inżynierii mechanicznej jest interesująca dla białoruskich firm w kontekście modernizacji zakładów produkcyjnych z wykorzystaniem nowoczesnych chińskich technologii, tworzenia nowych wspólnych zakładów montażu samochodów, importu komponentów i części samochodowych.⁵¹ Jako również obiecujący kierunek strony określiły współpracę w dziedzinie rozwoju opieki zdrowotnej, w tym opracowanie utworzenia centrum badawczo-rozwojowego i zakładów produkcyjnych w dziedzinie tradycyjnej medycyny chińskiej na terenie Parku Przemysłowego Great Stone", interakcji na poziomie instytucji medycznych.

Rozwój kontaktów partnerskich między białoruskim regionem stołecznym a chińskim miastem był kontynuowany w maju 2024 r. w Chongqing, gdzie odbyło się kilka ważnych wydarzeń:

- 1) VI Międzynarodowe Targi Handlu i Inwestycji w Chinach Zachodnich;
- 2) Forum Współpracy Gospodarczej Miast Bliźniaczych w Chongqing;
- 3) Forum biznesowe Białoruś-Chongqing.

Jeśli chodzi o targi handlowo-inwestycyjne, centralną platformę otrzymali goście honorowi - obwód miński i Chińsko-Białoruski Park Przemysłowy "Wielki Kamień", który znajduje się w białoruskim regionie stołecznym. Do udziału w targach zaproszono przedsiębiorstwa z obwodu mińskiego produkujące wyroby mięsne i mleczarskie, piekarnicze, cukiernicze, napoje alkoholowe i kosmetyki. Ponadto pawilon ten został utworzony w celu ujawnienia wieloaspektowego potencjału turystycznego i nowoczesnych możliwości edukacyjnych obwodu mińskiego i Republiki Białorusi jako całości. Jeśli chodzi o Forum Współpracy Gospodarczej Miast Siostrzanych w Chongqing, wzięli w nim udział przedstawiciele 48 miast z 31 krajów, z którymi to chińskie miasto nawiązało relacje miast siostrzanych. Motto tegorocznego forum brzmiało "Pogłębianie współpracy regionalnej i promowanie wspólnego rozwoju". Jego uczestnicy dyskutowali o możliwościach inwestycyjnych i nowych punktach kontaktowych dla międzyregionalnej współpracy gospodarczej i technologicznej, a także o zielonej polityce.

⁵²Wreszcie, na forum biznesowym "Białoruś - Chongqing" "podpisano" 13 umów o współpracy i kontraktach handlowych na dostawy produktów mięsnych

⁵¹ Brantsevich powiedział o pozytywnej dynamice w handlu i współpracy gospodarczej między Białorusią a Chongqing [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/special/economics/view/brantsevich-zaiavila-o-pozitivnoi-dinamike-v-torgovo-ekonomicheskom-sotrudnichestvo-belarusi-i-581186-2023/>

⁵² Białoruś i Chongqing podpisały umowy na dostawę mięsa i produktów mlecznych o wartości około 31 milionów dolarów [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belarus-i-chuntsin-podpisali-kontrakty-na-postavku-mjasno-molochnoj-produktsii-na-summu-okolo-31-mln-637082-2024/>

i mleczarskich, wyrobów cukierniczych o łącznej wartości około 31 milionów dolarów, a także przedstawiono wzajemne projekty współpracy inwestycyjnej w zakresie produkcji robotyki, części samochodowych i sprzętu medycznego.

Jeśli mówimy bardziej szczegółowo o tych projektach inwestycyjnych, możemy wymienić na przykład firmę Chongqing Qiteng Robot, która produkuje kołowe i podwieszane roboty inspekcyjne, maszyny do pracy w ekstremalnych warunkach - w wysokich temperaturach, w przemyśle toksycznym i łatwopalnym oraz w górnictwie podziemnym. Firma została założona w 2010 roku przez studentów Uniwersytetu Inżynieryjnego w Chongqing, a obecnie stała się liderem w dziedzinie bezpieczeństwa awaryjnego w Chinach. A dziś firma "jest gotowa zainwestować w otwarcie własnej filii na Białorusi w Velikiy Kamen z lokalnym montażem i stworzeniem elektronicznego serwera przechowywania danych dla konkretnych projektów.⁵³ Firma jest również gotowa do rozpoczęcia wspólnej produkcji z białoruskim partnerem".

Inny przykład: Chengju Chenghua Seating, która produkuje fotele samochodowe.⁵⁴ Ta chińska fabryka "rozważa utworzenie wspólnej produkcji na Białorusi, aby spełnić wymagania naszego kraju [Białorusi]". Możliwe, że producent ten nawiąże współpracę z zakładem BELJI.⁵⁵ W maju 2024 r. w Chongqing strona białoruska zapoznała się ze sprzętem medycznym innego chińskiego producenta Zybio, który "specjalizuje się w badaniach i rozwoju odczynników i sprzętu do diagnostyki in vitro, immunoanalizy i diagnostyki molekularnej, hematologii i mikrobiologii". W rezultacie region miński wysłał specjalistów do Chongqing w celu dokładnego zbadania techniki Zybio i jej działania w warunkach szpitalnych. A jeśli wyniki będą pozytywne, nowy chiński sprzęt medyczny pojawi się w szpitalach obwodu mińskiego.

Wracając do planu pogłębionej współpracy między obwodem mińskim a Chongqingiem, należy zauważyć, że w ostatnich latach białoruski region aktywnie zwiększa obroty handlowe z Chinami. W szczególności, pod koniec pierwszej połowy 2023 r. obroty handlowe stron przekroczyły 1,25 mld USD. "Obwód miński eksportuje do Chin mięso drobiowe, produkty mleczne, mrożoną wołowinę, produkty z drewna, włókno lniane <...>.⁵⁶ Maszyny do

⁵³ W "Wielkim Kamieniu" może pojawić się przedsiębiorstwo do produkcji robotów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/v-velikom-kamne-mozhet-poi-avitsia-predpriyatije-po-proizvodstvu-robotov-636330-2024/>

⁵⁴ Turchin zapoznał się z produkcją części samochodowych w Chongqing [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/special/society/view/turchin-poznakomilsia-s-proizvodstvom-avtokomponentov-v-chuntsine-636362-2024/>

⁵⁵ Medycy z obwodu mińskiego mają zostać wysłani do Chongqing w celu zbadania nowego sprzętu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/medikov-minskoi-oblasti-planirujut-napravit-v-chuntsin-dlia-izucheniia-novogo-oborudovaniia-636079-2024/>

⁵⁶ Obwód miński i chiński Chongqing określą mapę drogową współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/regions/view/minskaia-oblast-i-kitajskij-chuntsin-opredeliat>

automatycznego przetwarzania informacji i ich jednostki, części samochodowe, aparaty telefoniczne, odbiorniki telewizyjne". Wraz z pojawieniem się nowego planu wydaje się, że współpraca międzyregionalna między obwodem mińskim a Chongqingiem wkrótce zostanie wypełniona nowymi konkretnymi projektami mającymi na celu rozwój współpracy produkcyjnej i przyciągnięcie zaawansowanych technologicznie kompetencji do realizacji projektów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach obwodu mińskiego, nawiązując bezpośrednią interakcję z chińskimi partnerami.

Tego lata obwód miński zrobił nowy krok we współpracy z innym regionem Chin - **provincją Guangdong** - podpisując mapę drogową współpracy, która wyznacza nowy okres w stosunkach między dwoma regionami.⁵⁷ Strony, które ściśle współpracują od ponad dziesięciu lat, uważają, że "podpisanie mapy drogowej jest ważnym sygnałem dla biznesu naszych dwóch krajów". W końcu dzisiaj konieczne jest poszukiwanie nowych punktów kontaktowych. W szczególności w dziedzinie rolnictwa, produkcji samochodów i medycyny.

Na przykład interesujące projekty w tym zakresie mogą być realizowane w białoruskim regionie stołecznym z chińskim holdingiem rolniczym Guangdong Agribusiness Group Corporation, który zajmuje się handlem na dużą skalę, produkcją gumy i trzciny cukrowej. Przedsiębiorstwa holdingu specjalizują się również w hodowli bydła mięsnego i mlecznego, uprawie zbóż i produkcji oleju. "Korporacja posiada szkołę zawodową, w której studenci są szkoleni w zakresie specjalności budowlanych i technologii."⁵⁸ Ponadto holding rolniczy posiada 38 szpitali, w których obsługiwani są między innymi pracownicy firmy". Tak więc wszystkie te obszary mogą stać się obiecujące pod względem współpracy z białoruskimi partnerami.

Wśród potencjalnych partnerów przedsiębiorstw Minshchina z prowincji Guangdong znajduje się również fabryka samochodów elektrycznych GAC Aion oraz Guangzhou Baiyunshan Zhongyi Pharmaceutical Co., Ltd.. W pierwszym przypadku produkcja odbywa się w pełnym cyklu i obejmuje badania i rozwój, a także sprzedaż produktów i obsługę posprzedażową. W drugim przypadku producent ten wytwarza leki poprawiające wzrok, leki przeciwcukrzycowe i tabletki regeneracyjne na niedokrwienie mózgu i konsekwencje tej choroby. Przedstawiciele obwodu mińskiego już omówili

dorozhnuiuu-kartu-sotrudnichestva-580980-2023/

⁵⁷ Turchin i gubernator chińskiej prowincji Guangdong podpisali mapę drogową [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/turchin-i-gubernator-kitai-skoj-provintsii-guandun-podpisali-dorozhnui-u-kartu-651136-2024/>.

⁵⁸ Od samochodów elektrycznych po surowce endokrynologiczne: delegacja obwodu mińskiego odwiedza prowincję Guangdong [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/ot-elektrokarov-do-endokrinnogo-syrjia-delegatsii-minskoj-oblasti-poseschaet-provintsii-guandun-651244-2024/>.

perspektywy i możliwości współpracy z tymi chińskimi partnerami. Miejmy nadzieję, że za tymi negocjacjami wkrótce pójdą konkretne działania.

Chińska Republika Ludowa jest strategicznym partnerem innego białoruskiego regionu - **Mohylewa**, z którym rozwój współpracy, dzięki systematycznej pracy, wciąż się pogłębia, osiągając nowy poziom interakcji. Wystarczy powiedzieć, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat eksport towarów z tego białoruskiego regionu do Chin wzrósł 18-krotnie. ⁵⁹"Mięso wołowe i drobiowe, produkty mleczarskie, produkty do obróbki drewna, sadza, len, czekolada, różne wody, mocne napoje alkoholowe pozostają głównymi produktami eksportowymi z obwodu mohylewskiego do Chin". Ponadto obecnie trzy przedsiębiorstwa z obwodu mohylewskiego mają pozwolenie na dostarczanie produktów do Imperium Niebieskiego: otwarte spółki akcyjne "Babushkina Krynka", zakłady przetwórstwa mięsnego w Mohylewie i Bobrujsku. Podstawą chińskiego importu w tym roku są polimery akrylowe, złożone przędze syntetyczne, kleje i spoiwa, opoki i palety do produkcji odlewów metalowych, transformatory elektryczne, domowe urządzenia elektryczne, samochody osobowe. "W okresie styczeń-kwiecień 2024 r. obroty handlowe między obwodem mohylewskim a Chinami wyniosły 57,4 mln USD, co oznacza wzrost o 102,2% w porównaniu z tym samym okresem 2023 roku. ⁶⁰Eksport usług w okresie styczeń-kwiecień 2024 r. wyniósł 867,5 tys. USD (stopa wzrostu ponad 193%) Podstawą eksportu były usługi edukacyjne, których ciężar właściwy wynosi prawie 81%".

Na poziomie miĎdzyregionalnym białoruski region wschodni obecnie aktywnie współpracuje z takimi chiĎskimi prowincjami jak Henan, Jiangsu, Hunan, Shaanxi i miastem Tianjin. Ponadto na poziomie miast i powiatów obwodu mohylewskiego zawarto ponad dziesięć dokumentów o charakterze międzynarodowym z regionami Chin. Najmłodszy partnerem obwodu mohylewskiego w Niebiańskim Imperium **był Tianjin** - jedno z czterech miast centralnego podporządkowania w 2019 roku. Jest to główny węzeł portowy na północy Chin, który ustanowił szlaki komunikacyjne i transportowe z ponad 500 portami innych krajów. Jest to miasto ze zintegrowanym łańcuchem produkcyjnym w wielu branżach oraz rozległymi zasobami edukacyjnymi i naukowymi, z ponad 50 uniwersytetami.

W marcu 2023 r. strony podpisały plan działania na rzecz rozwoju współpracy

⁵⁹ Eksport towarów z obwodu mohylewskiego do Chin wzrósł 18-krotnie w ciągu ostatnich dziesięciu lat [Zasób elektroniczny]. - 2024. - **18** -- URL: <https://belta.by/regions/view/eksport-tovarov-iz-mo-gilevskoj-oblasti-v-kitaj-za-poslednie-desiat-let-vyros-v-raz-575841-2023>

⁶⁰ Platforma do przystąpienia do realizacji wspólnych projektów: białorusko-chińskie forum biznesowe odbyło się w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/ploschadka-dlia-vyhoda-na-realizatsiiu-obscih-proektov-belorusko-kitajskij-biznes-forum-proshel-v-643622-2024/>

na lata 2023-2025. W maju ubiegłego roku Tianjin był gospodarzem Tygodnia Regionu Mohylewskiego. Następnie, uczestnicząc w forum "Tianjin - Gateway to China", ponad dwadzieścia przedsiębiorstw z obwodu mohylewskiego pokazało swój potencjał eksportowy. W wyniku tych negocjacji zawarto umowy na dostawę produktów mleczarskich i mięsnych, otrzymano oferty handlowe na eksport białoruskiej tarcicy, nawiązano kontakty w celu dalszej współpracy w zakresie importu towarów z Chin do sieci handlowych obwodu mohylewskiego. Jednocześnie podpisano dokumenty o współpracy między Mohylewem a nowym okręgiem Binhai w Tianjin, FEZ "Mohylew" i strefą ekonomiczną TEDA, mohylewskim oddziałem BelCCI i Chińską Radą Promocji Handlu Międzynarodowego w Tianjin.⁶¹Osiągnięto również porozumienie w sprawie utworzenia wspólnego zakładu produkcyjnego do przetwarzania mleka w proszku w Tianjin".

Rok i nieco później, w czerwcu 2024 r., odbyła się akcja w odpowiedzi - Tianjin City Week w obwodzie mohylewskim:

- 1) wystawa chińskich produktów od organizacji z tego miasta;
- 2) regionalny Białorusko-Chińskie forum biznesowe "Obwód mohylewski i miasto Tianjin: 5 lat współpracy";
- 3) Forum współpracy edukacyjnej Mohylew-Tianjin.

Ponadto strony podpisały "mapę drogową rozwoju współpracy między Mohylewem a nowym okręgiem Binhai w dziedzinie gospodarki, handlu, kultury, edukacji, turystyki na lata 2024-2025; porozumienie między komitetem administracyjnym portowej strefy wolnego handlu Tianjin ChRL a administracją wolnej strefy ekonomicznej "Mohylew"; porozumienie o współpracy między Muzeum Tianjin a Mohylewskim Regionalnym Muzeum Sztuki im. ⁶²P.W. Maslennikowa".

Podczas tych wydarzeń strony przedstawiły swoje propozycje wspólnej współpracy w różnych sektorach. Na przykład obwód mohylewski uważa, że na tym etapie stosunków wskazane jest przejście od zwykłego handlu do głębszej współpracy i tworzenia wspólnych projektów. Jeśli weźmiemy pod uwagę hodowlę zwierząt, chińscy partnerzy mogą stworzyć nowe kompleksy kierunku mięsnego w obwodzie mohylewskim w celu dalszego przetwarzania wołowiny i

⁶¹ Obwód mohylewski zaprezentuje projekty inwestycji budowlanych i przemysłowych na wystawie w Szanghaju [Elektroniczny zasób]. - 2023. - URL: <https://belta.by/regions/view/mogilevskaja-oblast-predstavit-stroitelnye-i-promyshlennnye-investproekty-na-vystavke-v-shanhae-595292-2023/>

⁶² Forum biznesowe, wystawy i konkursy. Tydzień Miasta Tianjin rozpoczyna się w obwodzie mohylewskim [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/biznes-forum-vystavki-i-sorevnovanija-nedelia-goroda-tianszin-startuet-v-mogilevskoj-oblasti-643224-2024/>

dostaw na rynek chiński. "Drugim kierunkiem są minerały: ⁶³Region [Mohylew] jest bogaty w złoża torfu, sapropelu i trepelu, których wykorzystanie w połączeniu z nawozami mineralnymi i organicznymi jest skutecznym środkiem stymulowania rozwoju roślin i zwiększania plonów". W końcu ten naturalny suplement mineralny jest wykorzystywany do wzbogacania dawki pokarmowej bydła w celu uzupełnienia brakujących makro- i mikroelementów w paszy. Biorąc pod uwagę ten potencjał, mieszkańcy Mohylewa są gotowi zaproponować projekt produkcji dodatków paszowych, gleb organicznych i nawozów.

Kolejna interesująca propozycja została przedstawiona na forum biznesowym "Obwód Mohylewski i miasto Tianjin: 5 lat współpracy". Białoruska Uniwersalna Giełda Towarowa (BUTB) będzie wspierała przedsiębiorstwa stron w organizacji międzyregionalnego handlu towarami przemysłowymi i rolnymi. ⁶⁴"W tym celu planowane jest wykorzystanie odpowiednich elementów elektronicznego ekosystemu BUTB, który pozwoli białoruskim i chińskim przedsiębiorstwom, z uwzględnieniem specyfiki ich polityki sprzedaży i zaopatrzenia, na zawieranie transakcji w ramach klasycznego handlu sesyjnego lub korzystanie z platformy B2B giełdy działającej na zasadzie rynku ze zintegrowanym mechanizmem wymiany". W oparciu o profil chińskich partnerów, priorytetem będzie eksport białoruskiego mięsa i produktów mlecznych oraz olejów roślinnych do Tianjin, a w przyszłości do innych miast strefie ekonomicznej Bohai. Rynek białoruski będzie zaopatrywany w polimerowe materiały opakowaniowe, generatory diesla, farby przemysłowe, blachy, leki weterynaryjne i inne produkty poszukiwane w sektorze przemysłowym i rolniczym kraju. Wszystko wskazuje na to, że współpraca w tych obszarach będzie bardzo owocna.

Kolejnym z głównych regionów Białorusi pod względem rozwoju współpracy z Chinami, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej, jest **obwód homelski**. Wystarczy powiedzieć, że w ciągu ostatnich pięciu lat obroty handlowe tego południowo-wschodniego regionu Białorusi z Chinami wzrosły prawie czterokrotnie. "Podstawą eksportu do Niebiańskiego Imperium jest ścier drzewny, drewno, mięso, nabiał i wyroby cukiernicze. Rozwijają się usługi transportowe, edukacyjne i turystyczne. ⁶⁵Zgodnie z wynikami minionego

⁶³ "Znaleźć sposoby interakcji". Tydzień Miasta Tianjin odbywa się w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/najti-puti-vzaimodejstviya-v-mogileve-prohodit-nedelja-goroda-tjantszin-643563-2024/>

⁶⁴ BUTB pomoże uprościć handel między obwodem mohylewskim a chińskim Tianjin [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/butb-pomozhet-uprostit-torgovlju-mezhdu-mogilevskoi-oblastiju-i-kitajskim-tjantszinem-643724-2024/>

⁶⁵ Przez pięć lat obroty handlowe obwodu homelskiego z Chinami wzrosły czterokrotnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/za-pjat-let-tovarooborot->

[2023] roku 44 przedsiębiorstwa obwodu homelskiego dostarczyły swoje produkty do Chin". W przyszłości istnieją dobre perspektywy współpracy w zakresie produkcji przemysłowej, transportu i logistyki, rolnictwa.⁶⁶ Na przykład, dwadzieścia przedsiębiorstw obwodu homelskiego zostało już akredytowanych do dostarczania produktów spożywczych na rynek chiński, "w tym 9 przedsiębiorstw przetwórstwa mleka, 7 przedsiębiorstw przetwórstwa mięsnego i 4 przedsiębiorstwa przetwórstwa spożywczego". Są one gotowe do zwiększenia dostaw wołowiny, mięsa i jadalnych produktów ubocznych drobiu, produktów z pełnego mleka, mleka skondensowanego i śmietany, serwatki w proszku.

Ponadto przedsiębiorstwa Homiel są gotowe dostarczać tarcicę i gotowe produkty do obróbki drewna do Chin. Otwierają się również inne obszary współpracy. W szczególności w zakresie złożonych nawozów mineralnych, a także innych projektów do ewentualnej wspólnej realizacji. Obejmują one węzeł logistyczny na bazie lotniska w Homlu, produkcję mebli ze sklejki i innych produktów na bazie Gomeldrev, tworzenie nowych zakładów produkcyjnych na terenie wolnej strefy ekonomicznej (FEZ) Gomel-Raton. Ponadto w FEZ znajduje się interesujący przykład - jednostkowe przedsiębiorstwo produkcyjne Alkopak, które produkuje produkty medyczne i które "współpracuje z chińskimi producentami sprzętu, wyposażenia i innych produktów od ponad 20 lat".

sprzętu, części zamienne, oprzyrządowanie technologiczne. Obecnie 80-90% wtryskarek jest produkowanych w Chinach. <...> Liczba kontaktów, zamówień, zakupionego sprzętu rośnie.⁶⁷ Zbudowaliśmy przyjazne relacje z chińskimi firmami produkcyjnymi". Nadszedł więc czas, aby w FEZ pojawili się pierwsi mieszkańcy Niebiańskiego Imperium, dla których stworzono już atrakcyjne warunki.

Południowo-wschodni region Białorusi aktywnie buduje relacje z chińskimi partnerami w sferze humanitarnej. Na przykład "ponad 500 chińskich studentów studiuje na uniwersytetach w obwodzie homielskim.⁶⁸ Wybierają tu dla siebie

[gomelskoi-oblasti-s-kitaem-vvros-v-chetvire-raza-640488-2024/](https://www.belta.by/regions/view/akkreditatsiiu-na-postavki-pischevoi-produktsii-v-kitai-imej-ut-20-predprii-atij-gomelskoi-oblasti-640508-2024/).

⁶⁶ 20 przedsiębiorstw uzyskało akredytację na dostarczanie produktów spożywczych do Chin Region Homel [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/akkreditatsiiu-na-postavki-pischevoi-produktsii-v-kitai-imej-ut-20-predprii-atij-gomelskoi-oblasti-640508-2024/>

⁶⁷ Xie Xiaoyun: FEZ "Homel-Raton" stworzył atrakcyjne warunki dla mieszkańców [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/se-siaoiun-v-sez-gomel-raton-sozdanv-privlekatelnye-usloviia-dlia-rezidentov-640651-2024/>.

⁶⁸ Handel, edukacja, turystyka. Xie Xiaoyun o potencjale współpracy między obwodem homelskim a regionami Chin [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/torgovlia-obrazovanie-turizm-se-siaoiun-o-potentsiale-sotrudnichestva-gomelskoi-oblasti-i-regionov-640506-2024/>

różne specjalności i już wiele zyskali". Homelski Uniwersytet Państwowy imienia F. Skaryny (GSU) współpracuje z 17 chińskimi uniwersytetami. Ponadto na GSU został utworzony i z powodzeniem funkcjonuje Instytut Konfucjusza oraz realizowane są wspólne programy edukacyjne. Ogólnie rzecz biorąc, 332 studentów z Chin studiuje obecnie na Homelskim Uniwersytecie Państwowym. ⁶⁹Wdrożono również eksperymentalny projekt - studenci z Chin studiują w języku angielskim na czterech kierunkach".

⁷⁰Jeśli chodzi o współpracę obwodu homelskiego z konkretnymi partnerami z Niebiańskiego Imperium, na początku 2024 roku "podpisał on dokumenty o dwustronnej współpracy z czterema regionami Chin - autonomicznymi regionami Mongolii Wewnętrznej (2011) i Xinjiang Uygur (2016), prowincjami Syczuan (2015) i Jiangsu (2016)", a na poziomie miast przyjąłto dziesięć umów.

W czerwcu 2024 roku zidentyfikowano kolejnego nowego partnera białoruskiego regionu **południowo-wschodniego - prowincję Hebei**. Podczas wizyty oficjalnej delegacji obwodu homelskiego w tej prowincji podpisano umowy, memoranda i porozumienia z partnerami chińskimi, w tym plan działań i wymiany na lata 2024-2025 między obwodem a prowincją. Strona białoruska, zainteresowana rozwojem tej interakcji, określiła trzy kroki w kierunku zwiększenia współpracy handlowej, gospodarczej i inwestycyjnej. ⁷¹"Są to dostawy do Hebei wysokiej jakości produktów spożywczych producentów z Homel, realizacja wspólnych projektów przemysłowych z preferencjami wolnej strefy ekonomicznej "Homel-Raton", a także wspólne projekty inwestycyjne w rolnictwie". Z kolei chiński region jest zainteresowany współpracą w zakresie budowy maszyn, logistyki, dostaw surowców tradycyjnej medycyny chińskiej, a także zakupu produktów rolnych Homel, nawozów chemicznych, towarów przemysłu mięsnego i mleczarskiego.

W ramach Międzynarodowych Targów Handlowo-Gospodarczych Langfang, które odbyły się w prowincji Hebei w tych czerwcowych dniach, na białoruskim stoisku reprezentowane były liczne przedsiębiorstwa obwodu homelskiego. W wyniku spotkań i negocjacji na tym forum w Langfang, krajowi

⁶⁹ Xie Xiaoyun o współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie edukacji: jest to baza intelektualna dla wszystkich sfer [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/se-sjaojun-o-sotrudnichestvo-belarusi-i-i-knr-v-obrazovanii-eto-intellektualnaia-baza-dlia-vseh-sfer-640698-2024/>

⁷⁰ Zalessky, B. Białoruś - Chiny: nowe możliwości. Strategiczne interakcje w dobie wzorowych stosunków partnerskich / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2023. - C. 12.

⁷¹ Handel, wspólne projekty przemysłowe, kompleks rolno-przemysłowy. Krupko o współpracy między obwodem homelskim a prowincją Hebei [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/torgovlja-sovmestnye-promproekty-apk-krupko-o-sotrudnichestve-gomelskoj-oblasti-i-provintsii-hebei-641393-2024/>

eksporterzy - Komintern, Homelskie Zakłady Chemiczne, Rogachev Milk Canning Plant (MKK) - dodali do swoich portfeli transakcji. W szczególności Rogachev MCC podpisał memorandum na dostawy produktów o wartości około 1 mln RM i umowę na ponad 7 mln RM.⁷² Gomel Chemical Plant podpisał memorandum na prawie 12,5 miliona juanów, a Comintern na 14,7 miliona juanów". Ponadto siedziba Great Wall Haval, fabryki produkującej samochody Haval, omówiła możliwość montażu tych samochodów na terenie FEZ Homel-Raton.

Kontynuując temat udziału przedstawicieli obwodu homelskiego na wystawach w Niebiańskim Imperium, chcielibyśmy przypomnieć, że w listopadzie 2023 roku na 6. Chińskiej Międzynarodowej Wystawie Importowej w Szanghaju podczas Dnia Homelszczyzny podpisano dokumenty dotyczące dostaw eksportowych o wartości 85 mln USD.⁷³ Ponadto w tym czasie przyjęto porozumienie o współpracy w celu przyciągnięcia inwestycji między FEZ "Homiel-Raton" a Syczańskim Stowarzyszeniem Promocji Współpracy Gospodarczej i Handlowej "Jeden pas - jedna droga", a także "podpisano dokument intencyjny w sprawie ustanowienia więzi partnerskich między dystryktem Zhlobin w regionie Homiel a miastem Baotou w Regionie Autonomicznym Mongolii Wewnętrznej".

Wszystkie te fakty pokazują, że różnorodność partnerstwa i więzi partnerskich obwodów mińskiego, mohylewskiego i homelskiego w Chinach dopiero nabiera tempa, rozwija się intensywnie i owocnie, podkreślając ogromne perspektywy dla całego białorusko-chińskiego międzyregionalnego partnerstwa strategicznego na każdą pogodę.

⁷² Homelskie przedsiębiorstwa podpisały nowe kontrakty i umowy z chińskimi partnerami [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/gomelskie-predpriiatija-podpisali-novye-dogovory-i-soglashenija-s-kitajskimi-partnersami-641709-2024/>

⁷³ Dokumenty na 85 milionów dolarów podpisane przez przedstawicieli obwodu homelskiego na wystawie importowej w Szanghaju [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/dokumenty-na-85-mln-podpisali-predstaviteli-gomelskoj-oblasti-na-vystavke-importa-v-shanhae-598283-2023/>

ROZDZIAŁ 4

Białoruś - Uzbekistan: współpraca rozwija się na trajektorii wzrostowej

W sierpniu 2024 r. w Taszkencie odbyło się drugie Uzbecko-Białoruskie Forum Kobiet Biznesu, w którym wzięło udział około stu przedstawicieli społeczności biznesowej i agencji rządowych tylko ze strony białoruskiej.⁷⁴ Przypominamy, że pierwsze podobne forum odbyło się we wrześniu 2023 r. w Mińsku i było poświęcone tematowi "Kobiety w biznesie - potencjał rozwoju współpracy biznesowej między Białorusią a Uzbekistanem", gdzie "podpisano 14 memorandumów i umów o współpracy, w tym umowę o utworzeniu wspólnego zakładu produkcji skór i obuwni, oraz zawarto 15 kontraktów o wartości ponad 90 mln Br, czyli 350 mld uzbeckich sum".

Tym razem tematem Forum Kobiet było "Od tradycyjnego biznesu do zielonego biznesu". W kontekście tego tematu zauważono, że Białoruś i Uzbekistan odpowiedzialnie podchodzą do kwestii budowania zielonej gospodarki, popierając ją realnymi działaniami. Na przykład corocznie zwiększają obroty handlowe, wzajemnie zapewniając produkcję konkurencyjnych produktów i rozwijając współpracę produkcyjną, lokalizację białoruskiego i uzbeckiego przemysłu na swoich terytoriach oraz zwiększając udział inwestycji. Strony uważają, że wspólne działania w zakresie rozwoju, wprowadzania i wykorzystywania technologii oszczędzających przyrodę, rozwoju usług środowiskowych, ekoturystyki i agroekoturystyki należą do priorytetów zielonego wzrostu gospodarczego.⁷⁵ Ponadto "wskazane byłoby podjęcie prac nad stworzeniem gospodarstwa-laboratorium biodesignu, w którym dokonano by wyboru nowych rodzajów upraw, w tym upraw rolnych, technologii adaptacyjnych do klimatu i podejść do poprawy odporności terytoriów na negatywny wpływ czynników antropogenicznych i naturalnych". Zostało to omówione w sześciu sekcjach tematycznych forum, opartych na głównych obszarach współpracy między dwoma krajami: inżynierii mechanicznej, przemyśle lekkim, rolnictwie, chemii i obróbce drewna, usługach medycznych i edukacyjnych, turystyce.⁷⁶ Tutaj również odnotowano interesujące wyniki

⁷⁴ Kochanova: Uzbecko-Białoruskie Forum Biznesowe Kobiet w pełni odpowiada duchowi czasu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/kochanova-uzbekska-belorusskij-zhenskij-biznes-forum-polnostiju-otvechaet-duhu-vremeni-656964-2024/>.

⁷⁵ Kochanova: Białoruś i Uzbekistan w dobrej wierze podchodzą do budowy zielonej gospodarki [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/kochanova-belarus-i-uzbekistan-podhodjat-k-stroitelstvu-ekonomiki-zelenogo-tipa-dobrosovestno-656993-2024/>

⁷⁶ Narbajewa: planowane jest podpisanie ponad 60 umów w wyniku II Uzbecko-Białoruskiego Forum

współpracy dwustronnej, w następstwie której planowano "podpisanie ponad 60 umów i memorandumów o wartości około 50 milionów dolarów".

W szczególności w ramach tego forum rozważano taką sferę wspólnych zainteresowań jak edukacja. Na sesji plenarnej strony wyraziły chęć rozszerzenia praktyki wzajemnej wymiany i staży studentów, nauczycieli i specjalistów z różnych służb i agencji, a także zintensyfikowania współpracy w ramach wspólnych programów edukacyjnych.⁷⁷ Ponadto Białoruś jest zainteresowana zwiększeniem liczby uzbeckich studentów na białoruskich uniwersytetach, a także "przyciągnięciem pracowników z Uzbekistanu do białoruskich przedsiębiorstw, na przykład w przemyśle lekkim i maszynowym, z możliwością ich szybkiego szkolenia i przekwalifikowania dla zielonej gospodarki w szerokim zakresie specjalności". W szczególności Mińskie Zakłady Samochodowe już zatrudniają 300 specjalistów z Uzbekistanu.

Mówiąc konkretnie o interakcji między instytucjami szkolnictwa wyższego, na II Forum Regionów Białorusi i Uzbekistanu, które odbyło się w lutym 2024 r., zauważono, że kilka lat temu w naszej republice studiowało zaledwie kilkudziesięciu obywateli Uzbekistanu, podczas gdy "dziś na wspólnych wydziałach kształcą się około 5000 studentów".⁷⁸ Mówimy o rozszerzeniu obszarów kształcenia i maksymalizacji potencjału białoruskich uniwersytetów". Do tej pory podpisano ponad 400 umów i porozumień.⁷⁹ Odbyło się forum rektorów, a "otwarcie filii Witebskiego Uniwersytetu Państwowego, jednego z wiodących uniwersytetów w kraju, w Uzbekistanie jest na porządku dziennym". W tym kontekście można przytoczyć jeszcze jeden wymowny przykład. Latem ubiegłego roku na Grodzieńskim Uniwersytecie Państwowym (GrSU) odbyła się pierwsza graduacja studentów studiujących w ramach wspólnego programu GrSU i Uniwersytetu Prawa w Taszkencie. Dla porównania należy zauważyć, że studenci ci zostali zrekrutowani do studiowania w ramach programu 2+1+1+1 już w 2020 roku. "Chłopcy studiowali w Grodnie przez pierwsze dwa lata, następnie rok w Taszkencie i ukończyli studia również w GrSU. W ten

Biznesowego Kobiet [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/narbaeva-poitogam-ii-uzbeksko-belorusskogo-zhenskogo-biznes-foruma-planiruetsja-podpisat-bolee-60-657064-2024/>

⁷⁷ Białoruś jest gotowa pomóc w szkoleniu specjalistów poszukiwanych w Uzbekistanie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-gotova-okazat-pomosch-v-obuchenii-vostrebovannyh-v-uzbekistane-spetsialistov-656992-2024/>

⁷⁸ Białoruś jest gotowa do tworzenia przedsiębiorstw w Uzbekistanie w celu komercjalizacji osiągnięć naukowych [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-gotova-sozdavat-v-uzbekistane-predpriatija-dlja-kommertsializatsii-nauchnyh-razrabotok-616330-2024/>

⁷⁹ "Wszystko jest w naszej mocy". Snopkow ocenił możliwości zwiększenia obrotów handlowych z Uzbekistanem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/vse-v-nashih-silah-snopkov-otsenil-vozmozhnost-uvelichenija-tovarooborota-s-uzbekistanom-657036-2024/>

sposób opanowali wszystkie dyscypliny w ramach programu białoruskiego i niezbędne przedmioty w ramach programu uzbeckiego.⁸⁰ W rezultacie otrzymali dwa dyplomy z prawa międzynarodowego, co daje im możliwość pracy zarówno w ich kraju ojczystym, Uzbekistanie, jak i na Białorusi...". Kilka osób ukończyło studia z doskonałymi wynikami i otrzymało odpowiednie dyplomy. Niektórzy z nich będą kontynuować naukę na studiach magisterskich. Realizacja tego programu będzie kontynuowana. Chcielibyśmy dodać, że w SDSU realizowanych jest osiem wspólnych programów edukacyjnych, w ramach których studiuje 216 osób: 144 studentów z Państwowego Uniwersytetu Prawa w Taszkencie, 37 studentów z Państwowego Uniwersytetu w Karszi, 32 studentów z Państwowego Instytutu Pedagogicznego w Kokand imienia Mukimi, trzech studentów studiów magisterskich z Instytutu Technologii Chemicznej w Taszkencie.

Kolejnym istotnym tematem poruszonym podczas drugiego Uzbecko-Białoruskiego Forum Kobiet Biznesu była współpraca między regionami obu krajów. Na sesji planowania forum podkreślono, że strony muszą aktywniej angażować środowiska naukowe i ekspercko-analityczne w temat zielonego biznesu, w tym "rozвивać dyplomację ludową, inicjować i monitorować budowanie więzi partnerskich między miastami Białorusi i Uzbekistanu.⁸¹ Takie podejście przyczyni się do rozwoju wspólnych obiecujących rozwiązań biznesowych, w tym tworzenia nowych rynków i promocji wspólnych produktów na rynkach krajów trzecich".⁸² Tym bardziej, że na drugim Forum Regionów Białorusi i Uzbekistanu przyjęto dokumenty, które rozwijają wielopłaszczyznową współpracę między regionami obu krajów w zakresie realizacji projektów w kompleksie rolno-przemysłowym, elektrotechnice i tekstyliach, opiece zdrowotnej i farmacji, rozwoju miast, usługach użyteczności publicznej, a także "zostaną przyjęte mapy drogowe i utworzone grupy robocze dla każdego kierunku". A już po lutowym forum można było zauważyć szereg przykładów tego, jak białoruskie i uzbeckie regiony prowadzą skuteczną współpracę.

⁸³ W związku z tym w kwietniu 2024 r. obwody homelski i fergański podpisały

⁸⁰ 54 absolwentów GrSU i Taszkenckiego Uniwersytetu Prawa otrzymało dyplomy dwóch uniwersytetów jednocześnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. -54-- URL: <https://belta.by/regions/view/diplomy-srazu-dvuh-vuzov-poluchili-vypusknika-grgu-i-tashkentskogo-iuridicheskogo-universiteta-644190-2024/>

⁸¹ Kochanova: konieczne jest budowanie więzi partnerskich między miastami Białorusi i Białorusi. Uzbekistan [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/special/society/view/kochanova-nuzhno-vvstraiivat-pobratimskie-sviasi-mezhdu-gorodami-belarusi-i-uzbekistana-657003-2024/>

⁸² Zaleskii, B. Realizacja potencjału gospodarczego w warunkach turbulencji na świecie / Boris Zaleskii. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - C. 32.

⁸³ Liderzy regionów Homel i Fergana podpisali mapę drogową współpracy [Zasób

mapę drogową współpracy i zatwierdziły plan działań na lata 2024-2025, który "zakłada pogłębienie i rozszerzenie dwustronnej współpracy handlowej i gospodarczej, naukowo-technicznej, kulturalnej i humanitarnej". Jednocześnie podpisano umowę o współpracy między wolnymi strefami ekonomicznymi "Kokand" i "Homel-Raton" oraz zawarto kontrakty na ponad sześć i pół miliona białoruskich rubli. Należy zauważyć, że oba regiony rozwijają więzi od 2019 roku.⁸⁴ W tym czasie "eksport produktów Homla do regionu Fergany wzrósł 4,5-krotnie". W przyszłości strony określiły kilka kluczowych obszarów, w których będą budowały współpracę: utworzenie wspólnego przedsiębiorstwa mleczarskiego, dostawy produktów Homelskich przedsiębiorstw budowy maszyn, produkcja mebli oraz organizacja domów handlowych w Homlu i Ferganie.

Jeśli chodzi o interakcję między dwiema stolicami - Mińskiem i Taszkientem - w lutym 2024 r. podpisały one umowę o ustanowieniu więzi partnerskich oraz plan działań w zakresie współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technicznej i kulturalnej na lata 2024-2025. A już w kwietniu delegacja z Taszkentu przyjechała do Mińska, aby zapoznać się z doświadczeniami Mińska w różnych sferach gospodarki miejskiej.⁸⁵ Tym bardziej, że "Uzbekistan realizuje zakrojony na szeroką skalę projekt "Nowy Taszkient", który zakłada budowę miasta opartego na nowoczesnych osiągnięciach architektury na terytorium prawie 20 tys. hektarów". Z tego powodu uzbeckich partnerów interesowało wszystko: szerokość ulic, organizacja ruchu, rozmieszczenie sygnalizacji świetlnej, działanie systemu "Jedno okienko". Białoruska stolica ujawniła swoje doświadczenie w innych dziedzinach: usługi 115, przedsiębiorstwa produkujące pojazdy komunalne i osobowe.⁸⁶ Ponadto "omówiono możliwości współpracy przemysłowej, w szczególności w zakresie obróbki drewna i produkcji mebli, dostaw żywności dla niemowląt, utworzenia domu handlowego Uzbekistanu w Mińsku". Tak więc bliźniacze więzi między

elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/rukovoditeli-gomelskoi-i-ferganskoi-oblastei-podpisali-dorozhnuui-kartu-sotrudnichestva-629168-2024/>

⁸⁴ Regiony Homel i Fergana zawarły umowy na ponad 6,5 mln Br [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomelskaj-a-i-ferganskaja-oblasti-zakljuchili-kontrakty-bolee-chem-na-br65-mln-629575-2024/>.

⁸⁵ Kukharev: Mińsk jest gotowy podzielić się z Taszkientem doświadczeniem pracy w zakresie mieszkalnictwa i usług komunalnych, rozwoju miast, cyfryzacji [Zasób elektroniczny]. -

2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kuharev-minsk-gotov-podelitsja-s-tashkentom-opytom-raboty-v-zhkh-gradostroitelstve-tsifrovizatsii-628286-2024/>

⁸⁶ Handel, współpraca przemysłowa, wymiana doświadczeń. Kukharev nakreślił kierunki współpracy z Taszkientem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kuharev-na-vstreche-s-poslom-oboznachil-napravlenija-sotrudnichestva-s-regionsami-uzbekistana-623983-2024/>

dwiema stolicami zaczynają się rozwijać na trajektorii wzrostowej. I to tylko cieszy.

Drugie Forum Kobiet poświęcone było tematowi współpracy naukowej, technicznej i przemysłowej. W szczególności Instytut Mikrobiologii Narodowej Akademii Nauk Białorusi (NAS) podpisał umowę o współpracy naukowo-technicznej z Instytutem Mikrobiologii Akademii Nauk Republiki Uzbekistanu oraz umowę z Instytutem Chemii Bioorganicznej Akademii Nauk Republiki Uzbekistanu o współpracy naukowej w zakresie badania środków o charakterze peptydowym jako alternatywy dla antybiotyków.⁸⁷ A "Instytut Przemysłu Mięsnego i Mleczarskiego podpisał umowę o współpracy naukowo-technicznej, osiągnięto porozumienie w sprawie wspólnej realizacji szeregu projektów naukowych, w tym w dziedzinie biochemii mięsa i produktów mlecznych, projektów rybnych".

Ponadto na forum zorganizowano wystawę-prezentację "Made in Belarus", na której w dziale rozwoju naukowo-technicznego zaprezentowano ponad 70 innowacji białoruskich naukowców z Narodowej Akademii Nauk Białorusi i Ministerstwa Edukacji. Na przykład Instytut Przemysłu Mięsnego i Mleczarskiego Narodowej Akademii Nauk zaprezentował technologie produkcji produktów mlecznych i kwaśnego mleka o niskiej zawartości laktozy i bez laktozy, a także produkty wytwarzane na ich bazie. Instytut Mikrobiologii Narodowej Akademii Nauk Białorusi zaprezentował szereg preparatów mikrobiologicznych. Jeden z nich jest przeznaczony do kompleksowego oczyszczania ścieków z zakładów przetwórstwa drobiu. Drugi jest przeznaczony do oczyszczania nasion i roślin wegetatywnych pszenicy ozimej, stymuluje wzrost i zwiększa produktywność upraw zbożowych. Zaprezentowano również niespotykany preparat mikrobiologiczny do oczyszczania roztworów wodnych z mieszaniny najpopularniejszych rozpuszczalników na bazie estrów i alkoholi.

Witebski Państwowy Uniwersytet Technologiczny zaprezentował materiały nanowłókniste o różnych strukturach uzyskane metodą elektroformowania i przeznaczone do wykorzystania w medycynie i kosmetologii do tworzenia innowacyjnych preparatów. Połocki Uniwersytet Państwowy pokazał na wystawie-prezentacji wosk ochronny do gumy, który jest składnikiem mieszanek gumowych do produkcji opon samochodowych. Pod względem właściwości odpowiada on importowanemu woskowi ochronnemu.

⁸⁸"Organizacja produkcji wyeliminuje import na Białoruś w wysokości 210 ton

⁸⁷ Naukowcy z Białorusi i Uzbekistanu bCda współpracowali w dziedzinie mikrobiologii i biochemii [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/uchenve-belarusi-i-uzbekistana-budut-sotrudniczat-v-oblasti-mikrobiologii-i-biohimii-656830-2024/>

⁸⁸ Gawriłowa, W. Od biopreparatów do produktów medycznych: jakie białoruskie osiągnięcia zostaną zaprezentowane na forum biznesowym w Taszkencie / W. Gawriłowa // [Zasób elektroniczny]. -

rocznie i obniży koszty o 50% dzięki tańszym surowcom krajowym". Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały w Grodnie zaprezentował materiały kompozytowe na bazie różnych matryc polimerowych do produkcji wyrobów przemysłowych. Narodowe Centrum Badań Materiałoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Białorusi zademonstrowało sztuczne szmaragdy o jakości klejnotów, których pojedyncze kryształy mają właściwości zbliżone do cennego kamienia naturalnego.

⁸⁹A Białoruski Uniwersytet Państwowy (BSU) pokazał "ponad dziesięć unikalnych wynalazków w dziedzinie medycyny, farmacji, , sprzętu technologicznego..." . W szczególności linia biopreparatów mikrobiologicznych obejmowała produkty szeroko poszukiwane w kompleksie rolno-przemysłowym. Na przykład "Bactogen" jest przeznaczony do ochrony upraw warzyw przed chorobami bakteryjnymi i grzybiczymi. Ponadto na stoisku zaprezentowano regulatory wzrostu i jakości roślin Gulliver, Stimul, MaxImmun i Korneplus w celu zwiększenia plonów, a także Nematicid, biopreparat mający na celu zwalczanie takiego szkodnika jak nicien żółciowy. Jest to jedyny środek na Białorusi przeciwko temu pasożytowi, dopuszczony do stosowania w prywatnych gospodarstwach rolnych. Kolejnym eksponatem były produkty spożywcze z serii "Żywność inteligentnego miasta". Obejmuje ona suche kompozycje wstępnie posiekanych lub pokruszonych suszonych warzyw, ziół, przypraw, soli i innych składników. Te fitokompleksy mają działanie immunomodulujące i przyczyniają się do normalizacji funkcji aparatu mięśniowo-szkieletowego, układu nerwowego i odpornościowego. Ponadto odwiedzający wystawę-prezentację mogli zapoznać się z syntetycznymi feromonami owadów do zwalczania szkodników leśnych i ogrodowych, oszczędzającymi zasoby urządzeniami technologicznymi do produkcji wyrobów z elastycznych, integralnych i sztywnych pianek poliuretanowych, nowymi materiałami funkcjonalnymi opartymi na surowcach wtórnych.

Dziesięć przedsiębiorstw Ministerstwa Przemysłu Białorusi również pokazało swoje produkty na wystawie. Na otwartej przestrzeni zaprezentowano trzyosiową wywrotkę MAZ-65012K napędzaną silnikiem gazowym o ładowności 18,5 tony. Specjalistyczny silnik jest produkowany we wspólnym białorusko-chińskim przedsiębiorstwie w parku przemysłowym Veliky Kamen.

⁹⁰Na terenie zamkniętym w zbiorowej ekspozycji Ministerstwa Przemysłu

2024. - URL: <https://belta.by/comments/view/ot-biopreparatov-do-medizdelii-kakie-belorusskie-razrabotki-prezentuiut-na-biznes-forume-v-tashkente-9344//>

⁸⁹ BSU zaprezentuje innowacyjne rozwiązania na wystawie w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/bgu-predstavit-innovatsionnye-razrabotki-na-vystavke-v-tashkente-656636-2024/>

⁹⁰ Dziesięć przedsiębiorstw Ministerstwa Przemysłu zaprezentuje swoje produkty na II Uzbecko-

zaprezentowano również najnowsze próbki - "produkty medyczne Integral OJSC i BelOMO Holding, największy telewizor na Białorusi o przekątnej 100 cali, a także laptopy i inne produkty N Holding OJSC, model tramwaju T811 w skali 1:20 UKH "BKM" OJSC, a także agregaty prądotwórcze Mińskiego Zakładu Samochodowego OJSC".

Ta wystawa-prezentacja pokazała, że nie jest to pierwszy rok, w którym Uzbekistan przyciągnął wielu eksporterów z Białorusi, aby zaprezentować swoje możliwości na imprezach wystawienniczych w tym środkowoazjatyckim kraju. A rok 2024 nie jest pod tym względem wyjątkiem. Istnieją inne przykłady, które pokazały, jak różnorodny może być udział białoruskich przedsiębiorstw i organizacji w uzbeckich forach wystawienniczych.

⁹¹Późną zimą i wczesną wiosną tego roku w Taszkencie w kompleksie wystawienniczym Uzexpocentre odbyła się 25. Międzynarodowa Wystawa Specjalistyczna "Budownictwo - UzBuild", na której zorganizowano zbiorową ekspozycję Białorusi, reprezentowaną przez "pięć wizytówek białoruskiego przemysłu: Mohylevliftmash, Energokomplekt, Bellesexport, Newsprint Plant i Parquet Plant, oddział Gomeldrev . Białoruskie przedsiębiorstwa zaprezentowały swoje produkty: windy, podnośniki, sprzęt elektryczny i LED, produkty kablowe i okablowanie, tarcice, drewno cylindryczne, produkty paliwowe (wióry drzewne, pelety), domy z belek klejonych, domy szkieletowo-panelowe, parkiet lity warstwowy, płyty konstrukcyjne, listwy. ⁹²Na wystawie znalazły się również indywidualne stoiska podmiotów gospodarczych z Białorusi - "Keramin OJSC, <...> Energokomplekt PO, Portman LLC (znak towarowy UNIDOORS) i Rechitsa Metizny Zavod OJSC".

Miesiąc później, pod koniec marca 2024 roku, w Taszkencie przedsiębiorstwa z Białorusi wzięły udział w 23. międzynarodowej wystawie UzFood 2024, w której uczestniczyło ponad 280 firm z 26 krajów. "Ekspozycja Białoruś. ⁹³Smak natury" utworzyło 15 białoruskich przedsiębiorstw i ich oddziałów reprezentujących znane krajowe marki. Zaprezentowali oni linię produktów

Białoruskim Forum Biznesowym Kobiet. forum biznesowe [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/society/view/desiat-predpriyatij-minproma-prezentujut-produktsiju-na-ii-uzbeksko-belorusskom-zhenskom-biznes-forume-655386-2024/>

⁹¹ Ekspozycja Białorusi jest prezentowana na międzynarodowej wystawie budowlanej Uz-Build w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/ekspozitsija-belarusi-predstavlena-na-mezhdunarodnoi-stroitelnoi-vystavke-uzbuild-v-tashkente-618287-2024/>

⁹² Białoruskie przedsiębiorstwa zaprezentowały swoje produkty i usługi na wystawie budowlanej w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belorusskie-predpriiia-predstavili-svoiu-produktsiiu-i-uslugi-na-stroitelnoi-vvstavke-v-tashkente-618480-2024>

⁹³ Białoruskie produkty żywnościowe są prezentowane na wystawie w Uzbekistanie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belorusskie-produkty-pitanija-predstavleny-na-vvstavke-v-uzbekistane-623805-2024/>

mięsnych i mlecznych, serów, soków i deserów.

A w kwietniu odbyły się tu jednocześnie trzy formy biznesowe.⁹⁴ Po pierwsze, była to 25. międzynarodowa wystawa "Edukacja i zawód - 2024", która jest jedną z największych w Uzbekistanie, gdzie tym razem "ponad 100 uniwersytetów z prawie 20 krajów, w tym z Białorusi". Ekspozycja Białoruskiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego (BITU) obejmowała stoisko informacyjne, prezentacje, kursy mistrzowskie i konsultacje. W końcu liczba studentów z tego środkowoazjatyckiego kraju rośnie z każdym rokiem nie tylko w BITU, ale także w innych białoruskich instytucjach szkolnictwa wyższego.

Po drugie, jest to 28. Międzynarodowa Wystawa "Healthcare - TINE 2024", która jest unikalną platformą, na której specjaliści mają możliwość zapoznania się z najnowszymi technologiami medycznymi. Od momentu powstania w wystawie wzięło udział już ponad trzy tysiące firm, a geografia uczestników objęła prawie wszystkie kontynenty, w tym Europę, Azję, Amerykę i Afrykę. W tym roku wzięło w niej udział ponad 250 firm z 15 krajów. Nasza republika była reprezentowana na tym forum przez BSU, na którego stoisku zaprezentowano 20 osiągnięć naukowych. Ekspozycja obejmowała osiągnięcia naukowców i badaczy w dziedzinie medycyny i chemii. Wśród nich - leki, sprzęt medyczny sprzęt medyczny,

substancje farmaceutyczne. Na przykład chusteczki hemostatyczne do zatrzymywania krwawienia, które są "przeznaczone do stosowania jako środek pomocniczy podczas zabiegów chirurgicznych w celu zatrzymania krwawienia włósniczkowego, żylnego i małych krwawień tętniczych, a także do krwawień domowych.⁹⁵ Chusteczki wykonane są ze sterylnej wchłaniającej tkanki w kolorze białym lub żółtawo-białym, wytwarzanej w procesie kontrolowanego utleniania celulozy". Odwiedzający wystawę mogli również zapoznać się z innowacyjnym preparatem przyspieszającym regenerację uszkodzonych tkanek "Foscelantan", który przyspiesza gojenie ran w czyrakach, ropniach, karbunkulach, przetokach, oparzeniach termicznych, owrzodzeniach troficznych. Wśród eksponatów znalazł się również lek Antispik do zapobiegania zrostom podczas operacji brzusznych, leki przeciwnowotworowe Cisplacel, Prospidelong i Temodex, fitosole i mieszanki na bazie naturalnych

⁹⁴ Możliwość edukacji na Białorusi są prezentowane na międzynarodowej wystawie w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/vozmozhnosti-obucheniia-v-belarusi-predstavleny-na-mezhdunarodnoi-vystavke-v-tashkente-628698-2024/>

⁹⁵ Około 20 osiągnięć naukowych BSU zostanie zaprezentowanych na międzynarodowej wystawie opieki zdrowotnej w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/około-20-nauchnyh-razrabotok-bgu-predstaviat-na-mezhdunarodnoi-vystavke-zdravoohraneniia-v-tashkente-628163-2024/>

surowców korzennych i aromatycznych przeznaczone do korygowania odżywiania dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, sportowców i osób starszych.

Po trzecie, jest to międzynarodowa wystawa specjalistyczna "INNOPROM.⁹⁶ Azja Środkowa", która zgromadziła ponad 400 wystawców i zaprezentowała 28 ekspozycji zbiorowych, w tym Made in Belarus, w której uczestniczyło "ponad 10 białoruskich przedsiębiorstw i ich oddziałów reprezentujących renomowane krajowe marki przemysłowe". W szczególności zaprezentowano próbki i rozwój jednej z wizytówek białoruskiego przemysłu - firmy produkującej sprzęt do kamieniołomów

BELAZ OJSC jest spółką zarządzającą holdingu BELAZ-Holding. Na forum zaprezentowano również Gomselmash Holding - największego producenta maszyn rolniczych, który jest jednym z liderów światowego rynku kombajnów zbożowych i innych złożonych maszyn rolniczych. OAO Minsk Tractor zakład"

zaprezentowało zmodernizowane, zaktualizowane i specjalne wersje wyposażenia ciągników, podczas gdy wyspecjalizowane przedsiębiorstwo zajmujące się projektowaniem, produkcją rozruszników i alternatorów do silników gaźnikowych i wysokoprężnych samochodów ciężarowych, osobowych, autobusów, maszyn rolniczych i sprzętu specjalnego - OJSC BATE - zaprezentowało produkty wielu oddziałów, w tym OJSC Borisov Plant Avtogidroushilitel, OJSC Belkard, OJSC Rudensk, OJSC Vitebsk Plant of Electrical Measuring Devices. OJSC "BMZ" zaprezentował szeroką gamę produktów metalowych, z których każdy łączy w sobie innowacje i wieloletnie doświadczenie w rozwoju firmy. Próbkę obrabiarek do metalu i centrów obróbczych CNC, uniwersalnych frezarek konsolowych zostały zaprezentowane na stoisku JSC "StankoGomel". Rozwój w dziedzinie produkcji transformatorów rozdzielczych i innego sprzętu elektrycznego zademonstrowała firma V.I. Kozlov MEETZ JSC. LLC "Cooling Systems Plant" zaprezentowała chłodnice do chłodzenia systemów energetycznych oraz produkty z powodzeniem stosowane w systemach chłodzenia wywrotek górniczych, ciągników, wiertnic, generatorów diesla, elektrowni blokowych, transformatorów trakcyjnych lokomotyw elektrycznych, stacji kompresorowych. BKM Holding, który specjalizuje się w produkcji transportu elektrycznego - autobusów elektrycznych, trolejbusów, tramwajów, ciężarówek elektrycznych i infrastruktury ładowania - zaprezentował na wystawie duże modele produktów,

⁹⁶ Białoruś zaprezentowała rozwój przemysłu na wystawie "INNOPROM. Azja Środkowa".
[Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/belarus-predstavila-promyshlennye-razrabotki-na-vystavke-innoprom-tsentralnaia-aziia-629623-2024/>

w tym niskopodłogowy tramwaj jednoczłonowy z dwoma wózkami silnikowymi. Asortyment zegarków na rękę, budzików, części do obróbki i płytek drukowanych zaprezentowała Mińska Fabryka Zegarków. Ponadto w ramach tego forum białoruscy uczestnicy odbyli szereg spotkań w celu konsolidacji punktów partnerskich.

Jak widać, Białoruś i Uzbekistan utrzymują wysoką dynamikę rozwoju więzi dwustronnych w zakresie działalności wystawienniczej, co znajduje odzwierciedlenie w bilansie handlowym i gospodarczym. W statystykach zauważamy, że od 2016 r. obroty handlowe stron "wzrosły 5,5-krotnie, a w 2022 r. po raz pierwszy przekroczyły pół miliarda.⁹⁷ Wzrost wzajemnej wymiany handlowej w ubiegłym roku wyniósł 15%, a w okresie styczeń-wrzesień tego roku - prawie 13%". Jednocześnie Mińsk i Taszkient zamierzają dalej pogłębiać tę interakcję, aby objąć nowe obiecujące obszary współpracy.

Wracając do decyzji drugiego Uzbecko-Białoruskiego Forum Biznesowego Kobiet, chcielibyśmy podkreślić, że dotyczyło ono obszarów o szerokim spektrum: realnego sektora gospodarki, budowy maszyn, turystyki i opieki zdrowotnej. Stopniowo rośnie również agenda inwestycyjna. Wystarczy powiedzieć, że "Białoruś wielokrotnie inwestowała w rozwój Uzbekistanu w ciągu ostatnich 5 lat.⁹⁸ Tylko tutaj w Uzbekistanie działa około 180 organizacji z kapitałem z Białorusi". Wszystko to sugeruje, że dwustronna białorusko-uzbecka współpraca gospodarcza stale się rozwija i zmierza do nowego poziomu wzajemnych obrotów handlowych.

⁹⁷ Ambasador: dynamika stosunków białorusko-uzbeckich jest bardzo wysoka [Zasób elektroniczny].
Zasób]. - 2024. - URL:
<https://subs.belta.by/Republ.nsf/59e33ed42f57f8c5422569f8002b86f7/4142892f5e53f61843258bcd0069ee26?OpenDocument>

⁹⁸ Czebotar: Białoruś i Uzbekistan potwierdzają zainteresowanie rozwojem współpracy we wszystkich kierunkach [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:
<https://belta.by/society/view/chebotar-belarus-i-uzbekistan-podtverzhdauiut-interes-k-razvitiyu-sotrudnichestva-po-vsem-napravleniiam-657018-2024/>

Białoruś - Kazachstan: rozpoczęcie nowych projektów, maksymalizacja wzajemnych korzyści

Białoruś i Kazachstan wykazują dziś ogromny potencjał wzajemnie korzystnej współpracy w różnych sektorach, od rolnictwa po wysokie technologie i innowacyjne rozwiązania. Z powodzeniem realizowane są wspólne projekty inwestycyjne w przemyśle maszynowym, chemicznym i petrochemicznym.

⁹⁹Podczas 18. posiedzenia Międzyrządowej Białorusko-Kazachstańskiej Komisji ds. Handlu i Współpracy Gospodarczej, które odbyło się w Mińsku w maju 2024 r., zauważono również, że "konieczne jest kontynuowanie i rozszerzanie praktyki organizowania międzyregionalnych forów inwestycji biznesowych, wystaw i targów...". W tym kontekście należy powiedzieć, że nasza republika aktywnie uczestniczy w tym środkowoazjatyckim kraju w wielu międzynarodowych wydarzeniach wystawienniczych. ¹⁰⁰Na przykład "łączna ekspozycja Białorusi na wystawach w Kazachstanie w 2023 roku wyniosła prawie 1 tysiąc metrów kwadratowych, wzięło w niej udział około 50 białoruskich przedsiębiorstw". Był to znaczący wkład w dwustronną współpracę gospodarczą.

Najbardziej reprezentatywnym międzynarodowym wydarzeniem w Kazachstanie w 2023 r. w sferze wystawienniczej było **pierwsze międzynarodowe forum przemysłowe "INNOPROM"**. Uczestniczyły w nim przedsiębiorstwa i firmy z 20 krajów, w tym z Azerbejdżanu, Armenii, Bośni i Hercegowiny, Węgier, Mjanmy, Wietnamu, Egiptu, Indii, Indonezji, Iranu, Chin, Rosji, prezentowane w takich sekcjach tematycznych wystawy, jak inżynieria mechaniczna, metalurgia i materiały, rozwiązania energetyczne, technologie przemysłu chemicznego, technologie informacyjne i telekomunikacyjne, budowa maszyn i narzędzi oraz rozwój infrastruktury. Swoje produkty i technologie zaprezentowały również 32 białoruskie przedsiębiorstwa i instytucje Ministerstwa Przemysłu, Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Państwowego Komitetu Nauki i Technologii oraz Ministerstwa

⁹⁹ Kompleks rolno-przemysłowy, kultura i edukacja. W jakich dziedzinach Białoruś i Kazachstan wzmacniają wzajemną współpracę? [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/society/view/apk-kultura-i-obrazovanie-v-kakih-sferah-belarus-i-kazahstana-budut-ukrepliat-vzaimnoe-sotrudnichestvo-638164-2024/>

¹⁰⁰ Od kompleksu rolno-przemysłowego do wysokich technologii. Myatlikow wymienił obiecujące obszary współpracy z Kazachstanem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/ot-apk-do-vysokih-tehnologii-miatlikov-nazval-perspektivnye-napravlenija-sotrudnichestva-s-kazahstanom-637976-2024/>

Edukacji.¹⁰¹"Narodowa ekspozycja Białorusi zajmowała powierzchnię 742 metrów kwadratowych (210 metrów kwadratowych w pawilonie i 532 metry kwadratowe na zewnątrz)".

Specyfika tej wystawy charakteryzowała się innowacyjnym charakterem. Z tego powodu produkty prezentowane przez białoruskich uczestników forum zawierały interesujące nowości techniczne i naukowe.¹⁰²W szczególności 20 przedsiębiorstw białoruskiego Ministerstwa Przemysłu pokazało próbki sprzętu eksportowego, a "łączna kwota dokumentów handlowych (umów, protokołów, kontraktów) <...> wyniosła około 64 mln USD". Na przykład OJSC "Managing Company of Horizon Holding" zademonstrowała dwa kierunki swoich produktów - elektronikę użytkową i sprzęt, a także profesjonalne produkty dla transportu, a mianowicie elektronikę samochodową i lotniczą. W pierwszym kierunku specjaliści Horizon "podpisali kontrakty o wartości 25 milionów dolarów w ciągu dwóch dni.

¹⁰³sieci handlowych w Kazachstanie". W drugim przypadku białoruska firma otrzymała zamówienie na produkcję elektroniki do samochodów. Pokazuje to, że zainteresowanie białoruskimi produktami na rynku kazachstańskim pozostaje tradycyjnie wysokie.

Na tej wystawie Gomselmash zademonstrował również maszyny, które są już montowane w Kazachstanie. Faktem jest, że w celu rozwoju współpracy przemysłowej w tym środkowoazjatyckim kraju, trwa już wspólny montaż kombajnów zbożowych pod marką Essil. "To bardzo udany projekt, montujemy 4 300 jednostek. <...> Obecnie poziom lokalizacji wynosi już 40%." ¹⁰⁴Belkitańce, komory przechylania, leje zasypowe są w pełni zlokalizowane". W przyszłości planowane jest dostarczenie zmodernizowanych kombajnów 4 klasy.

Rozszerzenie swojej obecności w Kazachstanie - to zadanie dla Mogilevliftmash OJSC, którego specjaliści uczestniczyli w tej wystawie.¹⁰⁵Przedsiębiorstwo

¹⁰¹ Międzynarodowe Forum Przemysłowe "INNOPROM. Kazachstan" [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/v-astane-otkrylsja-mezhdunarodnyi-promyshlennyy-forum-innoprom-kazahstan-590049-2023/>

¹⁰² Przedsiębiorstwa Ministerstwa Przemysłu w "INNOPROM. Kazachstan" zawarły umowy na 64 miliony dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2023. -64-- URL: <https://belta.by/economics/view/predpriiia-minprom-na-innoprom-kazahstan-zakljuchili-kontrakty-na-mln-591102-2023/>

¹⁰³ Predko: produkcja "Horyzontu" bCdzie realizowana przez sieci handlowe Kazachstanu [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/predko-produktsiia-gorizonta-budet-realizovyvatsja-torgovymi-seti-ami-kazahstana-590599-2023/>

¹⁰⁴ "Gomselmash" dostarczy Kazachstanowi zaktualizowane kombajny zbożowe [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/gomselmash-postavit-v-kazahstan-obnovlennye-zernouborochnye-kombai-ny-590179-2023/>

¹⁰⁵ "Mogilevliftmash" planuje sprzedawać do Kazachstanu do 700 wind rocznie [Zasób elektroniczny]. - 2023. -700-- URL: <https://belta.by/economics/view/mogilevliftmash-planiruet-prodavai-v->

Mogilevliftmash posiada już "produkcję montażową, dealerów i sieć dystrybucji, ale to nie wystarczy...". Współpraca powinna być dalej rozwijana. Co więcej, rynek Kazachstanu jest bardzo duży. Dużo się tam buduje i wiele wind wymaga wymiany. Z tego powodu "Mogilevliftmash" potencjalnie stawia sobie za zadanie sprzedaż do 700 wind rocznie.

Taki białoruski eksporter jak Atlant CJSC zamierza wzmocnić współpracę z Kazachstanem. Na forum "INNOPROM.

Kazachstan" przedsiębiorstwo zaprezentowało sprzęt AGD. Ważny fakt: Atlant nawiązał "kontakty ze wszystkimi głównymi sieciami handlowymi. ¹⁰⁶W szczególności przez 8 miesięcy [2023] do tego kraju wysłano 20 tysięcy lodówek i 3 tysiące pralek <...>". Białoruski dostawca zamierza dalej wzmacniać tę współpracę. A Mińska Fabryka Traktorów pokazała szeroką gamę swoich nowych maszyn i "podpisała umowę handlową na dostawę 1,5 tys. kabin do MTZ Machine Building Plant - Kazakhstan LLP". ¹⁰⁷1,5 tysiąca kabin za 3 miliony dolarów".

Jeśli chodzi o przedsiębiorstwa koncernu "Bellegprom", po forum "INNOPROM. Kazachstan", osiągnięto porozumienia w sprawie zwiększenia dostaw białoruskich tkanin różnego przeznaczenia na rynek kazachstański, a także "w sprawie umieszczenia "wyspy" z białoruskimi towarami przemysłu lekkiego w hipermarkecie Magnum". ¹⁰⁸Planuje się, że będą tam prezentowane produkty Orszańskiej Fabryki Lnu, Witebskich Dywanów, Dobruszowskiej Fabryki Porcelany, BPHO OJSC". Ponadto, w wyniku negocjacji, podpisano memorandum o współpracy między Bellegprom Concern i Global-Spetsodezhda LLP a Związkiem Kazachstańskich Producentów Środków Ochrony Indywidualnej. Można dodać, że przez trzy kwartały 2023 r. przedsiębiorstwa koncernu wysłały do Kazachstanu towary za dziewięć milionów dolarów. Wzrost eksportu wynosi 131 procent.

Mówiąc o wspólnym stoisku białoruskich organizacji naukowych i instytucji edukacyjnych na wystawie "INNOPROM.

Kazachstan", należy zauważyć, że na imprezie reprezentowanych było sześć organizacji podległych NAS Białorusi - Zakład Optron, Optyka,

[kazachstanie-do liftov-v-god-590005-2023/](https://kazakhstan-do-liftov-v-god-590005-2023/)

¹⁰⁶ "Atlant" zamierza zwiększyć współpracę w Kazachstanie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/atlant-nameren-naraschivat-sotrudnichestvo-s-kazahstanom-590085-2023/>

¹⁰⁷ MTW dostarczy do Kazachstanu 1,5 tys. sztuk zestawów kabinowych za 3 mln USD [Zasób elektroniczny]. - 2023. 15-3-- URL: <https://belta.by/economics/view/mtz-postavit-v-kazahstan-tvs-edinit-kabinokomplektov-na mln-590218-2023/>

¹⁰⁸ Przedsiębiorstwa "Bellegprom" od początku roku zwiększyły dostawy do Kazachstanu o ponad jedną trzecią [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/predpriiatiia-belleproma-s-nachala-goda-uvelichili-postavki-v-kazahstan-bolee-chem-na-tret-590675-2023/>

Optoelektronika i Technologia Laserowa Państwowe Stowarzyszenie Naukowo-Produkcyjne, Zjednoczony Instytut Problemów Informatycznych NAS Białorusi, Miński Instytut Badawczy Materiałów Radiowych, Technologii Lotniczych i Kompleksów CJSC, Centrum Analiz Systemowych i Badań Strategicznych NAS Białorusi, a także trzy uniwersytety. - Białoruski

Uniwersytet Państwowy,

Białoruś państwo Uniwersytet Technologiczny,

Białoruś państwo Białoruski Państwowy Uniwersytet Informatyki i

radioelektronika, a także rezydent HTP Mind Games Soft LLC i Mogotex OJSC. ¹⁰⁹Pokazali "kilka bloków tematycznych: bezzałogowe statki powietrzne, transport elektryczny i baza komponentów, technologie przemysłowe, mikroelektronika, technologia laserowa, sztuczna inteligencja i technologie IT, biotechnologia i farmakologia, technologie eksploracji kosmosu".

W szczególności zademonstrowano ultralekki samolot - model wiatrakowca "Yastreb", który jest przeznaczony do patrolowania granic, transportu ładunków, badań lotniczych, monitorowania leśnictwa i ochrony przeciwpożarowej. ¹¹⁰W perspektywie krótkoterminowej - działanie jako taksówka powietrzna". W porównaniu z samolotami i śmigłowcami, ten wiatrakowiec ma wiele zalet: łatwość sterowania we wszystkich zakresach działania, brak wibracji i "przeciągnięcia na skrzydło", wiele wariantów prędkości lotu poziomego. Nie ma również potrzeby specjalnego przygotowania miejsca do startu, urządzenie może być lądowane na nieprzygotowanych wiejskich drogach, glebie, wodzie i śniegu.

Wśród innych prezentowanych osiągnięć CJSC "Aviation Technologies and Complexes" można było zobaczyć Agrodron A60-X - kompleks do opryskiwania pola przy użyciu technologii ultra-małej objętości, która ma szereg zalet w porównaniu z tradycyjnymi metodami aplikacji środków ochrony roślin. Łącznie w ramach narodowej ekspozycji Białorusi zaprezentowano ponad 70 osiągnięć organizacji Narodowej Akademii Nauk Białorusi i instytucji Ministerstwa Edukacji.

Przyjrzyjmy się teraz innym ciekawym międzynarodowym wystawom zorganizowanym z udziałem Białorusi w Kazachstanie w ciągu ostatnich dwóch lat. Na przykład ekspozycja białoruskich producentów pod marką "Białoruś -

¹⁰⁹ Shakhovich, A. Po raz pierwszy w Kazachstanie. Co Białoruś zaprezentuje na wystawie "INNOPROM. Kazachstan" w Astanie / A. Shakhovich // [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/comments/view/vpervve-v-kazahstane-chto-belarus-predstavit-na-vystavke-innoprom-v-astane-8893/>

¹¹⁰ Gawrilowa, V. Rozwój naukowy i techniczny Białorusi zostanie zaprezentowany na wystawie "INNOPROM. Kazachstan" / V. Gavrilova // [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/nauchno-tehnicheskie-razrabotki-belarusi-predstaviat-na-vystavke-innoprom-kazahstan-589784-2023/>

Smak Natury" została zaprezentowana na **Międzynarodowej Wystawie Kazachstanu "Żywność, napoje, składniki, opakowania i sprzęt dla przemysłu spożywczego" - InterFood Astana** w Astanie pod koniec maja 2023 roku. Forum to jest tradycyjnym miejscem spotkań specjalistów z różnych krajów w branży spożywczej, przetwórczej i opakowaniowej. Ponad 70 firm z Armenii, Białorusi, Wietnamu, Niemiec, Kazachstanu, Chin, Malezji, Rosji i Uzbekistanu zaprezentowało na swoich stoiskach nowe portfolio produktów, innowacje w przemyśle spożywczym, napoje, składniki i nowoczesne technologie pakowania.¹¹¹ Białoruska ekspozycja pokazała "różnorodne produkty z zakładów mięsnych Wołkowysk, Grodno, Słonim oraz JV JSC Spartak: kielbasy, półprodukty mięsne, wyroby cukiernicze". Wystawa obejmowała program biznesowy, w tym konferencje, prezentacje, kursy mistrzowskie i degustacje linii produktów.

Rok później - pod koniec maja 2024 r. - na tej samej międzynarodowej wystawie - **InterFood Astana** - liderzy branży spożywczej z 15 krajów zaprezentowali towary i usługi ponad 80 producentów i marek żywności.¹¹² Wyróżnionym regionem forum wystawienniczego była "Unia Europejska z prezentacją europejskich towarów od 30 producentów z krajów członkowskich stowarzyszenia". A w ekspozycji Białoruś. W ramach ekspozycji "Smak natury" szeroką gamę produktów zaprezentowały białoruskie firmy mięsne i mleczarskie: Słucka Fabryka Sera OJSC i Słonimski Zakład Przetwórstwa Mięsnego OJSC.

W październiku w Astanie **odbyła** się jedna z najczęściej odwiedzanych i szeroko relacjonowanych imprez rolniczych w Kazachstanie - **Międzynarodowa Wystawa Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego "KazFarm/KazAgro-2023"**, w której wzięło udział 250 firm z 20 krajów i gdzie zaprezentowano najlepsze osiągnięcia, od nasion i zarodków po gotowe produkty przemysłu roślinnego, hodowlanego i przetwórczego. Uczestnikami z naszego kraju byli Agropolikhim LLC, RTIFLEX LLC, Tekhmash LLC, Minsk Motor Plant. Białoruskie Państwowe Stowarzyszenie Hodowli Zwierząt Gospodarskich "Belplemzhivobedinenie" i Republikańskie Przedsiębiorstwo Unitarne "Gomelgosplempredpriyatie" zorganizowały stoisko wystawiennicze z pokazem materiałów wideo, które zapoznały gości i odwiedzających wystawę

¹¹¹ Ekspozycja Białoruś - Smak natury na wystawie InterFood Astana [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.cci.by/o-palate/novosti/ekspozitsiya-belarus-the-taste-of-nature-na-vystavke-interfood-astana/#>

¹¹² Białoruskie przedsiębiorstwa prezentują się na międzynarodowej wystawie InterFood Astana w Kazachstanie [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/beloruskie-predpriiatia-predstavleny-na-mezhdunarodnoi-vystavke-interfood-astana-v-kazahstane-637677-2024/>

z hodowlą zwierząt gospodarskich Republiki Białorusi".

¹¹³ Białoruś". Przeprowadzono negocjacje z szefami kazachstańskich organizacji hodowlanych i omówiono kwestie wzajemnie korzystnej współpracy.

Wreszcie, na początku listopada 2023 roku białoruskie przedsiębiorstwa przetwórstwa mięsnego i mleczarskiego wzięły udział w największej specjalistycznej imprezie wystawienniczej w Kazachstanie - **25. Międzynarodowej Wystawie Przemysłu Spożywczego Azji Środkowej - FoodExpo Qazaqstan-2023**, która odbyła się w Ałmaty i zgromadziła ponad 300 firm z 33 krajów. Oprócz Białorusi, zbiorowe ekspozycje krajowe zaprezentowały Węgry, Indonezja, Polska, Rosja, Macedonia Północna, Stany Zjednoczone Ameryki, Sri Lanka i Republika Korei. W sekcji "Mięso i produkty mięsne" zaprezentowano przedsiębiorstwo "Veles-Mit", a także zakłady przetwórstwa mięsnego w Wołkowysku, Grodnie, Pińsku i Słoniuium. Białoruscy producenci zapoznali kazachstańskich konsumentów z szeroką gamą kielbas, wyrobów garnażeryjnych, wędzonych i konserwowych. Zakład przetwórstwa mięsnego w Wołkowysku zademonstrował ulubione produkty mięsne, w tym steki wołowe i nowe rodzaje kielbas półwędzonych. Grodzieński zakład przetwórstwa mięsnego oferował kielbasę wołową ze śliwkami. Piński zakład przetwórstwa mięsnego zaskoczył odwiedzających produktami z dziczyzny. "Wśród nowości znalazła się pasta mięsna i włoska seria kielbas z Veles-Mit". Szczególnym zainteresowaniem wśród zwiedzających cieszyła się gotowana kielbasa z pistacjami według włoskiej receptury. ¹¹⁴Przedsiębiorstwa przemysłu mleczarskiego - Bellakt, Molochnye Gorki, Lida Dairy Canning Plant - przywiozły mleko, ser, masło, suszoną żywność dla niemowląt, mleko w proszku". Bellakt zaprezentował swoje nowe produkty na rynku kazachskim - mrożone serniki, pastę deserową z kakao i orzechami laskowymi oraz nową linię glazurowanych serników. Goretsky Food Combine po raz pierwszy przywiozł do Kazachstanu swoją legendarną linię produktów Exponenta, bogatą w białko i funkcjonalne właściwości. Dairy Horki zaprezentowała nie tylko swoją tradycyjną linię produktów z pełnego mleka, ale także nową gamę produktów bez laktozy, w tym twaróg, śmietanę i masło. Wśród nowości warto wymienić masło klarowane prezentowane w szklanych opakowaniach. Nawiasem mówiąc, podczas profesjonalnego konkursu-degustacji "Najlepszy produkt FoodExpo Qazaqstan-2023", który odbył się w dniu otwarcia wystawy,

¹¹³ Wystawa "KazFarm/KazAgro-2023" odbyła się w Ałmaty w dniach 19-21 października [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.mshp.gov.bv/printv/ru/news-ru/view/19-21-oktiabria-v-gastana-proshla-vystavka-kazfarm-kazagro-2023-9164-2023/>

¹¹⁴ Białoruś zaprezentowała swoją ekspozycję na wystawie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.bv/economics/view/belarus-predstavila-ekspozitsiiu-na-prodovolstvennoi-vystavke-v-kazahstane-597496-2023/>

firma "Molochnye Gorki" otrzymała dyplom w kategorii "Produkty mleczne", a Goretsky Food Complex otrzymał nagrodę w kategorii "Najlepsze napoje z kwaśnego mleka". Tradycyjnie wystawie towarzyszył bogaty program biznesowy, w którym udział dał przedstawicielom białoruskiego biznesu możliwość wymiany doświadczeń i wizji dalszego rozwoju przemysłu spożywczego. W szczególności odbyła się sesja biznesowa "Zrównoważony rozwój przedsiębiorstw przemysłu spożywczego", a w centrum handlowym przeprowadzono bezpośrednie negocjacje między sieciami handlowymi i dystrybutorami.

Rok później, w połowie listopada, odbył się **26. Salon Przemysłu Spożywczego - FoodExpo Qazaqstan-2024**, w którym białoruskie firmy przetwórstwa mięsnego, mleczarskie i cukiernicze uczestniczyły w ekspozycji Białoruś. Smak natury. Reprezentowało je osiem firm, wśród których można było zobaczyć flagowe i znane marki - zakłady mięsne Wołkowysk, Grodno, Oszmiana, Pińsk i Słonim. Turovsky Dairy Plant zaprezentował na wystawie linię produktów serowych dla konsumentów rynku profesjonalnego i sieci detalicznych. Pod auspicjami przedsiębiorstwa zorganizowano tematyczną lokalizację Show-Kitchen, w ramach której zademonstrowano przygotowanie pizzy z tymi serami. OJSC "Miński Zakład Mleczarski nr 1" zaprezentował nowości 2024 roku - ser szarotka alpejska w różnych przyprawach, sery "Imeruli" i sery z dodatkiem mleka koziego. Firma pokazała linię produktów bez laktozy, w tym mleko, twaróg, śmietanę i masło.¹¹⁵ Zaprezentowano również unikalne sery bez dodatku cukru, których asortyment został wzbogacony o dwa nowe rodzaje: ser twarogowy glazurowany bez dodatku cukru z wypełniaczami "mango-pomarańcza-imbir" i "jagoda-ejewica" z frakcją masową tłuszczu 20%. Spartak zaprezentował linię produktów bez dodatku cukru: gorzką czekoladę z kolagenem, z truskawkami i orzechami laskowymi, gamę mini batoników granola, batoników waflowych, herbatników bez cukru z siemieniem lnianym i otrębami oraz cukierków Trufli bez dodatku cukru.

Podsumujmy wyniki. Wszystkie te wystawy 2023-2024 zorganizowane w Kazachstanie pokazały, że udział przedsiębiorstw z Białorusi w tych forach biznesowych daje możliwość nie tylko wymiany doświadczeń z kazachskimi partnerami i wizji dalszego rozwoju w najważniejszych sektorach gospodarki, ale także zapewnia dostęp do konkretnych projektów współpracy dwustronnej. Ponadto strony widzą duży potencjał współpracy dzięki wydarzeniom

¹¹⁵ Białoruskie przedsiębiorstwa stały się uczestnikami dużej wystawy przemysłu spożywczego w Kazachstanie [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/beloruskie-predpriiatija-stali-uchastnikami-krupnoi-vystavki-pischevoj-promyshlennosti-v-kazahstane-675060-2024/>

wystawienniczym, które mają znaczny potencjał i wyjątkowe możliwości dla obopólnych korzyści.

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś: międzynarodowe fora gospodarcze **Międzynarodowe fora gospodarcze jako droga do** **projektów inwestycyjnych i obiecujących propozycji** **obiecujące propozycje**

Coroczne międzynarodowe regionalne fora gospodarcze na Białorusi stały się już oczywistą koniecznością, aby przedstawiciele organów państwowych, kręgów biznesowych i partnerów zagranicznych mogli znaleźć wspólną płaszczyznę, zapoznać się, porozumieć i zawrzeć wzajemnie korzystne umowy. Jesienią ubiegłego roku takie fora odbyły się w kilku białoruskich ośrodkach regionalnych, które wykazały wysoki poziom zainteresowania współpracą międzynarodową, nawiązywaniem i rozszerzaniem kontaktów handlowych, gospodarczych i inwestycyjnych.

We wrześniu 2024 r. po raz 18. odbyło się doroczne **Homelskie Forum Gospodarcze**, które stało się uznaną i autorytatywną platformą do omawiania aktualnych kwestii międzynarodowej współpracy handlowej, gospodarczej i inwestycyjnej, ustanowienie wiarygodnych długoterminowych więzi międzyregionalnych i kooperacyjnych. W swojej historii forum to stało się głównym wydarzeniem biznesowym regionu homelskiego, "które podpisało 107 dokumentów o wartości 2 miliardów 600 milionów dolarów i stworzyło tysiące miejsc pracy.¹¹⁶ I <...> nie tylko w dużych miastach, takich jak Homel, Żłobin, Mozyrz, Reczyca i Swietłogorsk, ale także w odległych od centrum dzielnicach Lelczyce, Żytkowicze", a także w okręgach dotkniętych awarią w Czarnobylu. Ogólnie rzecz biorąc, prowadząc konsekwentną politykę wzmacniania wzajemnych kontaktów i przyjaznych stosunków z partnerami zagranicznymi, białoruski region południowo-wschodni na poziomie obwodu, miast i ośrodków rejonowych zawarł już ponad 250 umów o współpracy międzynarodowej z dwoma tuzinami krajów.¹¹⁷ Za tą liczbą kryje się tworzenie wspólnych przedsięwzięć, prowadzenie prac badawczo-rozwojowych..." . A od początku 2024 roku obwód homelski przyjął już 18 oficjalnych delegacji z siedmiu krajów.

Tym razem forum gospodarcze w mieście nad Sożem zgromadziło ponad 400 uczestników z 16 krajów, w którym oprócz stałych partnerów wzięli udział

¹¹⁶ Krupko o homelskim forum: solidna podstawa do stworzenia inteligentnej gospodarki [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/krupko-o-gomelskom-forume-prochnaja-osnova-dlja-sozdaniia-umnoj-ekonomiki-662391-2024/>.

¹¹⁷ Krupko: zawarto ponad 250 umów międzynarodowych na poziomie obwodu homelskiego i ośrodków rejonowych [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/krupko-na-urovne-gomelskoi-oblasti-i-raitsentrov-zakliucheno-bolee-250-mezhdunarodnyh-dogovorov-662333-2024/>.

przedstawiciele Kazachstanu, Uzbekistanu, Kirgistanu, Chin, Wietnamu, Indii, Iranu, Mongolii, Pakistanu, Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Zimbabwe. Program biznesowy poświęcony był kluczowym zagadnieniom regionu białoruskiego w sferze przemysłu, eksportu, innowacji i inwestycji, a także pracy małych i średnich przedsiębiorstw. Część plenarna forum poświęcona była perspektywom i możliwym obszarom współpracy między obwodem homelskim a partnerami zagranicznymi. Ważne aspekty relacji biznesowych zostały również omówione w sekcjach tematycznych, które były poświęcone potencjałowi produkcyjnemu i budowlanemu, turystyce i sferze społecznej, małemu i średniemu biznesowi. Temat inwestycji stał się szczególnie bogatą sekcją forum. Dość powiedzieć, że "obiektów pod inwestycje jest ponad 80, głównie w realnym sektorze gospodarki.¹¹⁸ To nie przypadek: to właśnie kompleks przemysłowy jest lokomotywą gospodarki regionu".

Na przykład w dzielnicy Lelchitsky oferują projekt rozwoju złoża ultra-świeżej wody. To prawdziwa okazja do konkutowania ze znanymi na całym świecie markami. Takie zakłady produkcyjne nie powstały jeszcze ani na Białorusi, ani w krajach sąsiednich. Woda ma bardzo niską mineralizację i może być stosowana w żywieniu dietetycznym i żywieniu dzieci. W obwodzie petrikowskim znajduje się zbadane złożo gipsu, które zostało już przygotowane do rozwoju przemysłowego. Zgodnie z wynikami wstępnych badań w zachodniej i wschodniej części rezerw mineralnych wynosi odpowiednio 120 i 125 mln ton. Należy również zauważyć obiektywnie korzystne położenie złoża - 11 kilometrów od stacji kolejowej i w pobliżu rzeki Prypeć. Zorganizowanie produkcji aluminium pierwotnego i jego stopów na bazie złoża rudy boksytowo-dawsonitowej Zaozerne jest aktualną propozycją dla inwestorów w rejonie Jelskim. "Przewiduje się, że złożo zawiera ponad 182 mln ton rudy.¹¹⁹ Potencjalni inwestorzy mają do wyboru dwie opcje wydobywania: metodą szybową i otworową". Zwłaszcza, że popyt na aluminium stale rośnie. Zastosowania aluminium obejmują przemysł lotniczy, budowlany i chemiczny. Wracając do perspektyw i możliwych obszarów współpracy obwodu homelskiego z zagranicą, należy zauważyć, że Kazachstan był jednym z aktywnych uczestników forum z krajów Wspólnoty Niepodległych Państw, których potencjał współpracy z białoruskim regionem południowo-wschodnim

¹¹⁸ Ponad 80 obiektów inwestycyjnych jest oferowanych na Homelskim Forum Gospodarczym [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/boleee-80- obiektoov-dlia-investirovaniia-predlagaiut-na-gomelskom-ekonomicheskom-forume-662389- 2024/>.

¹¹⁹ "Przezroczyste złoto", gips, aluminium. Jakie bogactwa podziemne są oferowane inwestorom w regionie Homla? [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/prozrachnoe-zoloto-gips-aliuminii-kakie-bogatstva-nedr- predlagaiut-v-gomelskoi-oblasti-investoram-662828-2024/>

jest po prostu ogromny. Dotyczy to przede wszystkim kwestii współpracy przemysłowej i rolnictwa.¹²⁰ Na przykład "w Kazachstanie, w ramach współpracy, wspólnie z Gomselmash utworzono montownię produkcji maszyn, która z powodzeniem się rozwija". W ramach forum gospodarczego strony uzgodniły, że liczba wspólnych projektów wzrośnie.

Partnerzy z Uzbekistanu poinformowali forum o rozwoju nowego projektu z Białorusią. Warunkiem wstępnym aktywnej interakcji było memorandum o współpracy i tworzeniu projektów inwestycyjnych podpisane około pół roku temu między wolnymi strefami ekonomicznymi (FEZ) Kokand i Homel-Raton. Uzbecka FEZ została utworzona w 2017 roku. A teraz jest zainteresowana doświadczeniem producentów z Homla w branży budowy maszyn, a także przetwórstwa mleka. Obecnie trwają negocjacje w sprawie utworzenia wspólnego projektu z białoruską spółką.¹²¹ Najwyraźniej "białorusko-uzbecki projekt inwestycyjny dotyczący przetwórstwa mleka, produkcji mleka w proszku, sera, kefiru... zostanie wkrótce wdrożony..."

Jeśli mówimy o partnerach regionu Homiel w krajach azjatyckich, powinniśmy przede wszystkim wspomnieć o Chinach. W szczególności w ramach forum gospodarczego przedstawiciele chińskiej prowincji Hebei określili wytyczne dotyczące nowych kierunków zacieśniania współpracy z regionem Homiel. "Istnieje zainteresowanie rozwojem współpracy w dziedzinie obróbki drewna.¹²² W jednym z miast prowincji istnieje duża produkcja mebli, w związku z czym <...> istnieją duże potrzeby w zakresie zakupu drewna". Ponadto chiński region posiada fabrykę do produkcji łożysk. Może to być kolejny obszar potencjalnej współpracy z białoruskimi partnerami.

Zamiar wzmocnienia współpracy na różnych pozycjach z potencjalnymi partnerami z Mongolii został nakreślony przez stronę homelską na forum, podkreślając, że rok 2024 był punktem wyjścia do intensyfikacji współpracy i podniesienia jej na jakościowo nowy poziom, a w tym roku otworzyła się również nowa strona w historii partnerstwa białorusko-mongolskiego.

¹²³ Ciekawe perspektywy rysują się "w rolnictwie, przemyśle i produkcji

¹²⁰ Obwód Homelski zamierza rozszerzyć współpracę z partnerami z Kazachstanu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomelskaia-oblast- namerena-rasshiriat-sotrudnichestvo-s-partnerami-iz-kazahstana-662369-2024/>.

¹²¹ Okaże się superproduktem. Przedstawiciel FEZ "Kokand" ogłosił nowy białorusko-uzbecki projekt [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/poluchitsia-superprodukt-predstavitel-sez-kokand-anonsiroval- novvi-belorusko-uzbekskij-proekt-662558-2024/>.

¹²² Promsektor i obróbka drewna. Gomelshchina i chińska prowincja Hebei nakreśliły sferę integracji [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/promsektor-i-derevoobrabotka-gomelshchina-i-kitajskaja-provintsija-hebei-nametili-sfery-dlia-integratsii-662539-2024/>.

¹²³ Od maszyn do słodczy. Jakie są punkty styku między obwodem homelskim a Mongolią [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/ot-tehniki-do-sladostej-kakovy-tochki->

ІўноЎЎі". Мówimy o konkretnych umowach: od dostaw kosiarek Gomselmash po badanie utrzymania i żywienia zwierząt gospodarskich w najlepszych gospodarstwach obwodu mozyrskiego.

Jeśli chodzi o Zjednoczone Emiraty Arabskie (ZEA), jest to główny partner handlowy białoruskiego regionu południowo-wschodniego wśród państw arabskich Zatoki Perskiej.¹²⁴ Wystarczy powiedzieć, że "tylko eksport produktów mlecznych produkowanych w obwodzie homelskim wzrósł prawie dziewięciokrotnie pod koniec ubiegłego [2023] roku". Homelskie przedsiębiorstwa i organizacje dostarczają również do ZEA wyroby cukiernicze i stolarskie, a także usługi komputerowe i budowlane.¹²⁵ Mówiąc o najbardziej obiecujących obszarach partnerstwa z Homielem, strona emiracka wymieniła takie obszary współpracy, jak technologie, produkty spożywcze, bezpieczeństwo żywnościowe, "zielone technologie", czysta energia, a także współpraca międzyregionalna, ponieważ strony planują w najbliższej przyszłości przyjąć ważny dokument - "memorandum w sprawie ustanowienia stosunków partnerskich między Homielem a emiratem Fudżajra".

Na 18. Homelskim Forum Gospodarczym przedstawiono również inny wektor wzmacniania międzynarodowych więzi z krajami afrykańskimi. W szczególności chodziło o Zimbabwe. Faktem jest, że w 2023 roku homelskie maszyny rolnicze doskonale sprawdziły się na polach tego południowoafrykańskiego kraju. W końcu z pomocą tych maszyn "w zeszłym roku rolnicy w Zimbabwe zebrali rekordowe zbiory pszenicy."¹²⁶ Ministerstwo Ziemi, Rolnictwa, Rybołówstwa, Zasobów Wodnych i Rozwoju Obszarów Wiejskich Zimbabwe tak wysoko oceniło wspólny rządowy program mechanizacji sektora rolnego z Białorusią". Do końca tego roku do tego afrykańskiego kraju z białoruskiego regionu południowo-wschodniego zostanie dostarczonych kolejne 80 jednostek maszyn Gomselmash.

¹²⁷Podsumowując wyniki XVIII Homelskiego Forum Gospodarczego,

soprikosnovenija-gomelskoi-oblasti-i-mongolii-662425-2024/.

¹²⁴ Eksport produktów mlecznych producentów Homiel w Zjednoczonych Emiratach Arabskich wzrósł prawie dziewięciokrotnie do końca 2023 r. [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/eksport-molochnoi-produktsii-gomelskih-proizvoditelei-v-oae-vyros-pochti-v-deviat-raz-po-itogam-2023-662349-2024/>

¹²⁵ Homiel i Fujairah planują nawiązać stosunki partnerskie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomel-i-fudzhejra-planirujut-ustanovit-pobratimskie-otnoshenija-662476-2024/>

¹²⁶ "Gomselmash" zamierza dostarczyć dużą partię maszyn do Zimbabwe do końca roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/gomselmash-nameren-postavit-v-zimbabwe-krupnuiu-partiiu-tehniki-do-kontsa-goda-662341-2024/>

¹²⁷ Krupko: Homelskie Forum Gospodarcze daje dodatkowy impuls do rozwoju stosunków międzynarodowych [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/krupko-gomelskij-ekonomicheskij-forum-daet-dopolnitelnyj-impuls-v-razviti-mezhdunarodnyh-svj-azej-662566-2024/>

chcielibyśmy podkreślić, że to coroczne wydarzenie daje zarówno regionowi, jak i każdemu przedsiębiorstwu regionu możliwość "rozwoju, wytwarzania większej ilości produktów i zwiększenia eksportu, tak aby przedsiębiorstwa wzmacniały się, rosły i były stabilne finansowo w tym trudnym okresie", a także znalezienia nowych partnerów do współpracy i ustanowienia wspólnych projektów produkcyjnych, dając dodatkowy impuls do wzmocnienia międzynarodowych więzi gospodarczych i społeczno-kulturowych regionu Homla.

Również we wrześniu 2024 r. odbyło się **Międzynarodowe Forum Gospodarcze w Grodnie** pod hasłem "Współczesne realia i nowe możliwości", które zgromadziło ponad czterdziestu szefów przedsiębiorstw, właścicieli firm, specjalistów zagranicznych usług ekonomicznych i prawnych, działów sprzedaży i marketingu, a także przedstawicieli korpusu dyplomatycznego Kazachstanu, Rosji, Pakistanu, Indii, Iranu, Zimbabwe, Palestyny, gości z miast siostrzanych, przedstawicieli kręgów biznesowych Chin, Azerbejdżanu, Rosji, Turcji. Forum to stało się platformą otwartego dialogu, dającą możliwość omówienia mechanizmów współpracy w różnych sferach. W szczególności w sekcjach tematycznych "Wolne strefy ekonomiczne jako siła napędowa regionalnego rozwoju gospodarczego", "Handel elektroniczny jako narzędzie promocji eksportu", "Turystyka przemysłowa i zdrowotna" mówiono o rozszerzeniu wektorów, wzdłuż których będą się rozwijać wzajemnie korzystne więzi.

Mówiąc o obwodzie grodzieńskim jako całości, w 2024 r. osiągnął on najwyższy wzrost produktu regionalnego brutto wśród innych białoruskich regionów - ponad 108 procent. W obwodzie grodzieńskim wiele uwagi poświęca się rozwojowi miast. W szczególności obwód lidzki stał się jednym z trzech liderów na Białorusi w rozwoju miast liczących ponad 80 tys. mieszkańców. Ponadto w regionie z powodzeniem wdrażany jest program "Jeden powiat - jeden projekt". W rzeczywistości wyszedł on już poza swoją nazwę.¹²⁸ "Praktycznie co drugi powiat ma dwa lub trzy nowoczesne projekty". A jeśli chodzi o eksport, region już zwiększył dostawy za granicę o trzy procent w 2024 roku. Dziś produkty obwodu grodzieńskiego są obecne na rynkach ponad stu krajów świata i aktywnie wchodzi do krajów Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej.¹²⁹ Wystarczy powiedzieć, że w tym roku "eksport do krajów

¹²⁸ Chebotar na międzynarodowym forum w Grodnie: mamy wysokiej jakości gospodarkę, która przyciąga inwestorów [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/chebotar-na-mezhdunarodnom-forume-v-grodno-u-nas-kachestvennaja-ekonomika-i-ona-privlekaet-investorov-659331-2024/>

¹²⁹ Obwód grodzieński w bieżącym roku podwoił eksport do Chin, trzykrotnie - do Indii [Zasób

dalekiego łuku znacznie wzrósł: dwukrotnie - do Chin, trzykrotnie - do Indii". Mówiąc w szczególności o samym Grodnie - miejscu międzynarodowego forum, to miasto z otwartą gospodarką utrzymuje stosunki handlowe i gospodarcze ze 109 krajami świata. Jego przedsiębiorstwa co roku eksportują produkty o wartości ponad miliarda dolarów. Grodno aktywnie wzmacnia stosunki międzynarodowe. Ważny fakt: w ciągu ostatnich czterech lat podpisano umowy o współpracy z trzema chińskimi miastami (Lanzhou, Haikou i Lohe), dwoma rosyjskimi miastami (Jużnosachalińsk, Krasnodar), jednym azerbejdżańskim miastem (Gabala). W samym Grodnie wdrożono i kontynuuje się duże projekty inwestycyjne w celu utworzenia nowych przedsiębiorstw i zakładów produkcyjnych, budowane są obiekty socjalne, tworzona jest nowa infrastruktura i ulepszana jest istniejąca infrastruktura. "Dzisiejsze realia zachęcają do odbudowy, znalezienia nowego podejścia do rozwoju, ponownego uruchomienia, stworzenia nowych podstaw pomyślnego wzrostu.¹³⁰ Grodno przedstawiło na forum propozycje dla potencjalnych inwestorów dotyczące wolnych działek, obiektów nieruchomości".

O skuteczności polityki handlowej i gospodarczej centrum regionalnego świadczy również kilka umów o współpracy podpisanych, na przykład, z azerbejdżańskim miastem Gabala i chińskim miastem Lunan we wrześniu 2024 roku.

W ramach sekcji tematycznej forum - "Wolne strefy ekonomiczne jako siła napędowa regionalnego rozwoju gospodarczego" - omówiono przykłady udanej realizacji projektów inwestycyjnych przez mieszkańców FEZ "Grodnoinvest".¹³¹ "Priorytetem w pracy FEZ jest rozwój terenów inwestycyjnych w dzielnicach". Oczekuje się, że do końca bieżącego pięcioletniego okresu mieszkańcy FEZ zapewnią znaczny wzrost inwestycji, eksportu i wynagrodzeń pracowników przedsiębiorstw. Podczas zorganizowanej na forum Regionalnej Uniwersalnej Wystawy Osiągnięć Grodna, na której około czterdziestu wiodących przedsiębiorstw i organizacji miasta zaprezentowało swoje produkty, usługi i innowacyjne rozwiązania mieszkańcom regionu i gościom zagranicznym, 16 z nich było mieszkańcami FEZ "Grodnoinvest". W

elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/grodnenskaja-oblast-v-tekuschem-godu-v-dva-raza-narastila-eksport-v-kitaj-v-tri-raza-v-indiju-659407-2024/>

¹³⁰ Sześć umów z partnerami zagranicznymi zawartych na forum gospodarczym w Grodnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/shest-soglashenij-s-zarubezhnymi-partnerami-zaključenyy-na-ekonomicheskom-forume-v-grodno-659365-2024/>.

¹³¹ Ministerstwo Gospodarki: priorytet w pracy FEZ "Grodnoinvest" - rozwój terenów inwestycyjnych w dzielnicach [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/minekonomiki-prioritet-v-rabote-sez-grodnoinvest-razvitiye-investitsionnyh-ploschadok-v-rajonah-672104-2024/>

szczególności "mieszkańcy zaprezentowali swój potencjał handlowy i gospodarczy: JSC "Grodorgmash", LLC "PCC Concomer Produkte Navigator", LLC "Biocom", LLC "Cosy Eurodom Premium", LLC "TekhnoKhimReagentBel", PT LLC "Tayfun", CJSC "NPO "Vektor", Terrazit Plus LLC, JV CJSC Bigan, ServisPromPak LLC, Medlen LLC, Belkard OJSC, Conte Spa JLLC, Gronitex OJSC, ZOV-LENEVROMEBEL i EUEcoPack LLC.

¹³² oraz LLC "EUEcoPak". Należy dodać, że na sesji plenarnej forum podpisano umowy o współpracy między Administracją FEZ Grodnoinvest a Miejskim Rządem Ludowym Lunan, Przedstawicielstwem Obwodu Niżnego Nowogrodu na Białorusi i turecką firmą Vin Logistic.

A do Gwiadczenia grodzieńskiego oddziału Białoruskiej Uniwersalnej Giełdy Towarowej (BUTB) zostały zaprezentowane w sekcji tematycznej forum - "Handel elektroniczny jako narzędzie promocji eksportu".¹³³ Należy zauważyć, że pod koniec ośmiu miesięcy 2024 r. kwota transakcji eksportowych dokonanych przez podmioty gospodarcze obwodu grodzieńskiego na BUTB "przekroczyła 155 mln USD, czyli 13,4 razy więcej niż w okresie styczeń-sierpień 2023 r.". Główny wolumen sprzedaży pochodził z produktów rolnych i drzewnych. Udział tych grup towarowych w strukturze eksportu giełdowego grodzieńskich przedsiębiorstw wyniósł odpowiednio prawie 90 i 10 procent. W tym roku na giełdach towar grodzieńskich producentów kupowały firmy z 19 krajów. Największym popytem wśród zagranicznych importerów cieszyły się produkty mleczarskie, cukier, produkty mięsne, olej rzepakowy i tarcica iglasta. W ten sposób udział w Międzynarodowym Forum Gospodarczym w Grodnie stał się dodatkową okazją do poinformowania nie tylko grodzieńskich przedsiębiorstw, ale także nierzysdyntów Republiki Białoruś o możliwościach handlu giełdowego.

Wracając do motta tego forum gospodarczego w Grodnie - "Współczesne realia i nowe możliwości", podkreślamy, że obwód grodzieński to dynamicznie rozwijające się terytorium z ogromnymi możliwościami i komfortowym klimatem biznesowym.¹³⁴ Kluczowym zadaniem przedsiębiorstw eksportujących jest nowa geografia i nowe relacje logistyczne". Forum było

¹³² Międzynarodowe Forum Gospodarcze w Grodnie odbyło się z udziałem FEZ "Grodnoinvest". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://grodnoinvest.by/press-center/grodnenskiy-mezhdunarodnyj-forum-sostovalsya-pri-uchastii-sez-grodnoinvest/>

¹³³ Eksport giełdowy przedsiębiorstw obwodu grodzieńskiego wzrósł 13-krotnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. -13-- URL: <https://belta.by/economics/view/birzhevoj-eksport-predpriyatij-grodnenskoj-oblasti-vyros-v-raz-659464-2024/>

¹³⁴ Sidorkevich, D. Sesja plenarna otworzyła cykl wydarzeń Międzynarodowego Forum Gospodarczego w Grodnie / D. Sidorkevich // [Zasób elektroniczny]. - 2024. -

URL:

<https://grodnonews.by/news/vlast plenarnoe zasiedanie otkrylo cheredu meroprivatiy grodnensko go mezhhdunarodnogo ekonomicheskogo foruma .html>

więc kolejnym konkretnym krokiem w kierunku budowania długotrwałych relacji z potencjalnymi partnerami międzynarodowymi w zakresie wzajemnie korzystnej współpracy.

Wreszcie, w październiku 2024 r. **Mohylew** był gospodarzem dwóch międzynarodowych forów jednocześnie: **15. forum gospodarczego - "Młyn sukcesu"; 2. forum współpracy - w sprawie substytucji importu państw członkowskich Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SCO)**. W pierwszym przypadku forum to jest tradycyjną platformą prezentacji projektów produkcyjnych i inwestycyjnych obwodu mohylewskiego oraz najbardziej obiecujących propozycji w sferze handlu i współpracy gospodarczej, inwestycyjnej i przemysłowej. Drugie ma na celu znalezienie alternatywnych dostawców produktów - surowców, sprzętu, komponentów - dla firm eksportujących, ustanowienie silnych więzi współpracy między producentami i odbiorcami przedsiębiorstw SCO. Uczestnikami tych międzynarodowych wydarzeń byli urzędnicy państwowi, dyplomaci i biznesmeni z takich krajów jak Chiny, Tadżykistan, Indie, Iran, Pakistan i Rosja. Sekcje forum omawiały "kwestie kwestie sektorowe,

¹³⁵ substytucja importu, wsparcie dla eksporterów, nowe szlaki logistyczne i korytarze transportowe, instrumenty rynku finansowego, pilne zadania procesu integracji regionalnego biznesu z globalną przestrzenią gospodarczą".

Należy zauważyć, że organizowanie tych autorytatywnych forów orientacji gospodarczej i spółdzielczej świadczy o tym, że z roku na rok i stale rośnie zainteresowanie gospodarką obwodu mohylewskiego, któremu udało się zrestrukturyzować swoją pracę w nowych warunkach i wejść na trajektorię zrównoważonego wzrostu. ¹³⁶ Wystarczy powiedzieć, że "2023 region zakończył rok ze stopą wzrostu produktu regionalnego brutto 101,6%, w bieżącym roku do tej bazy rośnie w tempie 105,8%". Obecnie obwód mohylewski specjalizuje się w maszynach rolniczych, produktach chemicznych i tkaninach, produktach drzewnych i produkcji żywności. Dwie z trzech białoruskich cementowni znajdują się w regionie. Produkowane są tam również wszystkie białoruskie opony i podnośniki.

W ramach 15. forum gospodarczego "Młyn Sukcesu" ogłoszono nowe

¹³⁵ Nowe rynki, zastępowanie importu. W Mohylewie odbędą się dwa duże fora gospodarcze [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/novye-rynki-sbyta-importozameschenie-dva-krupnyh-ekonomicheskikh-foruma-projdu-v-mogileve-667334-2024/>

¹³⁶ "Prezentacja obwodu mohylewskiego i Białorusi". W Mohylewie otwarto dwa duże fora gospodarcze [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/prezentuem-mogilevskuju-oblast-i-belarus-dva-krupnyh-ekonomicheskikh-foruma-otkrylis-v-mogileve-668921-2024/>

konkretne pomysły biznesowe, które mogą wkrótce zostać zrealizowane z udziałem międzynarodowym.¹³⁷ Chodzi o realizację "projektów produkcji dodatków paszowych, gleb organicznych i nawozów, tworzenie nowych kompleksów produkcji mięsa w celu dalszego przetwarzania wołowiny i jej eksportu, a także tworzenie zaawansowanych zakładów przetwórstwa drewna i rozwoju turystyki". Ponadto dla otwartego dialogu w tym białoruskim regionie istnieją wszystkie niezbędne narzędzia wsparcia biznesu: wolna strefa ekonomiczna "Mohylew", Mohylewska Agencja Rozwoju Regionalnego, Mohylewski Oddział Białoruskiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Tworzą one korzystne warunki i promują rozwój relacji biznesowych z zagranicznymi partnerami i inwestorami.

Kolejną wyjątkową zaletą obwodu mohylewskiego jest region południowo-wschodni, który obejmuje siedem powiatów, w których stworzono wyjątkowo korzystne warunki. Obejmują one gwarantowany zwrot dla inwestora w wysokości 35% kosztów poniesionych na realizację projektu, obniżone potrącenia od wynagrodzeń zarówno dla organizacji, jak i pracowników, a także uproszczoną procedurę przyznawania działek i nieruchomości. Wreszcie, budowa całej niezbędnej infrastruktury - elektryczności, gazu, wody, dróg - zostanie wykonana w całości na koszt budżetu.

Jeśli chodzi o II Forum Współpracy w zakresie Zastępowania Importu Państw Członkowskich SCO, w Mohylewie sformułowano kilka kluczowych obszarów, które przyczynią się do bardziej efektywnego wspólnego wykorzystania pojawiających się możliwości tej organizacji międzynarodowej. Po pierwsze, jest to współpraca przemysłowa i inwestycyjna. Podział produkcji na etapy i komponenty w oparciu o zasadę względnych korzyści pozwoli nie tylko zoptymalizować procesy produkcyjne, ale także zwiększyć konkurencyjność towarów na rynkach międzynarodowych. Po drugie, jest to rozwój infrastruktury transportowej i logistycznej, ponieważ modernizacja korytarzy transportowych i tworzenie węzłów logistycznych znacznie skróci czas i koszty dostawy towarów. Po trzecie, jest to współpraca personalna, wymiana wiedzy i doświadczeń w zakresie szkolenia specjalistów.¹³⁸ A "Białoruś, jako nowy pełnoprawny członek SCO, jest gotowa dołożyć wszelkich starań, aby poprawić efektywność organizacji w dziedzinie gospodarki i bezpieczeństwa,

¹³⁷ Isachenko o "Młynie Sukcesu": forum stało się platformą spotkań z wiarygodnymi przyjaciółmi i nowymi partnerami [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/isachenko-o-melnitse-uspeha-forum-stal-ploschadkoi-dlia-vstrech-s-nadezhnymi-druzijami-i-novymi-668855-2024/>

¹³⁸ "Ograniczenia zewnętrzne otwierają okno możliwości". Naumowicz na forum gospodarczym w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/vmeshnie-ogranichenija-otkryvajut-okno-vozmozhnostej-naumovich-na-ekonomicheskom-forum-v-mogileve-668949-2024/>

wykorzystując swój potencjał tranzytowy, przemysłowy i naukowy, a także doświadczenie w utrzymaniu pokoju i wielostronnej dyplomacji".

Przypomnijmy, że nasz kraj ma szereg preferencji: sześć wolnych stref ekonomicznych, Park Wysokich Technologii, atrakcyjne systemy operacyjne w małych i średnich miastach i na obszarach wiejskich, Specjalna Strefa Ekonomiczna Biełżin-Orsha, Chińsko-Białoruski Park Przemysłowy Welikey Kamen. Tak więc dziś otwiera się okno możliwości zarówno dla Białorusi, jak i innych krajów SCO w zakresie współpracy przemysłowej i aktywnego rozwoju projektów zastępujących import, aby odkrywać nowe horyzonty interakcji i dążyć do konstruktywnego dialogu i wymiany wiedzy.¹³⁹ Dla porównania zauważamy, że "Szanghajska Organizacja Współpracy, z prawie 40% światowej populacji i około 30% światowego PKB, oferuje ogromne możliwości w zakresie handlu i inwestycji". Forum w Mohylewie zaoferowało szeroki zakres wsparcia dla wspólnych inicjatyw i wysokiej jakości warunków dla inwestycji, aby ostatecznie osiągnąć znaczące wspólne wyniki.

Podsumowując. Wszystkie te fakty pokazują, że międzynarodowe fora gospodarcze na Białorusi, a niektóre z nich istnieją już od ponad 15 lat, dają nowe impulsy do rozwoju regionów, wzmocnienia gospodarki innowacyjnej, a także stymulują inicjatywy regionalne z udziałem międzynarodowym w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju terytoriów.

Wolne Strefy Ekonomiczne Białorusi: dążenie do zwiększenia tempa rozwoju

Wolne Strefy Ekonomiczne (FEZ) Białorusi od wielu lat są motorem rozwoju gospodarczego regionów naszej republiki. Statystyki pokazują, że łącznie 440 mieszkańców sześciu białoruskich FEZ zapewnia ponad pięć procent produktu krajowego brutto, jedną piątą bezpośrednich inwestycji zagranicznych, eksportu towarów i produkcji przemysłowej.¹⁴⁰ Tylko "w ciągu ostatnich trzech lat 100 nowych mieszkańców FEZ stało się nowymi uczestnikami, którzy planują stworzyć 6000 miejsc pracy". A w 2024 r. w białoruskich FEZ już realizowane są nowe projekty w zakresie obróbki metali i drewna, budowy maszyn, zintegrowanej logistyki, przemysłu chemicznego i polimerowego, produkcji infrastruktury ładowania transportu elektrycznego, biotechnologii.¹⁴¹ Obejmują

¹³⁹ "Kiedy istnieje interes gospodarczy, wszystko inne rozwija się". Uczestnik forum gospodarczego w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kogda-est-ekonomicheskij-interes-razvivaietsia-vse-ostalnoe-uchastnik-ekonomicheskogo-foruma-v-mogileve-668917-2024/>

¹⁴⁰ Naumowicz: FEZ są motorem rozwoju gospodarczego regionów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/naumovich-sez-javliaiutsia-draiverami-ekonomicheskogo-razvitiia-regionov-664109-2024/>

¹⁴¹ 36 nowych mieszkańców zostało zarejestrowanych w strefach ekonomicznych Białorusi od

one szereg projektów inwestycyjnych na dużą skalę: organizację w Kobryniu produkcji chromowanych półfabrykatów do cylindrów hydraulicznych, budowę w Witebsku zakładu produkcji płyt wiórowych i laminowanych, organizację w FEZ Mińsk i FEZ Mohylew produkcji rur metalowych i materiałów opakowaniowych". Jeśli chodzi o rozwój eksportu, mieszkańcy FEZ na Białorusi aktywnie pracują nad reorientacją dostaw swoich produktów z kierunku europejskiego do krajów Azji, Afryki i regionu Pacyfiku, dywersyfikując łańcuchy logistyczne i rozszerzając zakres dostarczanych produktów. Na przykład "producenci drewna zwiększyli dostawy do Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Egiptu, Iraku, Iranu i Chin, Meksyku, Rosji, Turcji i Uzbekistanu.¹⁴²W rezultacie udało się zrekomensować zmniejszenie dostaw na rynek europejski". A już w pierwszym kwartale 2024 roku wielkość eksportu przekroczyła dwa miliardy dolarów. Jest to rekord za trzy miesiące tego roku w całym okresie funkcjonowania białoruskich stref ekonomicznych.¹⁴³Jednocześnie przedsiębiorstwa będące rezydentami "znacznie zwiększyły wielkość dostaw swoich produktów do krajów azjatyckich: do Kazachstanu - 1,1 razy, do Indii - 1,2 razy, do Tadżykistanu - 1,3 razy, do Chin - 1,5 razy, do Turcji - 1,6 razy, do Turkmenistanu - 2,1 razy, do Iraku - 4,5 razy". Krajowe FEZ nadal mają znaczący wpływ na wskaźniki regionalne, stanowiąc nawet połowę wielkości eksportu wielu białoruskich regionów.

Wśród liderów tego wskaźnika **znajduje się FEZ "Homel-Raton"**, gdzie w 2022 roku na realizację projektów inwestycyjnych przyciągnięto prawie 105 mln dolarów bezpośrednich inwestycji zagranicznych, czyli ponad połowę wolumenu inwestycji zagranicznych w obwodzie homelskim. Jednocześnie na początku 2023 r. w FEZ pracowało 67 rezydentów, w tym 24 firmy z kapitałem zagranicznym z 15 krajów.¹⁴⁴Łącznie w 2022 r. zarejestrowano 3 nowe przedsiębiorstwa-rezydenci z wolumenem zadeklarowanych inwestycji w wysokości 2,3 mln USD. Obroty handlu zagranicznego rezydentów FEZ "Homel-Raton" według wyników pracy w 2022 r. wzrosły o 7,8% w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r. i wyniosły 2,6 mld USD".

początku roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. -36-- URL: <https://belta.by/economics/view/v-ekonomicheskikh-zonah-belarusi-s-nachala-goda-zaregistrirovany-novykh-rezydentov-648189-2024/>

¹⁴² Abramenko: dostawy eksportowe rezydentów FEZ przekroczyły 2 mld USD - to rekord [Zasób elektroniczny]. - 2024. -2-- URL: <https://belta.by/economics/view/abramenko-eksportnive-postavki-rezydentov-sez-prevysili-mldr-eto-rekord-644544-2024/>

¹⁴³ Eksport towarów rezydentów FEZ w pierwszym kwartale przekroczył 2 mld USD [Zasób elektroniczny]. - 2024. -2-- URL: <https://www.belta.by/economics/view/eksport-tovarov-rezydentov-sez-v-i-kvartale-prevysil-mldr-635605-2024>

¹⁴⁴ Obroty handlu zagranicznego FEZ "Homel-Raton" wzrosły w ubiegłym roku o 7,8% [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/vneshnetorgovyi-oborot-sez-gomel-raton-uvelichilsja-za-proshlyi-god-na-78-552223-2023>

Rezydenci sprzedawali większość swoich produktów poza granicami Białorusi. Eksport towarów uczestników FEZ stanowi prawie czterdzieści procent eksportu regionu. W 2023 r. eksport rezydentów FEZ wyniósł już prawie 1,5 mld USD.

Obecnie realizowane są tu 63 projekty inwestycyjne na różnych etapach. W FEZ działa 25 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym z 13 krajów. Przedsiębiorstwa rezydentów zatrudniają prawie 30 tys. osób.¹⁴⁵ W 2023 r. 545 osób będzie zatrudnionych w dodatkowo wprowadzonych miejscach pracy". Jednocześnie wzrost inwestycji rezydentów FEZ w ubiegłym roku wyniósł 163 procent, czyli 315,5 mln rubli białoruskich. Jeśli mówimy o wzroście bezpośrednich inwestycji zagranicznych w ujęciu netto, to wzrósł on o 150 procent, czyli o 38,2 miliona dolarów. "Wśród nowych obiektów wprowadzonych przez mieszkańców FEZ "Homel-Raton" w 2023 roku znajdują się warsztaty do produkcji sterylnych produktów medycznych w przedsiębiorstwie "Alcopack", warsztat obróbki metali "Veza-G", zrekonstruowane budynki administracyjne i laboratoryjne budynki

¹⁴⁶"Mirtek-engineering" i "TM BELAR", magazyn nawozów mineralnych Homelskich Zakładów Chemicznych". Ponadto rezydent FEZ Svetlogorsk Khimvolokno OJSC opanował produkcję rękawic lateksowych i nitrylowych. W tym celu zainwestowano około 10 milionów dolarów. A "projekt produkcji trójwarstwowej folii polietylenowej jest na etapie ukończenia - obecnie instalowany jest sprzęt.¹⁴⁷ Zdolność produkcyjna wynosi 4 tys. ton rocznie...". Już w 2024 roku inny mieszkaniec FEZ - JSC "Milkavita" - rozpoczął produkcję szybko rozpuszczalnego mleka w proszku, które nie ma odpowiednika na Białorusi. Chodzi o to, że mleko w tym przypadku jest poddawane suszeniu w niskiej temperaturze, nie tracąc przy tym swoich użytecznych właściwości. "Innowacyjny produkt może być później wykorzystywany do produkcji sera, śmietany, twarogu i innych produktów mlecznych.¹⁴⁸ Okres zwrotu z inwestycji

¹⁴⁵ Mieszkańcy FEZ "Homel-Raton" wyeksportowali w 2023 roku towary o wartości 1,4 mld dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2024. -14--2023-- URL: <https://www.belta.by/regions/view/rezidenty-sez-gomel-raton-eksportirovali-tovarov-na-mlrd-v-godu-618590-2024>

¹⁴⁶ Ponad 315 mln Br zainwestowanych w produkcję przez mieszkańców FEZ "Homel-Raton" w 2023 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: www.belta.by/economics/view/svyshe-br315https://-mln-investirovali-vizvodstvo-rezidenty-sez-gomel-raton-v-2023-godu-618608-2024

¹⁴⁷ Rezydent FEZ "Homel-Raton" ustanowił produkcję produktów zastępujących import [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://gomelraton.com/press-center/news/rezident-sez-gomel-raton-naladil-vypusk-importozameshchavushchev-produktsii/>.

¹⁴⁸ Przedsiębiorstwo-prezes FEZ "Homel-Raton" OJSC "Milkavita" planuje przejść na produkcję szybko rozpuszczalnego mleka w proszku, które nie ma analogów na Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <http://gomelraton.com/press-center/news/predprivatie-rezident-sez-gomel-raton-oao-milkavita-planiruet-pereyti-k-vypusku-sukhogo-bystrorastvo/>

wynosi około 8 lat".

Inny orientacyjny fakt: w ubiegłym roku w FEZ zarejestrowano pięć przedsiębiorstw: dwóch nowych mieszkańców - w Homlu, dwóch - w Mozyrzu, jedno - w obwodzie swietłogorskim. Na przykład, LLC "Geflis" realizuje projekt inwestycyjny dotyczący rozwoju w zakresie przebudowy, modernizacji i naprawy oczyszczalni ścieków, LLC "GOSNIP" - w zakresie organizacji produkcji kabli i wyrobów z drutu, LLC "Ameta-Electrod" realizuje "projekt organizacji produkcji pełnego cyklu spawania elektrod rutowych do ręcznego spawania łukowego". <...> Projekt

¹⁴⁹Przewiduje się utworzenie 197 dodatkowych miejsc pracy". W czerwcu 2023 r. spółka BELPLASTKHM CJSC została zarejestrowana w FEZ z projektem inwestycyjnym dotyczącym modernizacji i rozwoju produkcji tapet w celu "opracowania całkowicie nowego rodzaju produktów - wytłaczanych tapet profilowych <...>". ¹⁵⁰Liczba pracowników zatrudnionych na dodatkowo wprowadzonych stanowiskach wyniesie 73 osoby".

W trzecim kwartale ubiegłego roku inny nowy rezydent FEZ, ProfitPlastMetal LLC, rozpoczął realizację projektu inwestycyjnego mającego na celu stworzenie zakładu produkcyjnego wyrobów żeliwnych na potrzeby przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych na terenie należącym wcześniej do Destylarni Mozyr. ¹⁵¹"Nomenklatura produkowanych wyrobów będzie obejmować zarówno gotowe wyroby żeliwne (grzejniki, różne elementy łączące, wazy, drabiny, konsole, cokoły, ruszty, naczynia żeliwne), jak i półfabrykaty żeliwne". W tym przedsiębiorstwie planowane jest zwiększenie liczby pracowników do 105 osób.

¹⁵²Jeśli chodzi o 2024 r., FEZ już prowadzi negocjacje "z potencjalnymi inwestorami krajowymi w celu zorganizowania zorientowanej na eksport i zastępującej import produkcji lokalnych oczyszczalni ścieków, wyrobów z polietylenu i polipropylenu, konstrukcji metalowych o różnym stopniu złożoności, konstrukcji żelbetowych i wyrobów zbrojeniowych". Ogólnie rzecz biorąc, jeśli mówimy o perspektywach FEZ "Homel-Raton", należy zauważyć,

¹⁴⁹ Odbyła się rejestracja nowego rezydenta FEZ "Homel-Raton" [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://gomelraton.com/press-center/residents/sostovalas-registratsiya-novogo-rezidenta-sez-gomel-raton/>

¹⁵⁰ W FEZ "Homel-Raton" zarejestrowany jest nowy rezydent CJSC "BELPLASTKHM". [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://gomelraton.by/press-center/residents/v-sez-gomel-raton-zaregistrirovannovyy-rezident-zao-belplastkhim-/>.

¹⁵¹ Nowy mieszkaniec FEZ "Homel-Raton" uruchomi produkcję wyrobów żeliwnych [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/novyy-rezident-sez-gomel-raton-zapustit-proizvodstvo-izdeliy-iz-chuguna-579381-2023/>

¹⁵² Pięć przedsiębiorstw otrzymało status rezydenta FEZ "Homel-Raton" w 2023 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - 2023- URL: <https://www.belta.by/society/view/piat-predpriyatij-poluchili-status-rezidenta-sez-gomel-raton-v-godu-618615-2024/>

że istnieją plany aktywnego rozwoju infrastruktury inżynieryjnej i transportowej, zapewnić przedsiębiorstwom będącym rezydentami

¹⁵³przeszkolony personel, aby znacznie rozszerzyć możliwości i zrealizować kluczowe cele 2024 r. - "wzrost inwestycji w środki trwałe o 25%, eksport towarów o 5% i wynagrodzenia pracowników o 11,8%, rejestracja 4 nowych mieszkańców", a także wprowadzić nowe formaty interakcji z uczestnikami FEZ, inwestorami i partnerami zagranicznymi.

FEZ Witebsk, założony w sierpniu 1999 r., jest jednym z innych FEZ przyczyniających się do rozwoju białoruskiej gospodarki. Pierwszy rezydent został zarejestrowany w tej strefie w 2000 roku. Jest nim niemiecka firma Vitella, która działa do dziś. ¹⁵⁴W 2018 r. dekret prezydencki rozszerzył obszar FEZ i zdefiniował "16 sektorów zlokalizowanych nie tylko w rejonie Witebska, ale także w innych miastach i osadach miejskich regionu - Postawy, Orsza, Barani, Bołbasowo, Nowopołock, obwód połocki, a także w pobliżu wsi Kosaczi i Kopti w obwodzie witebskim". W sierpniu 2024 r. FEZ obchodziła 25. rocznicę powstania. Dziś jest już zarejestrowanych 57 rezydentów z kapitałem z 14 krajów, zatrudniających około 16 tysięcy osób. Administracja FEZ priorytetowo traktuje inwestorów z innowacyjnymi i zaawansowanymi technologicznie projektami, stale rozwijając infrastrukturę inżynieryjną i transportową oraz tworząc najkorzystniejsze warunki dla mieszkańców. W rezultacie "od 2000 r. wolna strefa ekonomiczna przyciągnęła 1,2 mld USD inwestycji, w tym 900 mln USD w kapitał trwały. ¹⁵⁵Wielkość skumulowanych inwestycji zagranicznych w FEZ "Witebsk" na dzień 1 kwietnia bieżącego [2024] roku wyniosła 104,4 mln USD. Prawie wszystkie z nich, a mianowicie 99%, to bezpośrednie inwestycje zagraniczne". Jednocześnie nadal napływają inwestycje od inwestorów z Polski, Cypru, Czech, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Litwy, Hiszpanii, Rumunii, Łotwy i Iranu. Ogólnie rzecz biorąc, rezydenci FEZ współpracują obecnie z ponad 50 krajami. ¹⁵⁶Na początku tego lata "wyeksportowali towary o wartości 340 milionów dolarów, a całkowity obrót

¹⁵³ Abramenko: FEZ "Homel-Raton" aktywnie uczestniczy w szkoleniu personelu dla swoich rezydentów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/abramenko-sez-gomel-raton-aktivno-uchastvuet-v-podgotovke-kadrov-dlja-svoih-rezidentov-632039-2024/>

¹⁵⁴ Zalesky, B. Sukces tkwi w rozwoju. Wolne strefy ekonomiczne jako punkty wzrostu / Boris Zalesky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2022. - C. 17.

¹⁵⁵ Modernizacja zakładów produkcyjnych, konkurencyjne towary. FEZ "Witebsk" nazwał tajemnicę sukcesu dla biznesu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/modernizatsiia-proizvodstv-konkurentosposobnyi-tovar-v-sez-vitebsk-nazvali-sekret-uspeha-dli-a-biznesa-653077-2024/>

¹⁵⁶ FEZ "Witebsk" wzmocnił interakcje z krajami WNP [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://subs.belta.by/Republ.nsf/59e33ed42f57f8c5422569f8002b86f7/2137d035c089e21e43258b7300419c56!OpenDocument>

handlowy przekroczył 500 milionów dolarów".

Ważnym trendem w tym kontekście jest zacieśnianie współpracy z krajami Wspólnoty Niepodległych Państw. Wzrost eksportu do Turkmenistanu, Uzbekistanu, Azerbejdżanu, Tadżykistanu i Kazachstanu został już zapewniony w 2024 roku.

¹⁵⁷Należy przypomnieć, że główne zadania FEZ na bieżący rok obejmują "wzrost inwestycji w środki trwałe o 10%, eksport towarów o 9%, wynagrodzenia pracowników o 12%, rejestrację 6 nowych przedsiębiorstw". A do 2027 r. mieszkańcy FEZ planują zwiększyć wielkość produkcji przemysłowej co najmniej dwukrotnie, co wyniesie osiem miliardów białoruskich rubli. ¹⁵⁸Oczekuje się również dwukrotnego wzrostu do 2027 r. wszystkich kluczowych wskaźników: wielkości średniego wynagrodzenia pracowników, płatności podatkowych, eksportu towarów, wolumenu produktów zastępujących import".

W pierwszej połowie 2024 r. rezydenci FEZ zwiększyli produkcję o prawie jedną czwartą, zwiększyli zysk ze sprzedaży dwuipółkrotnie, podwoili zarówno zysk netto, jak i liczbę nowych miejsc pracy - 294 osoby. Główne obszary działalności rezydentów FEZ w bieżącym roku - produkcja kabli i wyrobów inżynierii mechanicznej, hydraulika, materiały i sprzęt budowlany, obróbka drewna, przemysł chemiczny i naftowo-gazowy, radioelektronika, produkcja żywności, farmaceutyki, oczyszczanie i uzdatnianie wody, druk i opakowania, towary przemysłu lekkiego, transport i logistyka. ¹⁵⁹Głównymi pozycjami eksportowymi, stanowiącymi ponad 60% wysyłek za granicę, były izolowane druty, kable, telewizory, monitory i projektory, włókno szklane i produkty z włókna szklanego, urządzenia do uzdatniania wody i oczyszczania wody, tkaniny lniane, przetworzone ryby, pojemniki z tworzyw sztucznych, płaska walcowana biała blacha".

Niedawno zarejestrowani rezydenci FEZ również będą pracować nad zwiększeniem eksportu. Po pierwsze, jest to białorusko-włoska firma EuroPressForm LLC, jedyne przedsiębiorstwo w Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, które posiada kompetencje w zakresie produkcji form do

¹⁵⁷ Abramenko: Administracje FEZ muszą kontrolować realizację projektów inwestycyjnych mieszkańców [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/abramenko-administratsijam-sez-nuzhno-derzhat-na-kontrol-e-hod-realizatsii-investproektov-rezidentov-631354-2024/>

¹⁵⁸ Przedsiębiorstwa FEZ "Witebsk" zamierzają podwoić produkcję przemysłową do 2027 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. -2027-- URL: <https://belta.by/economics/view/predpriiatija-sez-vitebsk-k-godu-namereny-uvelichit-promproizvodstvo-vdvoe-653093-2024/>

¹⁵⁹ Przez 25 lat działalności FEZ "Witebsk" przyciągnął 1,2 mld dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2024. -25 -- 12-- URL: <https://belta.by/regions/view/za-let-dej-atelnosti-sez-vitebsk-privlekla-mlrd-664898-2024/>

odlewania podeszew do butów. Po drugie, jest to białorusko-chińskie przedsiębiorstwo Chile New Energy, które planuje produkować miejski transport elektryczny - ciężarówki o ładowności do trzech i pół tony oraz pojazdy komunalne, a także trójkołowe maszyny rolnicze.

W 2025 r. w FEZ zostaną zrealizowane cztery duże projekty inwestycyjne.¹⁶⁰ Dwa projekty w zakresie budowy maszyn i narzędzi, jeden projekt w przemyśle spożywczym, jeden projekt w zakresie obróbki drewna". W szczególności Witebska Fabryka Części Zamiennych do Ciągników planuje zorganizować nową produkcję w FEZ. Mówi się, że "wspólnie z Mińską Fabryką Traktorów opracowano mapę drogową realizacji projektu.¹⁶¹ Na początkowych etapach przewiduje się montaż na dużą skalę, a w przyszłości - organizację pełnego cyklu produkcji maszyn". Tak więc wybór nowej lokalizacji w FEZ był spowodowany potrzebą innowacji produkcji z nowoczesną infrastrukturą, a także brak przestrzeni bezpośrednio na terenie zakładu.

Wracając do 25-lecia FEZ "Witebsk", zauważamy, że przez ćwierć wieku na tym terytorium w obwodzie witebskim udało się stworzyć bardzo skuteczny system produkcji zaawansowanych technologicznie, innowacyjnych i zastępujących import produktów.¹⁶² A dziś "specyficzna waga mieszkańców FEZ "Witebsk" we wskaźnikach regionu pod względem bezpośrednich inwestycji zagranicznych wynosi 65%, pod względem produkcji przemysłowej - 14%, pod względem eksportu towarów i usług - 16%". Istnieje silne przekonanie, że FEZ będzie nadal zwiększać tempo rozwoju dzięki promocji produktów mieszkańców na nowych rynkach i przyciąganiu nowych uczestników tej platformy innowacji.

¹⁶⁰ Cztery duże projekty inwestycyjne zostaną zrealizowane w obwodzie witebskim w 2025 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/chetvire-krupnyh-investproekta-realizujut-v-vitebskoj-oblasti-v-2025-godu-653071-2024/>

¹⁶¹ Witebska fabryka części zamiennych do ciągników planuje zorganizować nową produkcję w FEZ "Witebsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://vitvesti.by/obshestvo/vitebskii-zavod-traktornyx-zapchastei-planiruet-organizovat-novoe-proizvodstvo-v-sez-vitebsk.html>

¹⁶² Subbotin: w FEZ "Witebsk" stworzono efektywne Gródowisko biznesowe dla nowych branż [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/subbotin-v-sez-vitebsk-sozdana-effektivnaja-biznes-sreda-dlja-novyh-proizvodstv-653047-2024/>

Mińska Wolna Strefa Ekonomiczna: ambitne zadania i obiecujące projekty

W Republice Białorusi istnieje wiele atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, które są kluczowymi punktami przyciągania inwestycji dla tworzenia nowoczesnych branż zorientowanych na eksport i zastępujących import. Wolna strefa ekonomiczna (FEZ) "Mińsk", której mieszkańcy prowadzą działalność w różnych dziedzinach białoruskiej gospodarki - "budowa maszyn, mikroelektronika,¹⁶³ mikroelektronika, radioelektronika, obróbka metali, farmaceutyka, obróbka drewna, przemysł chemiczny, poligrafia i pakowanie, produkcja kabli i innowacyjnych maszyn rolniczych...".

¹⁶⁴Należy przypomnieć, że na bieżący rok administracja FEZ "Mińsk" postawiła przed mieszkańcami bardzo ambitne zadania - "wzrost inwestycji w środki trwałe o 5 procent, eksport towarów o 8 procent, wynagrodzenia pracowników o 11,5 procent, utworzenie około 550 nowych miejsc pracy, rejestracja 10 nowych mieszkańców". A już za trzy kwartały 2024 r. eksport towarów 107 przedsiębiorstw FEZ wzrósł o prawie 11 procent, obroty handlu zagranicznego wzrosły o prawie pięć procent i wyniosły ponad cztery miliardy dolarów. "W tym okresie mieszkańcy FEZ "Mińsk" zrealizowali inwestycje w środki trwałe o wartości około 323 mln Br, czyli o ponad 70 procent więcej niż w analogicznym okresie 2023 roku. ¹⁶⁵Przedsiębiorstwa wolnej strefy ekonomicznej od stycznia do września wyprodukowały o 27,3% więcej produktów i usług niż w ubiegłym roku, tworząc 373 nowe miejsca pracy". Ponadto w tym okresie zarejestrowano dziesięciu rezydentów z deklarowanym wolumenem inwestycji wynoszącym około 50 milionów dolarów.

Należy zauważyć, że wzrost liczby nowych uczestników FEZ rozpoczął się latem 2024 r., kiedy zarejestrowano tam pięciu mieszkańców w najróżniejszych obszarach: od produkcji farb i lakierów, wtórnego tłucznia i drutu po produkcję biżuterii i suchej paszy dla zwierząt. Przede wszystkim **jest to LLC "Fabryka farb i lakierów Kondor"**. W ramach tego projektu inwestycyjnego tworzone

¹⁶³ Buben, A. Czym jest dziŭ FEZ "Miŕsk" i jaki jest jego wkład w gospodarkŭ kraju / A. Buben // [Zasŭb elektroniczny]. [Zasŭb elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/interview/view/chto-segodnia-predstavliaet-soboi-sez-minsk-i-kakov-ee-vklad-v-ekonomiku-strany-9200/>

¹⁶⁴ Abramenko: FEZ "Miŕsk" powinna aktywnie przyciŕgaŭ inwestorŭ "kotwicowych" na gotowe tereny inwestycyjne [Elektroniczny zasŭb]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/abramenko-sez-minsk-nado-aktivno-privlekat-iakornyh-investorov-na-gotovye-investploschadki-631595-2024/>

¹⁶⁵ Przedsiŕbiorstwa FEZ "Miŕsk" przez dziewiŕć miesiŕcy zwiŕkszyły eksport towarŭ o prawie 11% [Zasŭb elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/predpriiatija-sez-minsk-za-devjat-mesiatsev-uvlechili-eksport-tovarov-pochti-na-11-674843-2024/>

jest nowe przedsiębiorstwo do produkcji materiałów wykończeniowych - emalii, farb, podkładów, lakierów, wypełniaczy i klejów stosowanych w pracach budowlanych, wykończeniowych i dekoracyjnych. "Planowane jest uruchomienie produkcji 35 pozycji towarowych. Rozpoczęcie działalności produkcyjnej planowane jest na drugą połowę 2026 roku. ¹⁶⁶Realizacja projektu inwestycyjnego przewiduje utworzenie 50 miejsc pracy". Największymi odbiorcami tych materiałów malarsko-lakierniczych będą przedsiębiorstwa budowy maszyn, mostów, transportu kolejowego, przedstawiciele przemysłu rafineryjnego i gazowego oraz producenci specjalizujący się w produkcji nawozów mineralnych.

Po drugie, jest to **SpetstehikaGroup LLC**, która planuje zwiększyć moce produkcyjne przedsiębiorstwa, zakupić sprzęt do wtórnego kruszenia kamienia, zorganizować teren i zbudować budynek. Nowa linia zwiększy wielkość produkcji, co obniży koszty dostaw i zwiększy atrakcyjność dla konsumentów pod względem lepszego zaspokojenia popytu na materiały budowlane. "Głównymi odbiorcami produktów zakładu są firmy zajmujące się budową dróg, firmy budowlane i osoby prywatne. ¹⁶⁷Projekt stworzy dziesięć nowych miejsc pracy". Rozpoczęcie działalności produkcyjnej planowane jest na czwarty kwartał 2025 roku.

Po trzecie, jest to **BELMETALL OJSC**, który zorganizuje produkcję drutów spawalniczych i ogólnego przeznaczenia wraz z przebudową budynku magazynu kalibracyjnego na warsztat produkcji sprzętu. Projekt inwestycyjny przewiduje produkcję wyrobów o ulepszonych właściwościach konsumenckich dzięki zastosowaniu wysokiej jakości surowców przy użyciu najnowocześniejszego sprzętu high-tech. "W przedsiębiorstwie powstanie co najmniej 86 miejsc pracy. ¹⁶⁸Uruchomienie obiektów w ramach projektu planowane jest na 2025 r." . Głównymi odbiorcami drutu spawalniczego będą przedsiębiorstwa przemysłowe budowy maszyn, przedsiębiorstwa naprawy wagonów, producenci konstrukcji metalowych dla budownictwa, organizacje montażowe, przedsiębiorstwa naprawcze kompleksu rolno-przemysłowego.

Po czwarte, jest to **Goldpass LLC**, która zorganizuje własną produkcję wyrobów ze złota na sprzedaż do krajów spoza WNP, w tym do Zjednoczonych

¹⁶⁶ Produkcja farb i lakierów zostanie uruchomiona przez nowego rezydenta FEZ "MiEsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/proizvodstvo-lakokrasochnyh-materialov-zapustit-novyi-rezident-sez-minsk-651775-2024/>.

¹⁶⁷ Nowy mieszkaniec FEZ "MiEsk" bCdzie specjalizował się w produkcji wtórnego tłucznia kamiennego [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/na-proizvodstve-vmorichnogo-schebnja-budet-spetsializirovatsja-novyi-rezident-sez-minsk-657751-2024/>.

¹⁶⁸ Nowy mieszkaniec FEZ "MiEsk" bCdzie zajmował się produkcją drutu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/novyi-rezident-sez-minsk-zajmetsja-proizvodstvom-provoloki-645157-2024/>.

Emiratów Arabskich, Indii i Chin. ¹⁶⁹"Rozpoczęcie działalności produkcyjnej spółki planowane jest na czwarty kwartał 2024 r." . Zdolność produkcyjna firmy została zaprojektowana tak, aby sprostać wysokiemu zapotrzebowaniu klientów. Do 2028 r. planowane jest 3,6-krotne zwiększenie produkcji biżuterii.

Po piąte, jest to **spółka Bekdash Azot LLC**, która specjalizuje się w produkcji suchej karmy dla zwierząt. Celem tego projektu inwestycyjnego jest zorganizowanie produkcji suchej karmy dla psów i kotów do zbilansowanego codziennego żywienia. "W ramach realizacji projektu zostaną utworzone 24 miejsca pracy. ¹⁷⁰"Rozpoczęcie działalności produkcyjnej planowane jest na 2025 rok". Pod względem parametrów technicznych produkcja będzie minimalnie odpadowa. Producenci planują kupować surowce od zakładów mięsnych i rolników w regionach. Pomyślna realizacja projektu zapewni wzrost potencjału produkcyjnego i eksportowego Białorusi.

Tej jesieni w FEZ Mińsk pojawiło się kilku kolejnych rezydentów. We wrześniu zarejestrowano **spółkę Silikontek LLC**, która będzie produkować wysokiej jakości wyroby gumowe z silikonu. "Nowy rezydent planuje produkować do 80 ton produktów rocznie. ¹⁷¹"Projekt stworzy 10 miejsc pracy". Obecnie głównym rynkiem zbytu firmy jest rynek białoruski. Po otrzymaniu statusu rezydenta FEZ firma zamierza rozwijać eksport gotowych produktów. Rozpoczęcie działalności produkcyjnej planowane jest na pierwszy kwartał 2025 roku.

W październiku w FEZ zarejestrowano dwóch kolejnych rezydentów. ¹⁷²Jest to **BELSOYUZHIM LLC**, która organizuje pakowanie sody kaustycznej "wykorzystywanej w różnych procesach przemysłowych, tak aby mogła być sprzedawana nie tylko dużym przedsiębiorstwom, ale także średnim i małym odbiorcom hurtowym, w tym przedsiębiorstwom mleczarskim, przemysłowi spożywczemu, firmom usługowym i instytucjom edukacyjnym". Należy zauważyć, że na Białorusi nie ma jeszcze takiego przedsiębiorstwa. Projekt stworzy ponad 20 miejsc pracy. Rozpoczęcie działalności produkcyjnej planowane jest na koniec 2026 roku.

¹⁶⁹ Nowy mieszkaniec FEZ "MiEsk" bCdzie zajmował siC produkcją biżuterii [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/novvi-rezident-sez- minsk-zajmetsia-proizvodstvom-juvelimyh-izdelij-650006-2024/>

¹⁷⁰ Sucha pasza dla zwierząt bCdzie produkowana przez nowego rezydenta FEZ "MiEsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/suhie-korma-dlja- zhivotnyh-budet- vpuskat-novvi- rezident-sez-minsk-641157-2024/>

¹⁷¹ Wysokiej jakości wyroby gumowe z silikonu zaczną być produkowane w FEZ "Mińsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/vysokokachestvennye-rezintehnicheskie-izdelija-iz-silikona- nachnut-proizvodit-v-sez-minsk-661511-2024/>

¹⁷² Kompleks do produkcji produktów chemicznych pojawi siC w FEZ "MiEsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kompleks-po- proizvodstvu-himicheskoi-produktcii-poiavitsia-v-sez-minsk-666530-2024/>

Drugim nowym rezydentem FEZ w październiku jest **Kinson Technology LLC**, która będzie produkować zderzaki do wszystkich modeli samochodów BELGEE i Geely. Stworzenie własnej produkcji zderzaków do samochodów na terenie zakładu BELGEE zwiększy poziom lokalizacji produkcji, zmniejszy zależność produkcji od zagranicznych komponentów i kosztów gotowych produktów, a także pozwoli uniknąć ryzyka uszkodzenia zderzaków podczas transportu z Chin. "Realizacja projektu wiąże się z utworzeniem 12 miejsc pracy. ¹⁷³Przedsiębiorstwo planuje rozpocząć działalność w drugim kwartale 2025 roku". Ważny szczegół: obecnie samochody produkowane przez BELGEE zajmują czołowe pozycje w sprzedaży na rynku białoruskim, ponieważ w ciągu ostatnich dwóch lat stanowiły ponad połowę całkowitej sprzedaży samochodów. A już w listopadzie w FEZ pojawiło się dwóch kolejnych mieszkańców. **MarketGroupBel LLC** uruchomi produkcję pojazdów ciężarowych, od wywrotek i ciężarówek z platformą po specjalistyczny sprzęt: śmieciarki, wieże ciężarówek i inne. Dostawcami komponentów do pojazdów będą chińskie firmy. Do produkcji pojazdów będą wykorzystywane podwozia i komponenty produkcji białoruskiej i własnej, a także wiodących światowych producentów. W końcu organizacja krajowej produkcji maszyn ma ogromne znaczenie w tworzeniu konkurencyjnych branż zaawansowanych technologii, zaspokaja potrzeby gospodarki kraju w zakresie tworzenia miejsc pracy i produkcji pojazdów użytkowych zastępujących import, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku. "Projekt przewiduje utworzenie 25 miejsc pracy. ¹⁷⁴Rozpoczęcie działalności produkcyjnej zaplanowano na pierwszy kwartał 2025 r."

Drugi listopadowy rezydent, **AlexTransAlliance LLC**, będzie świadczyć usługi obsługi ładunków kontenerowych: załadunek i rozładunek, przechowywanie kontenerów, w tym utrwalanie zdjęć, oraz wsparcie w zakresie przetwarzania dokumentów. Przedsiębiorstwo będzie zlokalizowane w obwodzie mińskim, w bliskim sąsiedztwie torów kolejowych. Utworzenie centrum zmniejszy obciążenie pobliskiej infrastruktury transportowej i logistycznej, zwiększy zmienność i zwrotność operacji logistycznych oraz wzmocni stabilność kontenerowego ruchu towarowego. "W ramach projektu inwestycyjnego utworzonych zostanie ponad 30 miejsc pracy. ¹⁷⁵Rozpoczęcie działalności

¹⁷³ Wielkogabarytowe części z tworzyw sztucznych dla BELGEE i Geely będą produkowane przez nowego mieszkańca FEZ "MiĖsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/krupnogabarytnye-plastikovye-detali-dlia-belgee-i-geely-budet-proizvodit-novyi-rezident-sez-minsk-668207-2024/>

¹⁷⁴ Nowy mieszkaniec FEZ "MiĖsk" organizuje produkcję komercyjnego transportu towarowego [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/novyi-rezident-sez-minsk-organizuet-proizvodstvo-gruzovogo-kommercheskogo-transporta-673171-2024/>

Centrum transportowo-logistyczne w wolnej strefie ekonomicznej zostanie zorganizowane przez nowego rezydenta FEZ "MiĖsk" [Zasób elektroniczny]. -

produkcyjnej planowane jest na czwarty kwartał 2026 r."

Oprócz rejestracji nowych mieszkańców, FEZ Mińsk 2024 aktywnie rozwija również więzi międzynarodowe.¹⁷⁶ W szczególności we wrześniu podpisano memorandum o współpracy z **FEZ Biszkek**, które ma na celu rozwój interakcji między FEZ "w kwestiach promowania rozwoju biznesu, środowiska biznesowego i klimatu biznesowego, realizacji wspólnych projektów inwestycyjnych i zakładania przedsiębiorstw z inwestycjami zagranicznymi na terytorium stron". Omówiono już obiecujące obszary współpracy, możliwości białorusko-kirgiskiego partnerstwa biznesowego i realizacji wspólnych projektów.

Doszło również do interesującej interakcji między FEZ Mińsk i tadżyckim FEZ **Sughd**.¹⁷⁷ Należy przypomnieć, że "we wrześniu 2023 roku stołeczny FEZ rozszerzył interakcje z partnerami z Tadżykistanu, kiedy to na marginesie białorusko-tadżyckiego forum biznesowego podpisano jednocześnie trzy umowy o współpracy z FEZ-ami - "Sughd", "Kulyab", "Dangara". A już w czerwcu tego roku tadżyccy partnerzy z FEZ "Sughd" w Mińsku konkretnie omówili obiecujące obszary współpracy i możliwości współpracy przemysłowej między mieszkańcami stron.

W 2024 roku FEZ Mińsk uczestniczyła również w szeregu międzynarodowych wydarzeń biznesowych, podczas których rozpatrywano obiecujące nisze współpracy między rezydentami FEZ a partnerami z innych krajów.¹⁷⁸ W szczególności w marcu tego roku na białorusko-tureckim forum biznesowym specjaliści FEZ prowadzili negocjacje z firmami z Turcji, które specjalizują się "w produkcji materiałów opakowaniowych, części do maszyn samochodowych i rolniczych, mebli, usług gastronomicznych i logistycznych". Okazało się, że turecki biznes jest zainteresowany zarówno dostawami produktów na rynek białoruski, jak i zakupem szeregu towarów, w szczególności produktów do obróbki drewna i przetwórstwa spożywczego.

¹⁷⁹ Na białorusko-węgierskim forum biznesowym, które odbyło się w maju w

2024. - URL: <https://belta.by/society/view/transportno-logisticheskij-tsentrv-svobodnoj-ekonomicheskoy-zone-organizuet-novyy-rezident-sez-minsk-676803-2024/>

¹⁷⁶ FEZ "Mińsk" i FEZ "Biszkek" podpisały memorandum o współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/sez-minsk-i-sez-bishkek-podpisali-memorandum-o-sotrudnichestve-662236-2024/>

¹⁷⁷ Zalesky, B. Ideologia pragmatyzmu. Specyfika partnerstwa w białoruskiej gospodarce: segmenty wewnętrzne i zewnętrzne / Boris Zalesky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - C. 11.

¹⁷⁸ FEZ "Mińsk" na białorusko-tureckim forum biznesowym [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/rukovodstvo-administratsii-sez-minsk-prinimaet-uchastie-v-belorusko-turetskom-biznes-forume-kotoryy/>

¹⁷⁹ FEZ "Mińsk" na Białorusko-Węgierskim Forum Biznesowym [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/sez-minsk-na-belorusko-vengerskom-biznes-forume/>

stolicy Białorusi z udziałem 24 firm węgierskich, mieszkańcy FEZ Mińsk prowadzili rozmowy "na temat rozwoju współpracy w dziedzinie rolnictwa, budownictwa i obróbki drewna, budowy maszyn, medycyny i farmacji, możliwości inwestycyjnych". Forum to pokazało interesujące perspektywy rozwoju współpracy gospodarczej.

¹⁸⁰W czerwcu na białorusko-azerbejdżańskim forum biznesowym, w którym wzięło udział ponad 100 przedsiębiorstw i organizacji obejmujących wszystkie sektory i obszary działalności - rolnictwo, przemysł spożywczy, przemysł maszynowy, metalurgię, obróbkę drewna, budownictwo i produkcję materiałów budowlanych, przemysł chemiczny, farmaceutyczny i lekki, a także handel hurtowy i detaliczny - tylko ze strony białoruskiej, "podczas negocjacji B2B kierownictwo administracji FEZ "Mińsk" omówiło z azerbejdżańskimi partnerami możliwości i warunki uczestnictwa rezydenta w mińskim FEZ.

¹⁸¹A na IV Forum Szefów Regionów Państw Członkowskich Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SCO), które odbyło się we wrześniu 2024 r. i w którym uczestniczyło około pięciuset osób z Kazachstanu, Chin, Kirgistanu, Uzbekistanu, Tadżykistanu, Indii i innych krajów, a także przedstawiciele biznesu z Nigerii, Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Japonii, zaprezentowano możliwości FEZ "Mińsk", zarówno w ramach potencjalnych inwestycji, jak i w ramach rozwoju współpracy przemysłowej, w celu pogłębienia "współpracy międzyregionalnej w sektorach handlowym i gospodarczym, inwestycyjnym i gospodarczym". Dla porównania: obecnie ta międzynarodowa organizacja zrzesza dziesięć krajów o populacji przekraczającej trzy i pół miliarda ludzi.

W ramach tematu współpracy międzynarodowej rezydentów FEZ Mińsk przytoczmy jeszcze jeden interesujący fakt. W maju 2024 r. rezydent FEZ - JV CJSC Unison - uruchomił produkcję samochodów pod marką VGV Sinotruk. Ten chiński koncern samochodów osobowych - China National Heavy Duty Truck Group Co. Ltd (Sinotruk) - jest drugim co do wielkości producentem w Chinach. W tym przypadku mówimy o produkcji siedmiomiejscowych samochodów rodzinnych w cenie kompaktowego crossovera. Planuje się produkować ich około trzydziestu tysięcy sztuk rocznie. ¹⁸²W przyszłości firma

¹⁸⁰ FEZ "Mińsk" wziął udział w białorusko-azerbejdżańskim forum biznesowym i negocjacjach B2B [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/sez-minsk-prinyala-uchastie-v-belorusko-azerbajdzhanskom-biznes-forume-i-v2v-peregovorakh/>.

¹⁸¹ FEZ "Mińsk" przedstawia swoje możliwości uczestnikom IV Forum Szefów Regionów Państw Członkowskich SCO [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/sez-minsk-predstavlyaet-vozmozhnosti-svobodnov-ekonomicheskoy-uchastnikam-iv-foruma-glav-region/>.

¹⁸² Rezydent FEZ "Mińsk" uruchomił produkcję samochodów pod marką VGV Sinotruk [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/rezident-sez-minsk-zapustil->

przewiduje uruchomienie produkcji szeregu innych modeli VGV Sinotruk, w tym pick-upa z napędem na cztery koła, a w planach jest również produkcja samochodów elektrycznych". Chińscy partnerzy oczekują stałego pogłębiania współpracy. Ponadto strona białoruska jest w pełni zaangażowana we wsparcie i promocję tego projektu.

¹⁸³Wreszcie, obiecujący projekt inwestycyjny afgańskiej firmy Zafaran Pharmaceuticals, która jest zainteresowana działalnością handlową, produkcyjną i inwestycyjną i "rozważa możliwość budowy firmy farmaceutycznej w FEZ", może zostać zrealizowany w FEZ "Mińsk" w najbliższej przyszłości. Firma ta działa w sektorze opieki zdrowotnej od ponad 25 lat i jest jedną z pięciu największych firm farmaceutycznych w Afganistanie. Firma posiada licencję na produkcję ponad 60 różnych leków, specjalizując się w lekach generycznych, kapsułkach, suchych zawiesinach i zastrzykach. Może to być więc interesujące białorusko-afgańskie partnerstwo w dziedzinie farmacji.

Wszystkie te fakty pokazują, że w FEZ "Mińsk" prowadzone są poważne prace nad rozwojem nowych rodzajów produktów poprzez realizację nowych projektów inwestycyjnych, a także poprzez dywersyfikację działalności inwestycyjnej mieszkańców w celu dalszego rozwoju tego terytorium, gdzie za podstawę przyjmuje się kurs na modernizację i techniczne ponowne wyposażenie istniejących zakładów produkcyjnych oraz wprowadzenie nowych nowoczesnych technologii.

Białoruska Uniwersalna Giełda Towarowa: rozwój partnerstwa zarówno w znanych obszarach, jak i nowych pozycjach

W 2024 roku Białoruska Uniwersalna Giełda Towarowa (BUTB) nadal aktywnie działa na rynku Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) w celu rozwijania możliwości eksportowo-importowych i zwiększania obrotów giełdowych między oboma krajami. Świadczą o tym liczby: od początku października tego roku BUTB akredytował już 224 rezydentów z ChRL, z których trzech ma status maklerów giełdowych. ¹⁸⁴A "przez siedem miesięcy 2024 r. kwota transakcji chińskich podmiotów gospodarczych osiągnęła 84 mln USD, czyli 2,6 razy więcej niż w tym samym okresie 2023 r." . W tym samym

[proizvodstvo-avtomobiley-pod-brendom-vgv-sinotruk/](https://belta.by/economics/view/afganskaia-kompaniia-zainteresovana-v-sotrudnichestve-s-sez-minsk-625003-2024/)

¹⁸³ Afgańska firma jest zainteresowana współpracą z FEZ "Mińsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/afganskaia-kompaniia-zainteresovana-v-sotrudnichestve-s-sez-minsk-625003-2024/>

¹⁸⁴ BUTB pomoże chińskim producentom włókien syntetycznych wejść na białoruski rynek [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/butb-pomozhet-kitajskim-proizvoditeljam-sinteticheskogo-volokna-vviti-na-belorusskij-rynok-652563-2024>

czasie mieszkańcy Niebiańskiego Imperium kupowali i sprzedawali na białoruskiej giełdzie głównie drewno, mięso i produkty mleczne, wyroby z metali żelaznych i urządzenia przemysłowe. Jednym ze skutecznych narzędzi promocji BUTB na rynku chińskim jest udział tej platformy wymiany w międzynarodowych wystawach odbywających się w różnych regionach Chin. Na przykład w czerwcu tego roku BUTB po raz pierwszy wziął udział w **międzynarodowej wystawie EXPO "Chiny-Eurazja" "Chiny-Eurazja"**, która odbyła się w Urumczi, centrum administracyjnym autonomicznego regionu Xinjiang Uygur. Biorąc pod uwagę temat wystawy, główny nacisk na stoisku BUTB położono na produkty rolne i towary przemysłowe. Odwiedzający mogli zapoznać się z nomenklaturą towarową i możliwościami eksportowo-importowymi białoruskiej platformy wymiany, a także skonsultować się w kwestiach akredytacji na giełdzie i udziału w handlu. Ponadto na stoisku BUTB istniała możliwość obejrzenia rzeczywistych zamówień kupna i sprzedaży złożonych przez białoruskie przedsiębiorstwa na giełdzie, co umożliwiło prowadzenie merytorycznych negocjacji z chińskimi importerami i eksporterami. Należy zauważyć, że udział w tym forum wystawienniczym pomógł przyciągnąć do BUTB przedsiębiorstwa produkcyjne i handlowe z całego Regionu Autonomicznego Sinciang-Uygur. Dzięki giełdzie mogą oni handlować z białoruskimi firmami bez pośredników szeroką gamą towarów: od włókien bawełnianych i nasion oleistych po urządzenia przemysłowe i maszyny specjalne. Kolejny ważny szczegół: w 2024 r. tendencja do dywersyfikacji struktury białorusko-chińskiego obrotu giełdowego stała się wyraźniejsza. Tak więc "suma transakcji z towarami innymi niż produkty do obróbki drewna wzrosła ponad 8-krotnie w okresie styczeń-maj.¹⁸⁵ W szczególności platforma wymiany była wykorzystywana przez chińskich producentów do dostarczania Białorusi wyrobów z metali żelaznych i nieżelaznych, części zamiennych i komponentów do maszyn i urządzeń, surowców dla przemysłu spożywczego". BUTB spodziewa się, że udział produktów kompleksu rolno-przemysłowego, metalurgii i przemysłu lekkiego w całkowitym wolumenie handlu giełdowego między Białorusią a Chinami wzrośnie wraz z pojawieniem się nowych uczestników z regionów ChRL. W lipcu 2024 roku, dzięki udziałowi BUTB w **międzynarodowej wystawie przemysłu aluminiowego Aluminium China 2024**, która odbyła się w Szanghaju, ponad dwudziestu chińskich producentów metali ogłosiło gotowość

¹⁸⁵ Narzędzia elektroniczne BUTB są prezentowane na EXPO "Chiny-Eurazja" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/elektronnye-instrumenty-butb-predstavleny-na-ekspo-kitaj-evrazija-643984-2024/>.

wejścia na giełdowy rynek towarowy Białorusi.¹⁸⁶ Za pośrednictwem BUTB "planowane jest dostarczanie na rynek białoruski aluminiowych rur, profili, blach, folii i innych poszukiwanych produktów". Rozszerzy to krąg zagranicznych dostawców walcowanych wyrobów aluminiowych, korzystających z białoruskiej platformy, a konsumenci z Białorusi będą mogli dokonywać zakupów na korzystniejszych warunkach. Pojawienie się nowych producentów aluminium z Chin powinno mieć nie tylko pozytywny wpływ na wielkość sprzedaży, ale także zwiększyć efekt ekonomiczny mechanizmu wymiany dla białoruskich przedsiębiorstw w sektorze realnym.

W sierpniu tego roku, w tym samym Szanghaju, delegacja BUTB uczestniczyła w międzynarodowej wystawie materiałów termoizolacyjnych i technologii energooszczędnych TIM Expo Shanghai, gdzie prowadziła negocjacje w sprawie współpracy z wiodącymi chińskimi producentami włókien syntetycznych w kwestii sprzedaży ich produktów na giełdzie. A "szereg chińskich firm wyraziło gotowość do składania ofert na sprzedaż najbardziej poszukiwanych na Białorusi rodzajów włókien na platformie towarów przemysłowych i konsumpcyjnych BUTB".¹⁸⁷ W ten sposób białoruskie przedsiębiorstwa przemysłu lekkiego będą mogły kupować potrzebne im surowce od dostawców z Imperium Niebieskiego zweryfikowanych przez giełdę bez pośredników". Pozwoli to nie tylko zwiększyć efektywność działań zakupowych białoruskich oferentów, ale także przyczyni się do dalszego wzmocnienia stosunków handlowych i gospodarczych między Białorusią a Chinami.

Należy zauważyć, że w tym roku BUTB zwraca szczególną uwagę na zaangażowanie nierezydentów Białorusi w handel giełdowy towarami przemysłowymi i konsumpcyjnymi. W okresie styczeń-lipiec 2024 r. firmy z ośmiu krajów, w tym z Chin, zawarły transakcje na takie towary. Transakcje stały się częstsze, a w przypadku niektórych towarów stały się regularne. Na przykład w tym roku Chiny dostarczyły Białorusi części zamienne i komponenty do maszyn, narzędzi przemysłowych i sprzętu technologicznego. Co więcej, były to głównie produkty zastępujące import.

Osobnym tematem w tym kontekście jest działalność przedstawicielstwa BUTB w Szanghaju, które zostało otwarte w 2023 roku. Jego specjaliści już teraz

¹⁸⁶ Chińczycy producenci aluminium są gotowi wejść na rynek giełdowy Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/kitajskie-proizvoditeli-aliuminija-gotovy-vviti-na-birzhevoj-rynok-belarusi-645865-2024/>.

¹⁸⁷ BUTB pomoże chińskim producentom włókien syntetycznych wejść na białoruski rynek [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/butb-pomozhet-kitajskim-proizvoditeljam-sinteticheskogo-volokna-vviti-na-belorusskij-rynok-652563-2024>

regularnie uczestniczą w najważniejszych wystawach branżowych, forach, konferencjach i innych wydarzeniach biznesowych w ChRL. Bezpośredni kontakt z przedstawicielami chińskiego biznesu zapewnia dodatkowe możliwości informowania potencjalnych oferentów o narzędziach i usługach BUTB, a także upraszcza interakcję z już akredytowanymi firmami.

Wreszcie, na początku września 2024 r., możliwości zakupu produktów przemysłu drzewnego Białorusi na aukcji BUTB zostały zaprezentowane **na Międzynarodowej Konferencji na temat Współpracy w Produkcji Artykułów Gospodarstwa Domowego i Materiałów Budowlanych w Chinach i Azji Środkowej**, która odbyła się w Xi'an, centrum administracyjnym prowincji Shaanxi. W wydarzeniu, zorganizowanym przez International Chamber of Furniture and Décor of China oraz Furniture Chamber of Commerce z tej prowincji, wzięło udział około 400 podmiotów gospodarczych zajmujących się produkcją i sprzedażą mebli, materiałów budowlanych i elementów wyposażenia wnętrz. Angażując te firmy w handel giełdowy, BUTB planuje rozszerzyć pulę chińskich importerów białoruskich produktów tartacznych, a także zorganizować dostawy płyt drewnianych do Chin, które są szczególnie poszukiwane w przemyśle meblarskim tego kraju.

Wiadomo, że w bieżącym roku mieszkańcy ChRL są największymi nabywcami produktów do obróbki drewna na platformie giełdowej, ale potencjał współpracy w tym obszarze jest daleki od wyczerpania. "Przez 9 miesięcy 2024 r. chińscy uczestnicy kupili na giełdzie prawie 672 tys. metrów sześciennych tarcicy, 2,4-krotnie przekraczając liczbę osiągniętą w okresie styczeń-wrzesień 2023 roku.¹⁸⁸ Wzrost sprzedaży związany jest ze zmniejszeniem zapasów tarcicy na rynku krajowym Chin, co stymuluje popyt na import z Białorusi". Tradycyjnie największym popytem ze strony chińskich uczestników cieszyła się tarcica z drewna miękkiego. Jednocześnie na aukcji prezentowane są również inne rodzaje produktów przemysłu drzewnego, które mogą być interesujące dla strony chińskiej. W szczególności giełda jest gotowa pomóc firmom meblarskim z Chin w zakupie białoruskich płyt wiórowych i pilśniowych. W końcu wiodący producenci tych towarów są akredytowani na białoruskiej platformie giełdowej, co znacznie ułatwi chińskim eksporterom wejście na białoruski rynek.

¹⁸⁹ Wszystkie te fakty świadczą o tym, że BUTB "planuje dalszy wzrost zarówno eksportu białoruskich produktów rolnych, jak i chińskiego importu metali i wyrobów metalowych poprzez udział w międzynarodowych imprezach

¹⁸⁸ Planowana jest realizacja dużej partii białoruskiej celulozy na eksport za pośrednictwem BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/krupnuiu-partiiu-belorusskoj-tselliulozy-planiruetsia-realizovat-na-eksport-cherez-butb-667638-2024/>.

¹⁸⁹ Zalesky, B. Punkty wzrostu białoruskiej gospodarki w dynamice globalnych wyzwań / Boris Zalesky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - C. 6.

wystawienniczych w Imperium Niebieskim", w celu rozwoju handlu wymiennego w różnych regionach Chin, zarówno w rozwiniętych obszarach towarowych, jak i w nowych pozycjach, które znacznie zwiększą ogólną wielkość białorusko-chińskiego obrotu handlowego.

W drugiej połowie 2024 r. BUTB rozszerza również współpracę z innymi krajami na kontynencie azjatyckim, w tym z **Mongolią, Koreą Południową, Wietnamem, Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, Omanem, Jordanią i Turcją.**

Na przykład w czerwcu tego roku BUTB podpisał memorandum o współpracy z **Mongolską Giełdą Towarową** w celu połączenia zasobów, technologii i doświadczenia obu platform wymiany oraz nadania nowego impulsu współpracy handlowej i gospodarczej między Białorusią a Mongolią. Strony skupią się na produktach rolno-przemysłowych.¹⁹⁰ Jednocześnie "w oparciu o nomenklaturę towarów dostępnych obecnie na giełdach białoruskich i mongolskich, najbardziej obiecującymi pozycjami dla dostaw do Mongolii są cukier i produkty mleczne, podczas gdy Białoruś powinna importować surowce dla przemysłu tekstylnego - przede wszystkim wełnę i kaszmir".

Przypomnijmy, że do niedawna tylko białoruski cukier był eksportowany do Mongolii przy użyciu mechanizmu wymiany. W ciągu czterech miesięcy 2024 roku na rynek mongolski sprzedano nieco mniej niż cztery tysiące ton tego produktu o wartości około 2,5 miliona dolarów. A już w maju tego roku w BUTB zawarto dwie pierwsze umowy na dostawę odtłuszczonego mleka w proszku do tego wschodnioazjatyckiego kraju. "Nabywcą był znany mongolski producent produktów mlecznych i kwaśnego mleka. Całkowity wolumen próbnego zakupu wyniósł

73 t.¹⁹¹ Pomoc w przyciągnięciu pierwszego mongolskiego importera białoruskich produktów mlecznych do obrotu giełdowego zapewnił akredytowany broker BUTB w Mongolii - United Meres Machinery Company". Fakt ten można uznać za przełomowe wydarzenie w rozwoju białorusko-mongolskiej wymiany handlowej, zwłaszcza że rozszerzenie asortymentu towarów ma pozytywny wpływ na wielkość obrotów giełdowych i przyczynia się do wzrostu aktywności biznesowej zarówno sprzedawców z Białorusi, jak i nabywców z Mongolii. Ponadto strony planują opracować kwestię zaopatrzenia

¹⁹⁰ Giełdy towarowe Białorusi i Mongolii planują współpracować w handlu produktami rolnymi [Zasób elektroniczny]. - Zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/tovarnye-birzhi-belarusi-i-mongolii-planirujut-sotrudniczat-v-torgovle-selhozproduktsej-635733-2024/>

¹⁹¹ Mongolia zacznie kupować białoruskie produkty mleczne na giełdzie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/mongolija-nachala-pokupat-beloruskuju-molochnuju-produktsiju-na-birzhevnyh-torgah-634389-2024/>

rynku mongolskiego w białorską tarcicę, na którą istnieje duże zapotrzebowanie w sektorze budowlanym kraju. Pozostaje tylko dodać, że sześciu mieszkańców Mongolii zostało już "akredytowanych w BUTB", z których jeden ma status maklera giełdowego.¹⁹² W okresie styczeń-maj 2024 r. kwota transakcji giełdowych mongolskich traderów osiągnęła 2,5 mln USD".

Kolejny kraj Azji Wschodniej, **Republika Korei**, jest bardzo obiecującym rynkiem dla białorskich firm drzewnych. Koreańscy rezydenci BUTB uczestniczą w handlu giełdowym produktami drzewnymi od listopada 2023 r., stopniowo zwiększając wolumen transakcji. W pierwszej połowie tego roku kupili prawie sześć tysięcy metrów sześciennych tarcicy iglastej.¹⁹³ Pod koniec lipca 2024 r. "dwie firmy z Republiki Korei specjalizujące się w imporcie, produkcji i dystrybucji produktów drzewnych ogłosiły gotowość do dokonywania regularnych zakupów tarcicy na platformie giełdowej". Ponadto opracowywana jest kwestia dostaw granulatu lub pelletu drzewnego do tego wschodnioazjatyckiego kraju. Mowa o tak zwanym "szarym peliecie" wykorzystywanym do celów przemysłowych. I ta kwestia, jak się wydaje, wkrótce stanie się kwestią praktyczną.

Wietnam dołączył do listy partnerów BUTB z Azji Południowo-Wschodniej na początku tej jesieni. W pierwszych dniach września pula zagranicznych nabywców białorskiego mleka w proszku została powiększona o wietnamską firmę handlową, która zawarła pierwszą transakcję wymiany z białorskim przedsiębiorstwem przetwórstwa mleka przy użyciu mechanizmu adresowego, który działa na BUTB od 9 sierpnia.¹⁹⁴ "Wielkość zakupu wyniosła 52 tony". Należy zauważyć, że kupcy z siedmiu nowych krajów przybyli na BUTB w sierpniu, aby kupić mleko w proszku i inne krajowe produkty mleczne.

Przenieśmy się teraz na Bliski Wschód, gdzie Egipt, Irak, Liban, Jordania, Zjednoczone Emiraty Arabskie (ZEA), Oman, Arabia Saudyjska i Syria należą do krajów korzystających z krajowej platformy wymiany w celu importu białorskich towarów. Na początku października 2024 r. BUTB akredytował: 26 podmiotów gospodarczych ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, po 6 z Libanu i Egiptu, po 5 z Syrii, po 3 z Jordanii, po 2 z Iraku oraz po 1 z Omanu i

¹⁹² BUTB rozszerzy współpracę z mongolskim biznesem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/butb-rasshirit-sotrudnichestvo-s-mongolskim-biznesom-638715-2024/>

¹⁹³ Importerzy produktów leśnych z Republiki Korei zainteresowani współpracą z BUTB [Elektroniczny resource]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/i-uzhnokorei-skie-importtery-lesoproduksii-zainteresovany-v-sotrudnichestvo-s-butb-650959-2024/>

¹⁹⁴ Wietnam dołączył do listy nabywców białorskiego mleka w proszku za pośrednictwem BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/vietnam-popolnil-spisok-pokupatelej-beloruskogo-suhogo-moloka-cherez-butb-658614-2024/>

Arabii Saudyjskiej. ZEA i Liban są liderami pod względem sumy transakcji w trzech kwartałach. Przy tym w obu przypadkach dynamika jest dodatnia. W szczególności "w porównaniu ze styczniem-wrześniem ubiegłego roku obroty uczestników z Emiratów Arabskich wzrosły w ujęciu pieniężnym 96-krotnie, a uczestników z Libanu - 1,5-krotnie. Biorąc pod uwagę strukturę sprzedaży giełdowej, krajowe drewno tartaczne i mleko w proszku cieszą się największym popytem wśród firm z Bliskiego Wschodu.¹⁹⁵ Ich udział w całkowitym wolumenie transakcji wynosi ponad 70%".

Mówiąc o przełomowych wydarzeniach w tym kontekście, możemy odnotować szereg interesujących obserwacji. Na przykład na początku lipca tego roku firma z siedzibą w Zjednoczonych Emiratach Arabskich po raz pierwszy zakupiła za pośrednictwem BUTB dodatki paszowe produkowane na Białorusi. Rzecz w tym, że firmy z krajów Bliskiego Wschodu wcześniej nie zawierały transakcji giełdowych na zakup krajowych dodatków paszowych. A te pierwsze transakcje giełdowe na zakup aminokwasów, zawarte przez firmę ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, otwierają nową stronę w rozwoju handlu giełdowego między Białorusią a tym krajem Bliskiego Wschodu. Do tej pory mieszkańcy ZEA kupowali na giełdzie tylko tarcicę. W szczególności "w pierwszej połowie 2024 roku wielkość zakupów wyniosła 29 tysięcy metrów sześciennych, czyli 5,3 razy więcej niż w całym 2023 roku".¹⁹⁶ Wejście emirackich firm na rynek giełdowy produktów rolnych niewątpliwie da dodatkowy impuls do współpracy między Białorusią a ZEA w sferze giełdowej i stworzy warunki do dalszego wzrostu wzajemnych obrotów handlowych".

Kolejny interesujący fakt. We wrześniu tego roku duży dystrybutor produktów mleczarskich z siedzibą w Dubaju (ZEA), który obsługuje region Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, zamierza znacznie zwiększyć zakupy odtłuszczonego mleka w proszku na BUTB do końca roku. Oprócz zwiększenia importu mleka w proszku za pośrednictwem giełdy, emiracka spółka rozważa możliwość współpracy z Białorusią w zakresie innych towarów. W szczególności firma rozważa zakup masła i produktów mięsnych, a także organizację dostaw oleju palmowego z Azji Południowo-Wschodniej dla białoruskiego przemysłu spożywczego.¹⁹⁷ Pozostaje tylko dodać, że "na koniec

¹⁹⁵ Białoruskie produkty mleczne zostały po raz pierwszy sprzedane do Jordanii za pośrednictwem BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belorussskuj-molochnuju-produksiju-vperve-prodali-v-jordaniju-cherez-butb-668653-2024/>.

¹⁹⁶ Firma ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich po raz pierwszy kupiła białoruskie dodatki paszowe na targach BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/kompanija-iz-oae-vperve-kupila-beloruskie-kormovye-dobavki-na-butb-644906-2024/>.

¹⁹⁷ Firmy ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich są gotowe do zwiększenia zakupów mleka w proszku w BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/biznes-oae-gotov-naraschivat-zakupki-suhogo-moloka-na-butb-662372-2024/>.

stycznia-sierpnia 2024 r. obroty handlowe rezydentów Zjednoczonych Emiratów Arabskich w BUTB przekroczyły 25,5 mln USD. Około 77% tej kwoty przyniósł eksport białoruskich produktów rolnych".

Oman i Jordania planują również wykorzystać platformę BUTB do dostarczania produktów mlecznych produkowanych na Białorusi. W pierwszym przypadku, w tym celu, pierwsza omańska firma została już akredytowana na krajowej platformie giełdowej i zamierza wziąć udział w handlu giełdowym w najbliższej przyszłości.¹⁹⁸W przyszłości, oprócz produktów mlecznych, asortyment białoruskich towarów dostarczanych do Omanu za pośrednictwem BUTB może zostać rozszerzony o takie pozycje jak olej rzepakowy, wysłodki buraczane i melasa, cukier, aminokwasy, dodatki paszowe". W drugim przypadku, w październiku tego roku BUTB zarejestrował już pierwsze transakcje sprzedaży produktów mlecznych na rynek jordański. Przedmiotem próbnego zakupu było odtłuszczone mleko w proszku i serwatka w proszku o łącznej wielkości 26 ton.

Wreszcie, mówiąc o **Turcji**, **chcielibyśmy** przypomnieć, że na dzień 1 czerwca 2024 r. 85 tureckich rezydentów było akredytowanych na BUTB, z czego 19 zaczęło uczestniczyć w handlu giełdowym dopiero w tym roku. Do niedawna struktura białorusko-tureckich obrotów giełdowych była zdominowana przez eksport produktów drzewnych z Białorusi, a także złomu metali żelaznych i włókien sztucznych. Jednak w czerwcu 2024 r. po raz pierwszy zawarto transakcję zakupu cukru na BUTB. Wielkość próbnego zakupu wyniosła 136 ton.¹⁹⁹Fakt ten pokazuje, że "Turcja, jako kraj z rozwiniętym przemysłem cukierniczym, jest z pewnością bardzo zainteresowana eksportem białoruskiego cukru i innych produktów przetwórstwa buraków cukrowych". Istnieje również przekonanie, że pierwsza umowa zawarta przez firmę z Turcji będzie pozytywnym sygnałem dla innych przedstawicieli tureckiego biznesu, w tym producentów czekolady i napojów bezalkoholowych, dla których giełda może stać się wiarygodnym źródłem poszukiwanych surowców.

¹⁹⁸ Zalessky, B. Potencjał zwiększenia współpracy gospodarczej między Białorusią a krajami dalekiego łuku / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - C. 37.

¹⁹⁹ W BUTB turecka firma po raz pierwszy zawarła umowę na zakup białoruskiego cukru [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/na-butb-kompanija-rezident-turtsii-vpervve-zakljuchila-sdelku-na-pokupku-belorusskogo-sahara-640235-2024/>

ROZDZIAŁ 8

Inicjatywa One District One Project jako narzędzie wyzwalania inicjatywy lokalnej

Inicjatywa "Jeden region - jeden projekt" istnieje od 2022 r., kiedy to głowa państwa poleciła Ministerstwu Gospodarki Białorusi wraz z regionalnymi komitetami wykonawczymi sporządzenie listy projektów do realizacji w każdym regionie Białorusi. Wśród zadań wyznaczonych do realizacji tej inicjatywy jest tworzenie miejsc pracy, utrzymanie personelu w danym regionie, a także utrzymanie kompetencji danego regionu. Ponadto "zadania obejmują tworzenie nowych produktów zorientowanych na eksport i rozwój powiązanych branż.²⁰⁰ Każda produkcja przyczynia się do rozwoju powiązanych branż - transportu, logistyki, handlu, energetyki, usług". Ponadto substytucja importu jest ważnym warunkiem w dzisiejszej sytuacji.

Przypomnijmy, że program "Jedna dzielnica - jeden projekt" jest przewidziany na bieżącą pięcioletnią. A już w 2026 roku podsumowane zostaną jego wyniki. Od początku 2023 roku liczba projektów w ramach tej inicjatywy wynosiła 129. Następnie lista ta została zwiększona do 156, a pod koniec roku wzrosła do 190 projektów, których koszt wynosi około ośmiu miliardów rubli białoruskich. I to nie jest limit, ponieważ "na liście powinno pojawić się jeszcze około dwóch tuzinów projektów.²⁰¹ Prace trwają nieprzerwanie". Od 1 stycznia 2024 r. zrealizowano już 28 projektów inwestycyjnych, a w pierwszym kwartale tego roku - sześć kolejnych. Do końca roku planowano ukończyć 55. "W ramach zrealizowanych projektów utworzono już ponad 2 tys. miejsc pracy.²⁰² Łącznie w ramach inicjatywy "Jedna dzielnica - jeden projekt" ma powstać ponad 9 tys. miejsc pracy".

Do jesieni 2024 r. w programie było już 208 projektów. Planowana łączna kwota inwestycji do końca 2025 r. w ramach tej inicjatywy wynosi prawie dziewięć miliardów rubli białoruskich. W ramach tego programu 38 projektów zostało już wdrożonych i wprowadzonych do obiegu.²⁰³ W tym roku

²⁰⁰ Rozwój społeczno-gospodarczy regionów i zastępowanie importu: zadania inicjatywy "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/sotsialno-ekonomicheskoe-razvitiie-regionov-i-importozameschenie-zadachi-initsiativy-odin-rajon-odin-odin-634027-2024>

²⁰¹ Ministerstwo Gospodarki: kolejne dwadzieścia inicjatyw zostanie włączonych do programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/minekonomiki-v-programmu-odin-raion-odin-proekt-budet-vkliucheno-esche-okolo-dvuh-desiatkov-initsiativ-634147-2024/>

²⁰² W ramach inicjatywy "Jedna dzielnica - jeden projekt" zrealizowano już 34 projekty [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/po-initsiative-odin-raion-odin-proekt-realizovano-uzhe-proekta-633766-2024/>

²⁰³ Pushnyakova, A. Gołovenko: program "Jedna dzielnica - jeden projekt" ma na celu wyzwolenie lokalnych inicjatyw / A. Pushnyakova // [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

zrealizowano prawie 0,5 mld Br. W sumie w 2024 r. <...> powinien zainwestować 1,5 mld Br w ramach tego programu".

Wśród białoruskich regionów możemy wyróżnić liderów pod względem liczby zrealizowanych inicjatyw. Obwody homelski i miński mają po pięć projektów, a obwód witebski - cztery. Mówiąc dokładniej, "w obwodzie mińskim są to powiaty Barysau, Dziarzhynski, Kopylski, Smolevichi. Powstają tam trzy lub więcej projektów.²⁰⁴ Ogólnie rzecz biorąc, w każdym obwodzie kraju tworzone są 2 lub więcej projektów". Wśród już wdrożonych inicjatyw większość stanowią projekty zorientowane na produkcję. Jeśli spojrzymy według sektorów, obejmują one przetwórstwo drewna, produkcję metalurgiczną, produkcję maszyn i urządzeń, przetwórstwo produktów rolno-przemysłowych, produkcję wyrobów medycznych i farmaceutycznych. Do najbardziej udanych projektów należą: przedsięwzięcie dotyczące tworzenia węgla technicznego Omsk Carbon Mogilev IOOO, produkcja mebli z elementami cyfrowej fabryki Olsa OJSC. "W obwodzie homelskim zrealizowano duży zakład produkcyjny do wytwarzania sera i produktów mlecznych, w obwodzie witebskim - fermę drobiu brojlerów, w obwodzie mińskim - fabrykę sera w Shucku.²⁰⁵ W tym roku zrealizowano również duży kompleks obróbki drewna w obwodzie grodzieńskim".

Jeśli mówimy o konkretnych projektach w tym samym **obwodzie mińskim**, w 2023 r. zrealizowano tam 46 projektów objętych inicjatywą "Jeden powiat - jeden projekt".²⁰⁶ "Ich realizacja przewiduje utworzenie ponad 2 tys. miejsc pracy". Co ciekawe, inwestorzy w regionie stołecznym inwestują najwięcej w przemysł wytwórczy, a także w budownictwo mieszkaniowe. Stanowią one ponad połowę projektów. Można również zauważyć projekty w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie. "Zarówno przedsiębiorstwa państwowe, jak i prywatne inwestują w projekty regionalne. Przyciągani są również inwestorzy zagraniczni.²⁰⁷ Obserwujemy wzrost bezpośrednich inwestycji zagranicznych". Wśród projektów zrealizowanych w ubiegłym roku w obszarze metropolitalnym

<https://belta.by/society/view/golovchenko-programma-odin-raion-odin-proekt-napravlena-na-raskreposchenie-initsiativ-na-mestah-657380-2024/>

²⁰⁴ Liderzy wśród regionów: gdzie zrealizowano potencjał inicjatywy "Jedna dzielnica - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/lidery-sredi-oblastei-gde-realizovan-potentsial-initsiativ-odin-raion-odin-proekt-633813-2024/>

²⁰⁵ Ministerstwo Gospodarki wymieniło najbardziej udane inicjatywy "Jedna dzielnica - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/minekonomiki-nazvalo-samye-usheshnye-initsiativ-odin-rai-on-odin-proekt-633981-2024/>

²⁰⁶ W obwodzie mińskim w 2023 roku zrealizowano 46 projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. -2023--46-- URL: <https://www.belta.by/society/view/v-minskoi-oblasti-v-godu-realizovyvalos-proektov-po-programme-odin-raion-odin-proekt-635036-2024>

²⁰⁷ Inwestorzy w obwodzie mińskim inwestują najwięcej w przemysł wytwórczy [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/investory-v-minskoi-oblasti-bolshe-vsego-vkladyvajutsja-v-obrabatvajuuschuju-promyshlennost-633940-2024/>

chcielibyśmy wymienić projekt w powiecie krupskim - organizację produkcji desek tarasowych. A także zrealizowany projekt produkcji mleka w proszku o strukturze kapilarno-porowatej w oddziale Kopyl Słuckiej Fabryki Serów. W wyniku jego realizacji utworzono 32 miejsca pracy. Ponadto przedsiębiorstwo już dostarcza produkty do Chin, Turcji i Kazachstanu.

A już na początku 2024 r. w obwodzie mińskim zrealizowano trzy kolejne projekty, w tym w powiecie kopylskim, gdzie otwarto nową linię do produkcji tarcicy, a "jej roczna wydajność wynosi 18 tys. metrów sześciennych gotowej tarcicy (1,5 tys. metrów sześciennych miesięcznie).²⁰⁸<...> Dzięki projektowi w regionie powstaną 22 nowe miejsca pracy z przyzwoitym wynagrodzeniem". Ogólnie rzecz biorąc, w obwodzie mińskim w tym roku planowano zrealizować około 15 projektów inwestycyjnych w zakresie produkcji pojazdów, żywności, produktów i preparatów farmaceutycznych, sprzętu elektrycznego, wyrobów z tworzyw sztucznych. Również w 2024 r. w ramach inicjatywy "Jeden powiat - jeden projekt" planowana jest kontynuacja realizacji 47 projektów inwestycyjnych.²⁰⁹Wartość inwestycji wynosi 1,7 mld Br. W ramach projektów planowane jest utworzenie ponad 2 tys. miejsc pracy".

W połowie jesieni 2024 r. odnotowano, że do końca tego roku w regionie stołecznym zostanie zrealizowanych kilkanaście i pół projektów inwestycyjnych, które są zorientowane na eksport, a także zastępują import i są innowacyjne. W ramach programu "Jedna dzielnica - jeden projekt" w 23 dzielnicach obwodu stołecznego zrealizowano już 53 projekty inwestycyjne o wartości niespełna dwóch miliardów rubli białoruskich, które stworzą ponad dwa i pół tysiąca miejsc pracy. Obecnie zrealizowano już siedem projektów, w ramach których utworzono ponad dwieście miejsc pracy.

²¹⁰"A 14 projektów ma zostać ukończonych do końca 2024 r., a 15 w 2025 r." .

W **obwodzie witebskim**, jak wspomniano powyżej, w 2023 r. zakończono realizację czterech projektów w ramach programu "Jeden rejon - jeden projekt". W szczególności jest to budowa ubojni dla fermy drobiu w Witebsku.

²⁰⁸ W Kopyl leskhoz otwarto nową produkcję tarcicy [Zasób elektroniczny]. Zasób]. -
2024. - URL:

<https://www.belta.by/regions/view/v-kopylskom-leshoze-otkryli-novoe-proizvodstvo-po-vypusku-obreznv-h-pilomaterialov-633821-2024/>

²⁰⁹ W obwodzie mińskim w tym roku planowane jest zakończenie 16 projektów inwestycyjnych w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt". [Zasób elektroniczny]. -
2024. - URL:

<https://www.belta.by/society/view/v-minskoi-oblasti-v-etom-godu-planiruetsia-zavershit-16-investproektov-programmy-odin-rajon-odin-proekt-635314-2024>

²¹⁰ W obwodzie mińskim do końca roku zostanie zrealizowanych 14 projektów inwestycyjnych w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt". [Zasób elektroniczny]. -
2024. - URL:

<https://belta.by/regions/view/v-minskoi-oblasti-k-kontsu-goda-budet-realizovano-14-investproektov-po-programme-odin-raion-odin-proekt-661592-2024/>

Rozpoczęto już nowy projekt - budowę młyna paszowego. W Gorodok zorganizowano produkcję i przetwarzanie produktów mlecznych w postaci linii serów miękkich. Również w ubiegłym roku w Nowopołocku otwarto kompleks do zaawansowanego przetwarzania zużytych opon i wyrobów gumowych w UE "Biomekhhzavod domowych zasobów wtórnych", gdzie utworzono około 60 miejsc pracy.²¹¹W Beshenkovichi projekt dla 20 miejsc pracy - produkcja aromatów spożywczych". Ponadto w 2023 r. kontynuowano realizację 24 projektów w ramach tego programu. A do końca tego roku planowane jest zakończenie realizacji 12 projektów w 10 regionach.²¹²Obejmują one produkcję wyrobów odzieżowych w Dokszycach, produkcję wyrobów perfumeryjnych w okręgu Dokszyckim oraz produkcję soków w okręgu Szarkowskim". Zakończona zostanie również modernizacja fabryki ceramiki w Obolu w powiecie szumilińskim, a na bazie fabryki mleka w Postawach zostanie zorganizowana linia nowych pełnotłustych produktów mlecznych.

W **obwodzie homelskim** w 2024 r. zrealizowano już dziewięć projektów w ramach programu "Jeden obwód - jeden projekt", który obejmuje łącznie 33 projekty produkcyjne o łącznym koszcie ponad półtora miliarda rubli białoruskich i przewiduje utworzenie 1425 nowych miejsc pracy. Trwają prace nad 24 projektami.²¹³W pierwszej połowie roku na ich realizację przeznaczono 5 mln Bri, czyli nieco więcej niż planowano na ten okres". Ważny szczegół: w obwodzie homelskim lista projektów jest stale aktualizowana.²¹⁴W szczególności, "w oparciu o wyniki dodatkowych badań w regionie, złożono wnioski o włączenie ośmiu kolejnych inicjatyw do planu docelowego". Jeśli mówimy o konkretnych przykładach, możemy wspomnieć o przedsiębiorstwie "Rechitsa Textile", w którym realizowany jest projekt inwestycyjny dotyczący organizacji produkcji koców i ręczników, który jest częścią programu "Jeden

²¹¹ W Witebskim Obwodowym Komitecie Wykonawczym powiedziano, co jest realizowane w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" w 2023 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.belta.by/societv/view/v-vitebskom-oblispolkome-rasskazali-cto-realizovano-po-program-odin-raion-odin-project-v-2023-godu-633972-2024/>

²¹² W obwodzie witebskim do końca roku zostanie zakończonych 12 projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.belta.by/regions/view/v-vitebskoi-oblasti-do-kontsa-goda-zavershat-12-proektov-initsiativv-odin-raion-odin-project-project-631195-2024/>

²¹³ W obwodzie homelskim w pierwszej połowie roku na projekty w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" przeznaczono 15 mln Br [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/regions/view/v-gomelskoi-oblasti-na-proektv-po-programme-odin-raion-odin-proekt-v-i-polugodii-napravili-br15-mln-653056-2024/>

²¹⁴ W obwodzie homelskim zrealizowano już dziewięć projektów inwestycyjnych w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/v-gomelskoi-oblasti-na-proektv-po-programie-odin-raion-odin-proekt-v-i-polugodii-napravili-br15-mln-653056-2024/>.

powiat - jeden projekt".²¹⁵"Pierwszy etap lokalnego projektu został już pomyślnie zrealizowany: w marcu 2024 r. zakład osiągnął swoją projektową zdolność produkcyjną".

W ramach programu "Jedna dzielnica - jeden projekt" w okręgu Mahiliou zostanie zrealizowanych 31 projektów inwestycyjnych o łącznym koszcie niespełna 1,5 mld Br. "Od 1 września tego roku w regionie zrealizowano dziewięć projektów z tej listy o łącznej wartości 447,5 mln br. inwestycji w środki trwałe i utworzono 907 nowych miejsc pracy.²¹⁶W tym siedem projektów rozpoczęto w ubiegłym roku, a dwa - w tym roku". Pięć kolejnych projektów ma zostać ukończonych do końca tego roku. Wśród już ukończonych projektów jest innowacyjna produkcja wyrobów cukierniczych wraz z instalacją linii w UE "Krasny esudovik - Slavgorod".²¹⁷Projekt ten już "osiągnął swoją zdolność projektową, zaczął spłacać wszystkie zobowiązania finansowe i jest zdecydowanie najjaśniejszym przykładem krajowego programu rozwoju dla południowo-wschodniej części obwodu mohylewskiego". W sumie w projekt zainwestowano ponad 35 milionów rubli białoruskich. Nowa rentowna produkcja marmolady galaretkowej produkuje obecnie ponad trzydzieści rodzajów produktów, w tym ponad 60 procent produktów innowacyjnych. Ponad 70 procent jest sprzedawanych na rynku krajowym, reszta jest dostarczana za granicę. W przedsiębiorstwie utworzono około 130 nowych miejsc pracy.

Jeśli chodzi o **obwód brzeski**, na przykład, tylko w samym **Brześciu** realizowanych jest kilka projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt". "Na bazie parku naukowo-technologicznego planowano produkcję złożonych form odlewniczych 3O, kompleksów zrobotyzowanych, pomp z materiałów kompozytowych. Pierwsza część projektu została zrealizowana.²¹⁸Temat pomp jest w fazie rozwoju". W tym samym roku wsparcie otrzymały jeszcze trzy projekty z tego programu. Są to budowa budynku produkcyjnego AgroPischeProm LLC, rozbudowa centrum medycznego Novamed i kompleksu

²¹⁵ Chebotar: państwo konsekwentnie zwiększa potencjał produkcyjny regionów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/chebotar-gosudarstvo-posledovatelno-naraschivaet-proizvodstvennyi-potentsial-regionov-654678-2024/>

²¹⁶ Pięć projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" zostanie ukończonych do końca roku w obwodzie mohylewskim [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/piat-proektov-po-programme-odin-rajon-odin-proekt-zavershat-dokontsa-goda-v-mogilevskoi-oblasti-666749-2024/>

²¹⁷ Krutoy opowiedział o priorytetach rozwoju południowo-wschodniej części obwodu mohylewskiego na przykładzie powiatu sławgorodzkiego [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/krutoj-na-primere-slavgorodskogo-raiona-rasskazal-o-prioritetah-razvitiia-jugo-vostoka-mogilevskoi-666767-2024/>

²¹⁸ "Nasza praca jest ukierunkowana na przyszłość". Łobodziński opowiedział o projektach inwestycyjnych Brześćcia [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/nasha-rabota-natselena-na-perspektivu-lobodmskij-rasskazal-ob-mvestproektah-bresta-672089-2024/>

spa centrum Status.

Cztery projekty z tego programu zostały wdrożone w Pińsku. Jeden z nich jest realizowany przez Zubr Energy LLC. Chodzi o rekonstrukcję zakładów produkcyjnych. "Pierwszy kompleks rozruchowy został już ukończony, utworzono 175 nowych miejsc pracy. W przypadku drugiego kompleksu rozruchowego zdecydowano się na budowę zakładu produkcyjnego zamiast magazynu.²¹⁹ Prace nad projektem trwają, sprzęt został zamówiony". Biorąc pod uwagę te punkty, możliwe jest osiągnięcie wydajności około trzech milionów baterii rocznie. Na liście znajduje się również projekt budowy zakładu do produkcji plastikowych komponentów do akumulatorów. CJSC Amkodor-Pinsk modernizuje swoje moce produkcyjne. Trwa projekt integracji produkcji pomp hydraulicznych.

W **Baranowiczach** lista "Jeden region - jeden projekt" obejmuje projekt inwestycyjny Barhim OJSC dotyczący rozszerzenia produkcji o rekonstrukcję produkcji płynnych detergentów. Pierwszy etap został zakończony. Oczekuje się, że do końca roku zostanie uruchomiona nowa produkcja skoncentrowanych płynnych detergentów. "W ramach drugiego etapu realizacji projektu Barkhim wraz z Belresurs rozważa możliwość zorganizowania produkcji chemikaliów przemysłowych.²²⁰ Prowadzone są badania rynku, określana jest pojemność rynku i możliwości produkcyjne wspólnie z RUE "Instytut Przemysłu Mięsnego i Mleczarskiego".

Wszystkie te fakty sugerują, że program One District - One Project, który jest realizowany na Białorusi, będzie nadal ewoluował. Ministerstwo Gospodarki już teraz przeprowadza rundę przeglądu planów na 2025 r., podkreślając przy tym, że "dla nas kluczowym - w perspektywie 2025 r. - elementem jest rozwój gospodarczy".

projekty w zakresie bezpieczeństwa technologicznego i lokalizacji.

²²¹ Dosłownie rozpiszemy, co można zrobić z naszych surowców, materiałów, bardziej dogłębnie wyznaczymy zadania dla budowy nowych przedsiębiorstw". Zwłaszcza, że każdy projekt tego programu ma funkcję zastępowania importu. Również. Wszystkie te przykłady pokazują, że projekty te mają na celu wyzwolenie inicjatywy lokalnej w regionach. Jest to najważniejszy element

²¹⁹ Produkcja akumulatorów, pomp, mebli. Jakie projekty wypełnia portfel inwestycyjny Pińska [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/proizvodstvo-akkumuljatorov-nasosov-mebeli-kakimi-proektami-napolnen-investitsionnyi-portfel-pinska-672072-2024/>

²²⁰ Planują produkować samoloty i łodówki. Jakie inne projekty inwestycyjne są realizowane w Baranowiczach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/planirui-ut-delat-samolety-i-holodilniki-kakie-esche-investproekty-realizuiut-v-baranowicze-672049-2024/>

²²¹ Chebotar: program "Jedna dzielnica - jeden projekt" zostanie uzupełniony o nowe inicjatywy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/chebotar-programu-odin-raj-on-odin-project-dopolni-at-novye-initsiativy-635398-2024>

dalszego rozwoju każdego białoruskiego obwodu, który jest zaangażowany w realizację inicjatywy "Jeden obwód - jeden projekt".

FOR AUTHOR USE ONLY

Literatura

1. Zalessky, B. Wektor współpracy - Azja. Zbiór artykułów / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2022. - 84 c.
2. Białoruś i Iran uzgodniły plan współpracy w obiecujących obszarach interakcji [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-iran-soglasovali-plan-sotrudnichestva-po-perspektivnym-napravlenijam-vzaimodejstviya-592926-2023/>
3. Izby Przemysłowo-Handlowe Mińska i Teheranu podpisały umowę o współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/torgovo-promyshlennye-palaty-minska-i-tegerana-podpisali-soglaszenie-o-sotrudnichestve-594460-2023/>
4. Zalessky, B. Szlak interakcji - Azja. Intensyfikacja wielopłaszczyznowych więzi Białorusi z głównymi partnerami gospodarczymi na kontynencie / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2023. - 112 c.
5. Współpraca przemysłowa i edukacja. Roman Golovchenko nakreślił obiecujące obszary współpracy z Iranem [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://www.government.by/ru/content/10714>
6. Przedsiębiorstwa "Bellesbumprom" zwiększony eksport produktów do Iranu ponad 1,6 razy [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/predpriyatij-a-bellesbumproma-uvelichili-eksport-productsi-v-iran-bolee-chem-v-16-raz-594471-2023/>
7. "Bellesbumprom" planuje zwiększyć eksport i rozszerzyć stosunki współpracy z Iranem [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/bellesbumprom-planiruet-uvelichit-objemy-eksporta-i-rasshirit-kooperatsionnye-svjazi-s-iranom-594315-2023/>
8. Obwód witebski zaproponował Iranowi współpracę w dziedzinie farmaceutyków [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/vitebskaja-oblast-predlozila-iranu-rabotat-v-kooperatsii-v-farmatsevtike-600855-2023/>
9. Budowa maszyn, petrochemia. Ambasador Iranu o możliwościach współpracy z obwodem witebskim [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/mashinostroenie-neftehimija-posol-irana-o-vozmozhnostjah-sotrudnichestva-s-vitebskoj-oblastiju-600832-2023/>
10. Mińsk jest zainteresowany rozwojem współpracy z Iranem na poziomie regionalnym [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/society/view/minsk-i-iran-aktivizirujut-sotrudnichestvo-na->

[regionalnom-urovne-602411-2023/](#)

11. BSU podpisało protokoły ustaleń z dwoma uniwersytetami w Iranie [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/society/view/memorandumy-o-vzaimoponimanii-podpisal-bgu-s-dvumja-vuzami-irana-645726-2024/>

12. Na trzecim posiedzeniu Wspólnego Komitetu ds. Współpracy między Republiką Białorusi a Królestwem Arabii Saudyjskiej [Zasób elektroniczny]. - 2024. [89296242](#). - URL: https://mfa.gov.by/press/news_mfa/e_dc_bef_ae_html

13. Zalessky, B. Horyzonty dalekiego łuku. Potencjał interakcji Republiki Białorusi z krajami Azji i Afryki / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie Palmarium, 2022. - 216 c.

14. Forum biznesowe "Białoruś - Arabia Saudyjska". [Zasób elektroniczny]. - 2016. - URL: <https://www.cci.by/o-palate/novosti/business-forum-belarus-saudovskaya-araviva/#>

15. Arabia Saudyjska [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://export.by/saudi-arabia>

16. Perspektywy dla nowych projektów w nauce i gospodarce. Wizyta Aleinika w Arabii Saudyjskiej została zakończona [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/perspektivy-dlja-novyh-proektov-v-nauke-i-ekonomike-zavershen-vizit-aleinika-v-saudovskuju-araviju-608909-2024/>

17. Białoruś i Arabia Saudyjska stworzą strukturę koordynującą w celu promowania wzajemnego handlu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-saudovskaja-aravija-sozdatu-koordinirujuschuju-strukturu-po-sodejstviju-vzaimnoj-torgovle-609070-2024/>

18. Białoruś Białoruś i Arabia Saudyjska zintensyfikują współpracę Interakcje między instytucjami handlowymi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-saudovskaja-aravija-aktivizirujut-vzaimodejstvie-mezhdu-institutami-torgovli-633452-2024/>

19. Od turystyki do inwestycji. Białoruska delegacja przeprowadziła bogate negocjacje w Arabii Saudyjskiej [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/ot-turizma-do-investitsij-belorusskaja-delegatsija-provela-nasyschennye-peregovory-v-saudovskoi-aravii-605885-2023/>

20. Białoruś zaprezentowała swoją narodową ekspozycję na Międzynarodowej Wystawie żywności Foodex Saudi w Rijadzie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL:

<https://www.belta.by/economics/view/belarus-predstavila-natsionalnuju-ekspozitsiju-na-mezhdunarodnoj-pischevoj-vystavke-foodex-saudi-v-er->

[589285-2023/](#)

21. Białoruskie przedsiębiorstwa prezentują swój potencjał na wystawie przemysłu spożywczego w Arabii Saudyjskiej [Zasób elektroniczny]. -

2024. - URL:

<https://www.belta.by/economics/view/predpriyatija-belarusi-prezentujut-potentsial-na-vystavke-pischevoj-promyshlennosti-v-saudovskoj-aravii-635857-2024/>

22. Białoruś pracuje nad rozszerzeniem eksportu do Omanu [Zasób elektroniczny]. Zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/belarus-prorabatyvaet-rasshirenie-eksporta-v-oman-657416-2024/>

23. Współpraca w sferze politycznej [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

https://egypt.mfa.gov.by/ru/blr_oman/political/

24. Działania MART [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.mart.gov.by/activity/mezhdunarodnoe-sotrudnichestvo/sotrudnichestvo-s-zakreplennymi-stranami-i-i-regionsami/sotrudnichestvo-s-sultanatom-oman/>

25. Rachkow: Oman jest najważniejszym partnerem Białorusi na Bliskim Wschodzie [Zasób elektroniczny]. Zasób]. - 2023. - URL:

<https://belta.by/economics/view/rachkov-oman-vazhnejshij-partner-belarusi-na-blizhnem-vostoke-569090-2023/>

26. Barysevich, N. Białoruś ma poważny potencjał do zwiększenia eksportu żywności do Omanu / N. Barysevich // [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://produkt.by/news/novosti-belarusi/u-belarusi-est-sereznyv-potencial-dlya-naraschivaniya-eksporta>

27. Barysevich, N. Obiecujący Bliski Wschód. Dokonujemy przeglądu horyzontów współpracy między Białorusią a Omanem / N. Borysewicz // [Zasób elektroniczny]. [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/comments/view/mnogoobeschajushij-blizhnij-vostok-obozrevaem-gorizonty-sotrudnichestva-belarusi-s-omanom-9338//>

28. Białoruś i Oman planują rozwijać wzajemny handel poprzez giełdę papierów wartościowych [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/belarus-i-oman-planirujut-razvivat-vzaimnuju-torgovlju-cherez-birzhu-657057-2024>

29. Hi-Tech Park nawiązuje współpracę z Omanem w dziedzinie IT [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/tech/view/park-vysokih-tehnologij-nalazhivaet-vzaimodejstvie-s-omanom-v-sfere-it-657529-2024/>

30. Zalesky, B. Obrzeża Dalekiego Łuku. Potencjał zrównoważonego partnerstwa w rozwiązywaniu interakcji wielowektorowych. / Boris Zalessky. -

LAP LAMBERT Academic Publishing, 2023. - 256 c.

31. Białoruś i Chiny podpisały protokół ustaleń w dziedzinie ICT [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-i-kitaj-podpisali-memorandum-o-vzaimoponimanii-v-oblasti-ikt-656109-2024/>
32. Ministerstwa Przemysłu Białorusi i Chin: plan współpracy może zostać zaktualizowany, uszczegółowiony i rozszerzony [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/minpromy-belarusi-i-kitaja-plan-po-sotrudnichestvu-mozhet-byt-aktualizirovan-detalizirovan-i-rasshiren-644949-2024/>.
33. Obrabiarki, masa celulozowa, samochód. Jakie znaczące projekty realizują Białoruś i Chiny [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/stanki-tselljuloza-avtomobil-kakie-znakovyeproekty-realizujut-belarus-i-kitaj-671355-2024/>
34. Snopkov: strategiczne projekty z Chinami za 3 mld USD są przeznaczone do realizacji w perspektywie średnioterminowej [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/snopkov-strategicheskie-proekty-s-kitaem-na-mld-rasschitany-na-srednesrochnuju-perspektivu-655954-2024/>
35. MTZ jest zainteresowany utworzeniem wspólnych zakładów produkcyjnych w Chinach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/mtz-zainteresovan-v-sozdanii-sovmestnyh-proizvodstv-v-kitae-662915-2024/>
36. MTW zakupi ponad 30 jednostek sprzętu z Chin [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/mtz-zakupit-bolee-30-edinit-oborudovaniia-iz-kitaja-662946-2024/>
37. Naumowicz: Białoruskie przedsiębiorstwa przemysłu maszynowego są otwarte na współpracę z chińskimi firmami [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/naumovich-belorusskie-predprijatija-mashinostroenija-otkryty-k-kooperatsii-s-kitajskimi-kompanijami-665797-2024/>
38. "Belshina" wraz z BSTU wzmacnia partnerstwo z wiodącymi chińskimi firmami oponiarskimi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belshina-sovmestno-s-bgtu-ukrepliaet-partnerstvo-s-veduschimi-kitajskimi-shinnymi-kompanijami-627709-2024/>
39. Początek lat współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie nauki, technologii i innowacji [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/dan-start-godam-sotrudnichestva-belarusi-i-krayev-oblasti-nauci-tehnologii-i-innovatsij-656188-2024/>
40. Roman Golovchenko: W warunkach niestabilności na Gwiecie Białoruś i

- Chiny nadal budują wzajemnie korzystną współpracę [Zasób elektroniczny].
Zasób]. - 2024. - URL:
<http://pda.government.gov.by/en/content/10994>
41. Czebotar: "Wielki Kamień" jednym z kluczowych priorytetów rozwoju
Białorusko-chińska współpraca
[Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:
<https://belta.by/economics/view/chebotar-velikij-kamen-odin-iz-kljuchevyh-prioritetov-razvitiya-belorussko-kitajskogo-sotrudnichestva-649217-2024/>
42. Białoruś i Chiny zatwierdziły 20 wspólnych projektów naukowo-
technicznych na lata 2024-2026 [Zasób elektroniczny]. -
2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-i-kitaj-utverdili-20-sovmestnyh-nauchno-tehnicheskikh-proektov-na-2024-2026-gody-656073-2024/>.
43. Białoruś i Chiny stworzą podmioty prawne do produkcji towarów na
podstawie wspólnych opracowań [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:
<https://belta.by/society/view/belarus-i-kitaj-budut-sozdavat-jurlitsa-dlja-proizvodstva-produksii-na-osnove-sovmestnyh-razrabotok-656197-2024/>.
44. W Chinach zostanie utworzony oddział Narodowej Akademii Nauk
Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:
<https://belta.by/society/view/filial-nan-belarusi-sozdatut-v-kitae-656108-2024/>
45. Roman Golovnenko: Obroty handlowe między Białorusią a Chinami
wzrosły 140-krotnie w ciągu 30 lat [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:
<http://www.government.gov.by/ru/content/10993>
46. BNBK i "Wielki Kamień": Białoruś i Chiny uzgodniły nowe duże projekty
inwestycyjne [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:
<https://belta.by/economics/view/bnbk-i-velikij-kamen-belarus-i-kitaj-dogovorilis-o-novyh-krupnyh-investproektah-656105-2024/>
47. Zalessky, B. Dynamika udanego partnerstwa. Wewnętrzne i zewnętrzne
rezerwy progresywnego ruchu białoruskiej gospodarki / Boris Zalessky. -
Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - 208 c.
48. Od handlu i inwestycji po naukę i kino. Białoruś i Chiny podpisały ważny
pakiet dokumentów dotyczących współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2024. -
URL: <https://belta.by/society/view/ot-torgovli-i-investitsij-do-nauki-i-kino-belarus-i-kitaj-podpisali-vesomyj-paket-dokumentov-o-656104-2024>
49. Zalessky, B. Potencjał realizacji osiągniętych porozumień / Boris Zalessky. -
Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2023. - 80 c.
50. Od medycyny po gospodarkę i więzi partnerskie. Obwód miński i
Chongqing podpisały mapę drogową współpracy [Zasób elektroniczny
zasób]. - 2023. - URL:

- <https://belta.by/regions/view/ot-meditsiny-do-ekonomiki-i-pobratimskih-svjazej-minskaja-oblast-i-chuntsin-podpisali-dorozhnuju-kartu-581301-2023/>
51. Brantsevich powiedział o pozytywnej dynamice w handlu i współpracy gospodarczej między Białorusią a Chongqing [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/special/economics/view/brantsevich-zajavila-o-pozitivnoj-dinamike-v-torgovo-ekonomicheskom-sotrudnichestvo-belarusi-i-581186-2023/>
52. Białoruś i Chongqing podpisały umowy na dostawę mięsa i produktów mlecznych o wartości około 31 milionów dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belarus-i-chuntsin-podpisali-kontrakty-na-postavku-mjasno-molochnoj-produktsii-na-summu-okolo-31-mln-637082-2024/>
53. W "Wielkim Kamieniu" może pojawić się przedsiębiorstwo do produkcji robotów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/v-velikom-kamne-mozhet-pojavitsja-predpriatie-po-proizvodstvu-robotov-636330-2024/>
54. Turchin zapoznał się z produkcją części samochodowych w Chongqing [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/special/society/view/turchin-poznakomilsja-s-proizvodstvom-avtokomponentov-v-chuntsine-636362-2024/>
55. Medycy z obwodu mińskiego mają zostać wysłani do Chongqing w celu zbadania nowego sprzętu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/medikov-minskoj-oblasti-planirujut-napravit-v-chuntsin-dlja-izuchenija-novogo-oborudovanija-636079-2024/>
56. Obwód miński i chiński Chongqing określił mapę drogową współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/regions/view/minskaja-oblast-i-kitajskij-chuntsin-opredeljat-dorozhnuju-kartu-sotrudnichestva-580980-2023/>
57. Turchin i gubernator chińskiej prowincji Guangdong podpisali mapę drogową [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/turchin-i-gubernator-kitajskoj-provintsii-guandun-podpisali-dorozhnuju-kartu-651136-2024/>
58. Od samochodów elektrycznych po surowce endokrynologiczne: delegacja obwodu mińskiego odwiedza prowincję Guangdong [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/ot-elektrokarov-do-endokrinnogo-syrja-delegatsija-minskoj-oblasti-poseschaet-provintsiju-guandun-651244-2024/>
59. Eksport towarów z obwodu mohylewskiego do Chin wzrósł 18-krotnie w ciągu ostatnich dziesięciu lat [Zasób elektroniczny]. - 2024. -18-- URL:

<https://belta.by/regions/view/eksport-tovarov-iz-mogilevskoj-oblasti- v-kitaj-za-poslednie-desjat-let-vyros-v raz-575841-2023>

60. Platforma do realizacji wspólnych projektów: Białorusko-chińskie forum biznesowe odbyło się w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - zasób]. -

2024. - URL:

<https://belta.by/regions/view/ploschadka-dlja-vyhoda-na-realizatsiju- obschih-proektov-belorussko-kitajskij-biznes-forum-proshel-v-643622- 2024/>

61. Obwód mohylewski zaprezentuje projekty inwestycji budowlanych i przemysłowych na wystawie w Szanghaju [Zasób elektroniczny]. - 2023. -

URL: <https://belta.by/regions/view/mogilevskaja-oblast- predstavit-stroitelnye-i-promyshlennye-investproekty-na-vystavke-v- shanhae-595292-2023/>.

62. Forum biznesowe, wystawy i konkursy. Tianjin City Week rozpoczyna się w obwodzie mohylewskim [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/regions/view/biznes-forum-vystavki-i- sorevnovaniija-nedelja-goroda-tjantszin-startuet-v-mogilevskoj-oblasti- 643224-2024/>.

63. "ZnaleŹ sposoby interakcji". Tianjin City Week odbywa się w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/najti-puti-vzaimodejstviija-v-mogileve- prohodit-nedelja-goroda-tjantszin-643563-2024/>

64. BUTB pomoŹe uproŹciŹ handel miŹdzy obwodem mohylewskim a chińskim Tianjin [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/butb-pomozhet-uprostit-torgovlju- mezhdu-mogilevskoj-oblastiju-i-kitajskim-tjantszinem-643724-2024/>

65. Przez piŹŹ lat obroty handlowe obwodu homelskiego z Chinami wzrosły czterokrotnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.belta.by/regions/view/za-pjat-let-tovarooborot-gomelskoj- oblasti-s-kitaem-vyros-v-chetyre-raza-640488-2024/>

66. AkredytacjŹ na dostawy produktów IywnoŹciowych do Chin posiada 20 przedsiŹbiorstw obwodu homelskiego [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.belta.by/regions/view/akkreditatsiju-na-postavki-pischevoj -produktsii-v-kitaj-imejut-20-predprii atij -gomelskoj - oblasti-640508-2024/>

67. Xie Xiaoyun: FEZ "Homel-Raton" stworzył atrakcyjne warunki dla mieszkaŹcŹw [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.belta.by/economics/view/se-sjaojun-v-sez-gomel-raton- sozdany-privlekatelnye-uslovija-dlja-rezidentov-640651-2024/>

68. Handel, edukacja, turystyka. Xie Xiaoyun o potencjale współpracy miŹdzy obwodem homelskim a regionami Chin [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://www.belta.by/regions/view/torgovlja- obrazovanie-turizm-se-sjaojun-o-potencjale-sotrudnichestva-gomelskoj- oblasti-i-regionov-640506-2024/>.

69. Xie Xiaoyun o współpracy między Białorusią a Chinami w dziedzinie edukacji: jest to baza intelektualna dla wszystkich sfer [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/se-sjaojun-o-sotrudnichestvo-belarusi-i-knr-v-obrazovanii-eto-intellektualnaja-baza-dlja-vseh-sfer-640698-2024/>
70. Zalessky, B. Białoruś - Chiny: nowe możliwości. Strategiczne interakcje w dobie wzorowych stosunków partnerskich / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2023. - 88 c.
71. Handel, wspólne projekty przemysłowe, kompleks rolno-przemysłowy. Krupko o współpracy między obwodem homelskim a prowincją Hebei [Zasób elektroniczny]. - zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/torgovlja-sovmestnye-promproekty- apk-krupko-o-sotrudnichestvo-gomelskoj-oblasti-i-provintsii-hebei- 641393-2024/>
72. Homelskie przedsiębiorstwa podpisały nowe kontrakty i umowy z chińskimi partnerami [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/gomelskie-predprijatija-podpisali- novye-dogovory-i-soglashenija-s-kitajskimi-partnerami-641709-2024/>
73. Dokumenty na 85 milionów dolarów podpisane przez przedstawicieli regionu Homiel na wystawie importowej w Szanghaju [Zasób elektroniczny]. - 2023. - 85-- URL: <https://www.belta.by/regions/view/dokumenty- na mln-podpisali-predstaviteli-gomelskoj-oblasti-na-vystavke-importa- v-shanhae-598283-2023/>
74. Kochanova: Uzbecko-Białoruskie Forum Biznesowe Kobiet w pełni odpowiada duchowi czasu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/kochanova-uzbeksko-belorusskij-zhenskij-biznes-forum-polnostiju-otvechaet-duhu-vremeni-656964-2024/>
75. Kochanova: Białoruś i Uzbekistan podchodzą do budowy zielonej gospodarki w dobrej wierze [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/kochanova-belarus-i-uzbekistan-podhodjat-k-stroitelstvu-ekonomiki-zelenogo-tipa- dobrosovestno-656993-2024/>
76. Narbayeva: planowane jest podpisanie ponad 60 umów w wyniku II Uzbecko-Białoruskiego Forum Biznesowego Kobiet [Zasób elektroniczny]. - zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/narbaeva-po-itogam-ii-uzbeksko-belorusskogo-zhenskogo-biznes-foruma-planiruetsja-podpisat-bolee-60- 657064-2024/>
77. Białoruś jest gotowa pomóc w szkoleniu specjalistów poszukiwanych w Uzbekistanie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-gotova-okazat-pomosch-v-obuchenii->

[vostrebovannyh-v-uzbekistane-spetsialistov-656992-2024/](#)

78. Białoruś jest gotowa do tworzenia przedsiębiorstw w Uzbekistanie w celu komercjalizacji osiągnięć naukowych [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/belarus-gotova-sozdavat-v-uzbekistane-predpriiatij-a-dlj-a-kommertsializatsii-nauchnyh-razrabotok-616330-2024/>

79. "Wszystko jest w naszej mocy". Snopkow ocenił możliwości zwiększenia obrotów handlowych z Uzbekistanem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/vse-v-nashih-silah-snopkov-otsenil-vozmozhnost-uvelichenija-tovarooborota-s-uzbekistanom-657036-2024/>

80. 54 absolwentów GrSU i Taszkenckiego Uniwersytetu Prawa otrzymało dyplomy dwóch uniwersytetów jednocześnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/diplomy-srazu-dvuh-vuzov-poluchili-vypusknika-grgu-i-tashkentskogo-juridicheskogo-universiteta-644190-2024/>

81. Kochanova: konieczne jest budowanie więzi partnerskich między miastami Białorusi i Uzbekistanu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/special/society/view/kochanova-nuzhno-vystraivat-pobratimskie-svjazi-mezhdu-gorodami-belarusi-i-uzbekistana-657003-2024/>

82. Zaleskii, B. Realizacja potencjału gospodarczego w warunkach turbulencji na świecie / Boris Zaleskii. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - 100 c.

83. Przywódcy regionów Homel i Fergana podpisali mapę drogową współpracy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/rukovoditeli-gomelskoj-i-ferganskoi-oblastej-podpisali-dorozhnuju-kartu-sotrudnichestva-629168-2024/>

84. Regiony Homel i Fergana zawarły umowy na ponad 6,5 mln Br [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomelskaja-i-ferganskaja-oblasti-zakljuchili-kontrakty-bolee-chem-na-br-mln-629575-2024/>

85. Kukharev: Mińsk jest gotowy podzielić się z Taszkentem doświadczeniem pracy w zakresie mieszkalnictwa i usług komunalnych, rozwoju miast, cyfryzacji [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kuharev-minsk-gotov-podelitsja-s-tashkentom-opytom-raboty-v-zhkh-gradostroitelstve-tsifrovizatsii-628286-2024/>

86. Handel, współpraca przemysłowa, wymiana doświadczeń. Kukharev określił kierunki współpracy z Taszkentem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kuharev-na-vstreche-s-poslom-oboznachil-napравlenija-sotrudnichestva-s-regionami-uzbekistana-623983-2024/>

87. Naukowcy z Białorusi i Uzbekistanu będą współpracować w dziedzinie mikrobiologii i biochemii [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/uchenye-belarusi-i-uzbekistana-budut->

[sotrudniczat-v-oblasti-mikrobiologii-i-biohimii-656830-2024/](#).

88. Gavrilova, V. Od biopreparatów do produktów medycznych: jakie białoruskie osiągnięcia zostaną zaprezentowane na forum biznesowym w Taszkencie / V. Gavrilova // [Od biopreparatów do produktów medycznych: jakie białoruskie osiągnięcia zostaną zaprezentowane na forum biznesowym w Taszkencie]. [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

[https://belta.by/comments/view/ot-biopreparatov-do-medizdelij-kakie-belorusskie-razrabotki-prezentujut-na-business-forum-v-tashkente-9344//](#)

89. BSU zaprezentuje innowacyjne rozwiązania na wystawie w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

[https://belta.by/society/view/bgu-predstavit-innovatsionnye-razrabotki-na-vystavke-v-tashkente-656636-2024/](#)

90. DziesiĆbiorstw Ministerstwa Przemysłu zaprezentuje swoje produkty na II Uzbecko-Białoruskim Forum Biznesowym Kobiet [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: [https://belta.by/society/view/desjat-predpriyatij-minproma-prezentujut-produktsiju-na-ii-iuzbekska-belorusskom-zhenskom-biznes-forume-655386-2024/](#).

91. Ekspozycja Białorusi jest prezentowana na miĆdzynarodowej wystawie budowlanej Uz-Build w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: [https://belta.by/society/view/ekspozitsija-belarusi-predstavlena-na-mezhdunarodnoj-stroitelnoj-vystavke-uzbuild-v-tashkente-618287-2024/](#).

92. Białoruskie przedsiĆbiorstwa zaprezentowały swoje produkty i usługi na wystawie budowlanej w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: [https://belta.by/economics/view/belorusskie-predprijatija-predstavili-svoju-produktsiju-i-uslugi-na-stroitelnoj-vystavke-v-tashkente-618480-2024](#)

93. Białoruskie produkty spożywcze prezentowane na wystawie w Uzbekistanie [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: [https://belta.by/economics/view/belorusskie-produkty-pitanija-predstavleny-na-vystavke-v-uzbekistane-623805-2024/](#)

94. MoĹliwoĆci edukacji na Białorusi sĆ prezentowane na miĆdzynarodowej wystawie w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: [https://belta.by/society/view/vozmozhnosti-obuchenija-v-belarusi-predstavleny-na-mezhdunarodnoj-vystavke-v-tashkente-628698-2024/](#)

95. OkoĹo 20 osiĆgniĆb naukowych BSU zostanie zaprezentowanych na miĆdzynarodowej wystawie opieki zdrowotnej w Taszkencie [Zasób elektroniczny]. - 2024. -20-- URL: [https://belta.by/society/view/okolo-nauchnyh-razrabotok-bgu-predstavjat-na-mezhdunarodnoj-vystavke-zdravoohranenija-v-tashkente-628163-2024/](#)

96. Białoruś zaprezentowała rozwój przemysłu na wystawie "INNOPROM.

- Azja ęrodkowa". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belarus-predstavila-promyshlennyye-razrabotki-na-vystavke-innoprom-tsentralnaja-azija-629623-2024/>
97. Ambasador: dynamika stosunków białorusko-uzbeckich jest bardzo wysoka [Zasób elektroniczny]. - 2024. /59334257854225698002867/4142- URL: https://subs.belta.by/Republ.nsf_e_ed_f_f_c_f_b_f_892f5e53f61843258bcd0069ee26!OpenDocument
98. Chebotar: Białoruę i Uzbekistan potwierdzają zainteresowanie rozwojem współpracy we wszystkich dziedzinach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/chebotar-belarus-i-uzbekistan-podtverzhajut-interes-k-razvitiyu-sotrudnichestva-po-vsem-napravlenijam-657018-2024/>
99. Kompleks rolno-przemysłowy, kultura i edukacja. W jakich sferach Białoruę i Kazachstan wzmocnią wzajemną współpracę [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/apk-kultura-i-obrazovanie-v-kakih-sferah-belarus-i-kazahstana-budut-ukrepljat-vzaimnoe-sotrudnichestvo-638164-2024/>
100. Od kompleksu rolno-przemysłowego do wysokich technologii. Myatlikow wymienił obiecujące obszary współpracy z Kazachstanem [Zasób elektroniczny]. Zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/ot-apk-do-vysokih-tehnologii-myatlikov-nazval-perspektivnye-napravlenija-sotrudnichestva-s-kazahstanom-637976-2024/>
101. Międzynarodowe Forum Przemysłowe "INNOPROM. Kazachstan" [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/v-astane-otkrylsja-mezhdunarodnyj-promyshlennyy-forum-innoprom-kazahstan-590049-2023/>
102. Przedsiębiorstwa Ministerstwa Przemysłu w "INNOPROM. Kazachstan" zawarły umowy na 64 miliony dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/predpriiatija-minprom-na-innoprom-kazahstan-zakljuchili-kontrakty-na-64-mln-591102-2023/>
103. Predko: produkcja "Horyzontu" będzie realizowana przez sieci handlowe Kazachstanu [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/predko-produktsija-gorizonta-budet-realizovyvatsja-torgovymi-setiami-kazahstana-590599-2023/>
104. "Gomselmash" dostarczy Kazachstanowi zaktualizowane kombajny zbońowe [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/gomselmash-postavit-v-kazahstan-obnovlennyye-zernouborochnyye-kombajny-590179-2023/>

105. "Mogilevliftmash" planuje sprzedawać do Kazachstanu do 700 wind rocznie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/mogilevliftmash-planiruet-prodat-v-kazahstane-do-700-liftov-v-god-590005-2023/>.
106. "Atlant zamierza zwiększyć współpracę z Kazachstan [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/atlant-nameren-naraschivat-sotrudnichestvo-s-kazahstanom-590085-2023/>.
107. MTW dostarczy do Kazachstanu 1,5 tys. tys. sztuk zestawów kabinowych za 3 miliony dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2023. -15- - URL: <https://belta.by/economics/view/mtz-postavit-v-kazahstan-tys-edinit-kabinokomplektov-na-3-mln-590218-2023/>.
108. Przedsiębiorstwa "Bellegprom" od początku roku zwiększyły dostawy do Kazachstanu o ponad jedną trzecią [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/predpriyatija-bellegproma-s-nachala-goda-uvlechili-postavki-v-kazahstan-bolee-chem-na-tret-590675-2023/>.
109. Shakhanovich, A. Po raz pierwszy w Kazachstanie. Co Białoruż zaprezentuje na wystawie "INNOPROM. Kazachstan" w Astanie / A. Shakhanovich // [wersja elektroniczna]. [Zasób elektroniczny zasób]. - 2023. - URL: <https://belta.by/comments/view/vpervye-v-kazahstane-chto-belarus-predstavit-na-vystavke-innoprom-v-astane-8893/>.
110. Gawriłowa, V. Rozwój naukowy i techniczny Białorusi zostanie zaprezentowany na wystawie "INNOPROM. Kazachstan" / V. Gavriloza // [Zasób elektroniczny]. zasób]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/nauchno-tehnicheskie-razrabotki-belarusi-predstavjat-na-vystavke-innoprom-kazahstan-589784-2023/>.
111. Ekspozycja Białoruż - Smak natury na wystawie InterFood Astana [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.cci.by/o-palate/novosti/ekspozitsiya-belarus-the-taste-of-nature-na-vystavke-interfood-astana/#>.
112. Białoruskie przedsiębiorstwa są prezentowane na międzynarodowej wystawie InterFood Astana w Kazachstanie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/beloruskie-predpriyatija-predstavleny-na-mezhdunarodnoj-vystavke-interfood-astana-v-kazahstane-637677-2024/>.
113. 19-21 października w г. Wystawa odbyła się w Astanie "KazFarm/KazAgro-2023" [Zasób elektroniczny]. - 2023. /19-21-- URL: <https://www.mshp.gov.by/printv/ru/news-ru/view-oktjabrja-v-gastana-proshla>.

[vystavka-kazfarm-kazagro-2023-9164-2023/](#)

114. Białoruś zaprezentowała swoją ekspozycję na wystawie ĹywnoŹci w Kazachstanie [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://belta.by/economics/view/belarus-predstavila-ekspozitsiju-na-prodovolstvennoj-vystavke-v-kazahstane-597496-2023/>

115. Białoruskie przedsiębiorstwa stały się uczestnikami dużej wystawy przemysłu spożywczego w Kazachstanie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/beloruskie-predprii-atij-a-stali-uchastnikami-krupnoj-vystavki-pischevoj-promyshlennosti-v-kazahstane-675060-2024/>

116. Krupko o forum Homel: solidna podstawa do stworzenia inteligentnej gospodarki [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/krupko-o-gomelskom-forume-prochnaja-osnova-dlja-sozdaniia-umnoi-ekonomiki-662391-2024/>

117. Krupko: na poziomie obwodu homelskiego i oŹrodków rejonowych zawarto ponad 250 umów międzynarodowych [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/krupko-na-urovne-gomelskoj-oblasti-i-rajsentrov-zakljucheno-bolee-mezhdunarodnyh-dogovorov-662333-2024/>

118. Ponad 80 obiektów inwestycyjnych jest oferowanych na Homelskim Forum Gospodarczym [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/bolee-objektov-dlja-investirovanija-predlagajut-na-gomelskom-ekonomicheskom-forum-662389-2024/>

119. "Przezroczyste złoto", gips, aluminium. Jakie bogactwa podziemne są oferowane inwestorom w obwodzie homelskim [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/prozrachnoe-zoloto-gips-aliuminii-kakie-bogatstva-ne-dr-predlagajut-v-gomelskoj-oblasti-investoram-662828-2024/>

120. Obwód Homelski zamierza rozszerzyć współpracę z partnerami z Kazachstanu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomelskaja-oblast-namerena-rasshirjat-sotrudnichestvo-s-partnerami-iz-kazahstana-662369-2024/>

121. OkaŹe się superproduktem. Przedstawiciel FEZ "Kokand" ogłosił nowy białorusko-uzbecki projekt [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/poluchitsja-superproduct-predstavitel-sez-kokand-anonsiroval-novyj-belorusko-uzbeks-kij-proekt-662558-2024/>

122. Promsektor i obróbka drewna. Gomelshchina i chiŹska prowincja Hebei nakreŹliły sferę integracji [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/promsektor-i-derevoobrabotka-gomelshchina-i-kitajskaja-provintsija-hebei-nametili-sfery-dlja-integratsij-662539-2024/>

123. Od maszyn do słodczy. Jakie są punkty styczne między obwodem

- homelskim a Mongolią [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/ot-tehniki-do-sladostej-kakovy-tochki-soprikosnovenija-gomelskoi-oblasti-i-mongolii-662425-2024/>
124. Eksport produktów mlecznych producentów Homiel w Zjednoczonych Emiratach Arabskich wzrósł prawie dziesięciokrotnie do końca 2023 r. [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/eksport-molochnoj-produktsii-gomelskih-proizvoditelej-v-oae-vyros-pochti-v-devjat-raz-po-itogam-2023-662349-2024/>
125. Homel i Fudżajra planują nawiązać stosunki partnerskie [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomel-i-fudzhejra-planirujut-ustanovit-pobratimskie-otnoshenija-662476-2024/>
126. "Gomselmash" zamierza dostarczyć dułą partiĈ maszyn do Zimbabwe do koĖca roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/gomselmash-nameren-postavit-v-zimbabwe-krupnuju-partiju-tehniki-do-kontsa-goda-662341-2024/>
127. Krupko: Homelskie Forum Gospodarcze daje dodatkowy impuls do rozwoju stosunków miĈdzynarodowych [Zasób elektroniczny]. zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/krupko-gomelskij-ekonomicheskij-forum-daet-dopolnitelnyi-impuls-v-razvitii-mezhdunarodnyh-svjazej-662566-2024/>
128. Chebotar na miĈdzynarodowym forum w Grodnie: mamy wysokiej jakoĖci gospodarkĈ, która przyciąga inwestorów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/chebotar-na-mezhdunarodnom-forum-v-grodno-u-nas-kachestvennaja-ekonomika-i-ona-priveklaet-investorov-659331-2024/>
129. Obwód grodzieŖski w biełącym roku podwoił eksport do Chin, trzykrotnie - do Indii [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/grodnenskaja-oblast-v-tekuschem-godu-v-dva-raza-narastila-eksport-v-kitaj-v-tri-raza-v-indiju-659407-2024/>
130. SzeŖĖi umów z partnerami zagranicznymi zawartych na forum gospodarczym w Grodnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/shest-soglashenij-s-zarubezhnymi-partnerami-zakljucheny-na-ekonomicheskom-forum-v-grodno-659365-2024/>
131. Ministerstwo Gospodarki: priorytet w pracy FEZ "Trodnoinvest" - rozwój terenów inwestycyjnych w obwodach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/minekonomiki-prioritet-v-rabote-sez-grodnoinvest-razvitie-investitsionnyh-ploschadok-v-rajonah-672104-2024/>
132. MiĈdzynarodowe Forum Gospodarcze w Grodnie odbyło siĈ z udziałem

- FEZ "Grodnoinvest". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://grodnoinvest.by/press-center/grodnenskij-mezhdunarodnyj-forum-sostoyalsya-pri-uchastii-sez-grodnoinvest/>
133. Eksport giełdowy przedsiębiorstw obwodu grodzieńskiego wzrósł 13-krotnie [Zasób elektroniczny]. - 2024. -13-- URL: <https://belta.by/economics/view/birzhevoj-eksport-predprii-atij-grodnenskoj-oblasti-vyros-v-raz-659464-2024/>
134. Sidorkevich, D. Sesja plenarna otworzyła cykl wydarzeń Międzynarodowego Forum Gospodarczego w Grodnie / D. Sidorkevich // [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://grodnonews.by/news/vlast/plenarnoe-zasedanie-otkrylo-cheredu-miropryvaty-grodnenskogo-mezhdunarodnogo-ekonomicheskogo-foruma.html>
135. Nowe rynki, zastępowanie importu. Dwa duże fora gospodarcze odbędą się w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/novye-rynki-sbitya-importozameschenie-dva-krupnyh-ekonomicheskikh-foruma-projdu-v-mogileve-667334-2024/>
136. "Prezentacja obwodu mohylewskiego i Białorusi". W Mohylewie otwarto dwa duże fora gospodarcze [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/prezentuem-mogilevskuju-oblast-i-belarus-dva-krupnyh-ekonomicheskikh-foruma-otkrylis-v-mogileve-668921-2024/>
137. Isachenko o "Młynie Sukcesu": forum stało się platformą spotkań z niezawodnymi przyjaciółmi i nowymi partnerami [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/isachenko-o-melnitse-uspeha-forum-stal-ploschadkoj-dlja-vstrech-s-nadezhnymi-druzijami-i-novymi-668855-2024/>
138. "Ograniczenia zewnętrzne otwierają okno możliwości". Naumowicz na forum gospodarczym w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/vneshnie-ogranichenija-otkryvajut-okno-vozmozhnostej-naumovich-na-ekonomicheskom-forume-v-mogileve-668949-2024/>
139. "Kiedy istnieje interes gospodarczy, wszystko inne rozwija się". Uczestnik forum gospodarczego w Mohylewie [Zasób elektroniczny]. zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kogda-est-ekonomicheskij-interes-razvivaetsja-vse-ostalnoe-uchastnik-ekonomicheskogo-foruma-v-mogileve-668917-2024/>
140. Naumowicz: FEZ są motorem rozwoju gospodarczego regionów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/naumovich-sez-javljajutsja-drajverami-ekonomicheskogo-razvitiya-regionov-664109-2024/>
141. 36 nowych mieszkańców zostało zarejestrowanych w strefach

- ekonomicznych Białorusi od początku roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. -36--
URL: <https://belta.by/economics/view/v-ekonomicheskikh-zonah-belarusi-s-nachala-goda-zaregistrirovany-novyh-rezidentov-648189-2024/>
142. Abramenko: dostawy eksportowe rezydentów FEZ przekroczyły 2 mld USD - to rekord [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/abramenko-eksportnye-postavki-rezidentov-sez-prevysili-2-mlrd-eto-rekord-644544-2024/>
143. Eksport towarów rezydentów FEZ w I kw. przekroczył 2 mld USD [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/eksport-tovarov-rezidentov-sez-v-i-kvartale-prevysil-2-mlrd-635605-2024>
144. Obroty handlu zagranicznego FEZ "Homel-Raton" wzrosły w ubiegłym roku o 7,8% [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/vneshnetorgovyi-oborot-sez-gomel-raton-uvlechilsja-za-proshlyj-god-na-78-552223-2023>
145. Mieszkańcy FEZ "Homel-Raton" wyeksportowali w 2023 roku towary o wartości 1,4 mld dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2024. -14--2023-- URL: <https://www.belta.by/regions/view/rezidenty-sez-gomel-raton-eksportirovali-tovarov-na-mlrd-v-godu-618590-2024>
146. Ponad 315 mln Br zainwestowanych w produkcję przez mieszkańców FEZ "Homel-Raton" w 2023 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. 315--
URL: <https://www.belta.by/economics/view/svyshe-br-mln-investirovali-v-proizvodstvo-rezidenty-sez-gomel-raton-v-2023-godu-618608-2024>
147. Rezydent FEZ "Homel-Raton" ustanowił produkcję produktów zastępujących import [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://gomelraton.com/press-center/news/rezident-sez-gomel-raton-naladil-vypusk-importozameshchayushchey-produktsii/>
148. Przedsiębiorstwo rezydenta Homel-Raton FEZ Milkavita OJSC planuje przestawić się na produkcję suchych mleko szybko rozpuszczalne, którego analogi nie są dostępne na Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <http://gomelraton.com/press-center/news/predpriyatie-rezident-sez-gomel-raton-oao-milkavita-planiruet-pereyti-k-vypusku-sukhogo-bystrorastvo/>
149. Odbyła się rejestracja nowego mieszkańca FEZ "Homel-Raton" [Zasób elektroniczny zasób]. - 2023. - URL: <http://gomelraton.com/press-center/residents/sostoyalas-registratsiya-novogo-rezidenta-sez-gomel-raton/>
150. W FEZ "Homel-Raton" zarejestrowany jest nowy rezydent CJSC

- "BELPLASTKHIM". [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <http://gomelraton.by/press-center/residents/v-sez-gomel-raton-zaregistrovan-novyy-rezident-zao-belplastkhim/>.
151. Nowy mieszkaniec FEZ "Homel-Raton" uruchomi produkcję wyrobów łeliwnych [Zasób elektroniczny]. - 2023. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/novyi-rezident-sez-gomel-raton-zapustit-proizvodstvo-izdelij-iz-chuguna-579381-2023/>
152. Pićć przedsiębiorstw otrzymało status rezydenta FEZ "Homel-Raton" w 2023 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/pj-at-predprii-atij-poluchili-status-rezidenta-sez-gomel-raton-v-2023-godu-618615-2024/>
153. Abramenko: FEZ "Homel-Raton" aktywnie uczestniczy w szkoleniu personelu dla swoich rezydentów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/abramenko-sez-gomel-raton-aktivno-uchastvuet-v-podgotovke-kadrov-dlja-svoih-rezidentov-632039-2024/>
154. Zalessky, B. Sukces tkwi w rozwoju. Wolne strefy ekonomiczne jako punkty wzrostu / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2022. - 74 c.
155. Modernizacja zakładów produkcyjnych, konkurencyjne towary. W FEZ "Witebsk" nazwano tajemnicę sukcesu dla biznesu [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/modernizatsija-proizvodstv-konkurentosposobnyi-tovar-v-sez-vitebsk-nazvali-sekret-uspeha-dlja-biznesa-653077-2024/>
156. FEZ "Witebsk" wzmocnił współpracę z krajami WNP [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://subs.belta.by/Republ.nsf/59e33ed42f57f8c5422569f8002b86f7/2137d035c089e21e43258b7300419c56!OpenDocument>
157. Abramenko: Administracje FEZ muszą kontrolować realizację projektów inwestycyjnych mieszkańców [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/abramenko-administratsijam-sez-nuzhno-derzhat-na-kontrolie-hod-realizatsii-investproektov-rezidentov-631354-2024/>
158. Przedsiębiorstwa FEZ "Witebsk" zamierzają podwoić produkcję przemysłową do 2027 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/predpriiatija-sez-vitebsk-k-2027-godu-namereny-uvelichit-promproizvodstvo-vdvoe-653093-2024/>
159. Przez 25 lat działalności FEZ "Witebsk" przyciągnął 1,2 mld dolarów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/za-25-let-dejatelnosti-sez-vitebsk-privlekla-12-mlrd-664898-2024/>
160. Cztery duże projekty inwestycyjne zostaną zrealizowane w obwodzie

- witebskim w 2025 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/chetyre-krupnyh-investprojekta-realizujut-v-vitebskoj-oblasti-v-2025-godu-653071-2024/>.
161. Witebska fabryka człłci zamiennych do ciągników planuje zorganizować nową produkcję w FEZ "Witebsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://vitvesti.by/obshestvo/vitebskii-zavod- traktornykh-zapchastei-planiruet-organizovat-novoe-proizvodstvo-v-sez- vitebsk.html>
162. Subbotin: w FEZ "Witebsk" stworzono efektywne środowisko biznesowe dla nowych branż [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/subbotin-v-sez-vitebsk-sozdana- effektivnaja-biznes-sreda-dlja-novyh-proizvodstv-653047-2024/>
163. Buben, A. Czym jest dziś FEZ "Mińsk" i jaki jest jego wkład w gospodarkę kraju / A. Buben // [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/interview/view/chto-segodnja- predstavljajet-soboi-sez-minsk-i-kakov-ee-vklad-v-ekonomiku-strany-9200/>
164. Abramenko: FEZ "Mińsk" powinien aktywnie przyciągać inwestorów "kotwicowych" na gotowe tereny inwestycyjne [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/abramenko-sez- minsk-nado-aktivno-privlekat-jakornyh-investors-na-gotovyje- investploschadki-631595-2024/>
165. Przedsiębiorstwa FEZ "Mińsk" przez dziewięć miesięcy zwiększyły eksport towarów o prawie 11% [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/predpri- atija-sez-minsk-za-devjat-mesjatsev- uvelichili-eksport-tovarov-pochti-na-11-674843-2024/>
166. Produkcja farb i lakierów zostanie uruchomiona przez nowego rezydenta FEZ "Mińsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/proizvodstvo-lakokrasochnyh-materialov- zapustit-novyj-rezident-sez-minsk-651775-2024/>
167. Nowy mieszkaniec FEZ "Mińsk" będzie specjalizował się w produkcji wtórnego tłuczni kamiennego [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/na-proizvodstve- vtorichnogo-schebnja-budet-spetsializirovatsja-novyj-rezident-sez-minsk-. 657751-2024/>
168. Nowy mieszkaniec FEZ "Mińsk" będzie zajmował się produkcją drutu [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/novyj-rezident-sez-minsk-zajmetsja-proizvodstvom-provoloki-645157-2024/>
169. Nowy mieszkaniec FEZ "Mińsk" będzie zajmował się produkcją biżuterii [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/novyj-rezident-sez-minsk-zajmetsja-proizvodstvom-juvelirnyh-izdelij-650006-2024/>

170. Sucha pasza dla zwierząt bĆdzie produkowana przez nowego rezydenta FEZ "MiĖsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/suhie-korma-dlja-zhivotnyh-budet-vypuskat-novyj-rezident-sez-minsk-641157-2024/>
171. Wysokiej jakoŖci wyroby gumowe z silikonu bĆdĄ produkowane w FEZ "MiĖsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/vysokokachestvennye-rezintehniĖskie-izdelija-iz-silikona-nachnut-proizvodit-v-sez-minsk-661511-2024/>
172. Kompleks do produkcji produktów chemicznych pojawi siĖ w FEZ "MiĖsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/kompleks-po-proizvodstvu-himicheskoi-produksii-pojavitsja-v-sez-minsk-666530-2024/>
173. Wielkogabarytowe czĖŖci z tworzyw sztucznych dla BELGEE i Geely bĆdĄ produkowane przez nowego mieszkaĖca FEZ "MiĖsk". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/krupnogabaritnye-plastikovye-detali-dlja-belgee-i-geely-budet-proizvodit-novyj-rezident-sez-minsk-668207-2024/>
174. Nowy mieszkaniec FEZ "MiĖsk" organizuje produkcjĖ komercyjnego transportu towarowego [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/novyj-rezident-sez-minsk-organisuet-proizvodstvo-gruzovogo-kommercheskogo-transporta-673171-2024/>
175. Centrum transportowo-logistyczne w wolnej strefie ekonomicznej zostanie zorganizowane przez nowego rezydenta FEZ "Mińsk" [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/transportno-logisticheskij-tsentr-v-svobodnoj-ekonomicheskoi-zone-organisuet-novyj-rezident-sez-minsk-676803-2024/>
176. FEZ "Mińsk" i FEZ "Biszkek" podpisały memorandum o współpracy [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/sez-minsk-i-sez-bishkek-podpisali-memorandum-o-sotrudnichestvo-662236-2024/>
177. Zalessky, B. Ideologia pragmatyzmu. Specyfika partnerstwa w białoruskiej gospodarce: segmenty wewnętrzne i zewnętrzne / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - 252 c.
178. FEZ "MiĖsk" na białorusko-tureckim forum biznesowym [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/rukovodstvo-administratsii-sez-minsk-prinimaet-uchastie-v-belorusko-turetskom-biznes-forume-kotoryv/>
179. FEZ "MiĖsk" na Białorusko-WĖgierskim Forum Biznesowym [Zasób elektroniczny]. zasób]. - 2024. - URL:

<https://www.fezminsk.by/news/sez-minsk-na-belorussko-vengerskom-biznes-forume/>

180. FEZ "Mińsk" wziął udział w białorusko-białoruskim Azerbejdżańskie Forum Biznesowe i negocjacje B2B [Zasób elektroniczny]. - 2024. 2- URL: <https://www.fezminsk.by/news/sez-minsk-prinyala-uchastie-v-belorussko-azerbaydzhanskom-biznes-forume-i-v-peregovorakh/>

181. FEZ "MiĖsk" przedstawia swoje możliwości uczestnikom IV Forum Szefów Regionów PaĖstw Członkowskich SCO [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/sez-minsk-predstavlyaet-vozmozhnosti-svobodnoy-ekonomicheskoy-zony-uchastnikam-iv-foruma-glav-region/>

182. Rezydent FEZ "MiĖsk" uruchomił produkcję samochodów pod marką VGV Sinotruk [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.fezminsk.by/news/rezident-sez-minsk-zapustil-proizvodstvo-avtomobiley-pod-brendom-vgv-sinotruk/>

183. Afgańska firma zainteresowana współpracą z FEZ "Mińsk" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/afganskaja-kompanija-zainteresovana-v-sotrudnichestve-s-sez-minsk-625003-2024/>

184. BUTB pomoże chiĖskim producentom włókien syntetycznych wejĖć na białoruski rynek [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/butb-pomozhet-kitajskim-proizvoditeljam-sinteticheskogo-vołokna-vyti-na-belorusskij-rynok-652563-2024>

185. Narzędzia elektroniczne BUTB są prezentowane na EXPO "Chiny-Eurazja" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/elektronnye-instrumenty-butb-predstavleny-na-ekspo-kitaj-evrazija-643984-2024/>

186. ChiĖscy producenci aluminium są gotowi wejĖć na rynek giełdowy Białorusi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/kitajskie-proizvoditeli-aljuminija-gotovy-vyti-na-birzhevoj-rynok-belarusi-645865-2024/>

187. Możliwości eksportowe BUTB są prezentowane na międzynarodowym forum w Chinach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/eksportnye-vozmozhnosti-butb-predstavleny-na-mezhdunarodnom-forume-v-kitae-658306-2024/>

188. Planowana jest realizacja dużej partii białoruskiej celulozy na eksport za pośrednictwem BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/krupnuju-partiju-belorusskoj-tsellulozy-planiruetsja-realizovat-na-eksport-cherez-butb-667638-2024/>

189. Zalessky, B. Punkty wzrostu białoruskiej gospodarki w dynamice globalnych wyzwań / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - 72 c.
190. Giełdy towarowe Białorusi i Mongolii planują współpracować w handlu produktami rolnymi [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/tovarnye-birzhi-belarusi-i-mongolii-planirujut-sotrudniczat-v-torgovle-selhozproduksiej-635733-2024/>
191. Mongolia zaczęła kupować białoruskie produkty mleczne na giełdzie [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/mongolija-nachala-pokupat-belorusskuju-molochnuju-produksiju-na-birzhevyh-torgah-634389-2024/>
192. BUTB rozszerzy współpracę z mongolskim biznesem [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/butb-rasshirit-sotrudnichestvo-s-mongolskim-biznesom-638715-2024/>
193. Importerzy produktów leŹnych z Republiki Korei są zainteresowani współpracą z BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/juzhnokorejskie-importery-lesoproduksii-zainteresovany-v-sotrudnichestvo-s-butb-650959-2024/>
194. Wietnam dołączył do listy nabywców białoruskiego mleka w proszku za pośrednictwem BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/vietnam-popolnil-spisok-pokupatelej-belorusskogo-suhogo-moloka-cherez-butb-658614-2024/>
195. Białoruskie produkty mleczne zostały po raz pierwszy sprzedane do Jordanii za pośrednictwem BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/belorusskuju-molochnuju-produksiju-vpervye-prodali-v-iordaniju-cherez-butb-668653-2024/>
196. Firma ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich po raz pierwszy kupiła białoruskie dodatki paszowe na targach BUTB [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/kompanija-iz-oae-vpervye-kupila-belorusskie-kormovve-dobavki-na-butb-644906-2024/>
197. Firmy ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich są gotowe zwiększyć zakupy mleka w proszku w BUTB [Elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/biznes-oae-gotov-naraschivat-zakupki-suhogo-moloka-na-butb-662372-2024/>
198. Zalessky, B. Potencjał zwiększenia współpracy gospodarczej między Białorusią a krajami dalekiego łuku / Boris Zalessky. - Wydawnictwo Akademickie LAP LAMBERT, 2024. - 76 c.

199. Na BUTB prezes tureckiej firmy po raz pierwszy zawarł umowę na zakup białoruskiego cukru [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/economics/view/na-butb-kompanija-rezident-turtsii-vpervye-zakljuchila-sdelku-na-pokupku-belorusskogo-sahara-640235-2024/>
200. Społeczno-gospodarczy Regionalny rozwój społeczny i gospodarczy oraz Zastępowanie importu: zadania inicjatywy "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/sotsialno-ekonomicheskoe-razvitie-regionov-i-importozameschenie-zadachi-initsiativy-odin-rajon-odin-634027-2024>
201. Ministerstwo Gospodarki: około dwóch tuzinów kolejnych inicjatyw zostanie włączonych do programu "Jedna dzielnica - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/minekonomiki-v-programmu-odin-rajon-odin-proekt-budet-vkljucheno-esche-okolo-dvuh-desjatkov-initsiativ-634147-2024/>
202. W ramach inicjatywy "Jedna dzielnica - jeden projekt" zrealizowano już 34 projekty [Zasób elektroniczny]. - 2024. -34-- URL: <https://www.belta.by/society/view/po-initsiative-odin-rajon-odin-proekt-realizovano-uzhe-proekta-633766-2024/>
203. Pushnyakova, A. Golovnenko: program "Jedna dzielnica - jeden projekt" ma na celu wyzwolenie inicjatywy lokalnej / A. Pushnyakova // /. [Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL: <https://belta.by/society/view/golovchenko-programma-odin-rajon-odin-project-napravlena-na-raskreposchenie-initsiativy-na-mestah-657380-2024/>
204. Liderzy wśród regionów: gdzie zrealizowano potencjał inicjatywy "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/lidery-sredi-oblastej-gde-realizovan-potentsial-initsiativy-odin-rajon-odin-proekt-633813-2024/>
205. Ministerstwo Gospodarki wymieniło najbardziej udane inicjatywy "Jedna dzielnica - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/minekonomiki-nazvalo-samye-uspeshnye-initsiativy-odin-rajon-odin-proekt-633981-2024/>
206. W obwodzie mińskim w 2023 roku zrealizowano 46 projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/v-minskoj-oblasti-v-2023-godu-realizovyvalos-46-proektov-po-programme-odin-rajon-odin-proekt-635036-2024>

207. Inwestorzy w obwodzie mińskim inwestują przede wszystkim w przemysł przetwórczy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/investory-v-minskoj-oblasti-bolshe-vsego-vkladyvajutsja-v-obrabatyvajuschuju-promyshlennost-633940-2024/>
208. W Kopyl leskhoz otwarto nową produkcję tarcicy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/v-kopylskom-leshoze-otkryli-new-proizvodstvo-po-vypusku-obreznyh-pilomaterialov-633821-2024/>
209. W obwodzie mińskim w tym roku planowane jest zakończenie 16 projektów inwestycyjnych w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/society/view/v-minskoj-oblasti-v-etom-godu-planiruetsja-zavershit-16-investproektov-programmy-odin-rajon-odin-proekt-635314-2024>
210. W obwodzie mińskim do końca roku zostanie zrealizowanych 14 projektów inwestycyjnych w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt". [Zasób elektroniczny]. - 2024. -14-- URL: <https://belta.by/regions/view/v-minskoj-oblasti-k-k-kontsu-goda-budet-realizovano-investproektov-po-program-odin-rajon-odin-proekt-661592-2024/>
211. Witebski Obwodowy Komitet Wykonawczy poinformował, co zostało zrealizowane w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" w 2023 roku [Zasób elektroniczny]. - 2024. -2023-- URL: <https://www.belta.by/society/view/v-vitebskom-oblispolkome-rasskazali-cto-realizovano-po-programie-odin-rajon-odin-proekt-v-godu-633972-2024/>
212. W obwodzie witebskim do końca roku zostanie zakończonych 12 projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt". [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/v-vitebskoj-oblasti-do-kontsa-goda-zavershat-12-proektov-initsiativy-odin-rajon-odin-proekt-631195-2024/>
213. W obwodzie homelskim w pierwszej połowie roku na projekty w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" przeznaczono 15 mln Br [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/v-gomelskoj-oblasti-na-proekty-po-programie-odin-rajon-odin-proekt-v-i-polugodii-napravili-br15-mln-653056-2024/>
214. W obwodzie homelskim zrealizowano już dziewięć projektów inwestycyjnych w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/v-gomelskoj-oblasti-na-proekty-po-programie-odin-rajon-odin-proekt-v-i-polugodii->

[napravili- br15-mln-653056-2024/](#).

215. Chebotar: paŕstwo konsekwentnie zwiŕksza potencjał produkcyjny regionów [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/economics/view/chebotar-gosudarstvo-posledovatelno-naraschivaet-proizvodstvennyj-potentsial-regionov-654678-2024/>

216. Do koŕca roku w obwodzie mohylewskim zostanie zakoŕczonych piŕu projektów w ramach programu "Jeden powiat - jeden projekt" [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/pjat-proektov-po-program-odin-rajon-odin-project-zavershat-do-kontsa-goda-v-mogilevskoj-oblasti-666749-2024/>.

217. Krutoy mówił na przykłaǖie okręgu Slavgorod o priorytetach rozwoju południowy wschód Obwód mohylewski

[Zasób elektroniczny zasób]. - 2024. - URL:

<https://belta.by/society/view/krutoj-na-primere-slavgorodskogo-rajona-rasskazal-o-prioritetah-razvitija-jugo-vostoka-mogilevskoj-666767-2024/>

218. "Nasza praca jest ukierunkowana na przyszłoŕci". Łobodziŕski opowiedział o projektach inwestycyjnych Brzeŕcia [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/nasha-rabota-natselena-na-perspektivu-lobodinskij-rasskazal-ob-investproektah-bresta-672089-2024/>

219. Produkcja akumulatorów, pomp, mebli. Jakie projekty wypełnia portfel inwestycyjny Piŕska [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/proizvodstvo-akkumulatorov-nasosov-mebeli-kakimi-proektami-napolnen-investitsionnyj-portfel-pinska-672072-2024/>.

220. Planuję produkowaŕ samoloty i lodówki. Jakie inne projekty inwestycyjne są realizowane w Baranowiczach [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://belta.by/regions/view/planirujut-delat-samolety-i-holodilniki-kakie-esche-investproekty-realizujut-v-baranowicze-672049-2024/>

221. Chebotar: program "Jedna dzielnica - jeden projekt" zostanie uzupełniony o nowe inicjatywy [Zasób elektroniczny]. - 2024. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/chebotar-programmu-odin-rajon-odin-proekt-dopolnjat-novye-initsiativy-635398-2024>

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

**More
Books!**

yes
I want morebooks!

Buy your books fast and straightforward online - at one of world's fastest growing online book stores! Environmentally sound due to Print-on-Demand technologies.

Buy your books online at
www.morebooks.shop

Kaufen Sie Ihre Bücher schnell und unkompliziert online – auf einer der am schnellsten wachsenden Buchhandelsplattformen weltweit! Dank Print-On-Demand umwelt- und ressourcenschonend produziert.

Bücher schneller online kaufen
www.morebooks.shop

info@omniscryptum.com
www.omniscryptum.com

OMNIScriptum

FOR AUTHOR USE ONLY